

SEMINARI: TRAUMATISMES CRANIOENCEFÀLICS

34484 Patologia del sistema nerviós

Neurocirurgia

Prof. Vicente Vanaclocha

Prof. Pedro Roldan

Prof. Guillermo García-March

Prof. José María Gallego

Prof. Ricardo Prat

Prof. Francisco Verdú

vivava@uv.es

pedro.roldan@uv.es

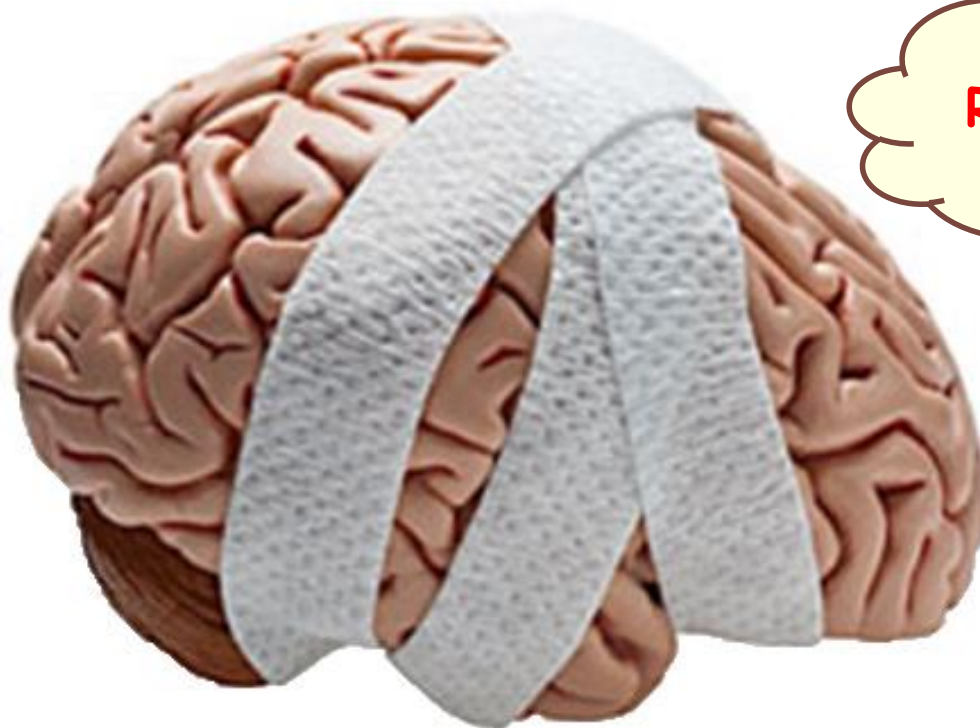
Temes a debatre

- Concepte
- Rellevància
- Incidència
- Etiologia
- Factors predisposants
- Lesions cerebrals
- Avaluació i posada en escena a la sala d'urgències
- Hematomes intracranials
- Commoció cerebral repetida

Què és un traumatisme cranioencefàlic o TCE?

És el resultat de l'acció traumàtica sobre el cervell i/o les seues cobertures

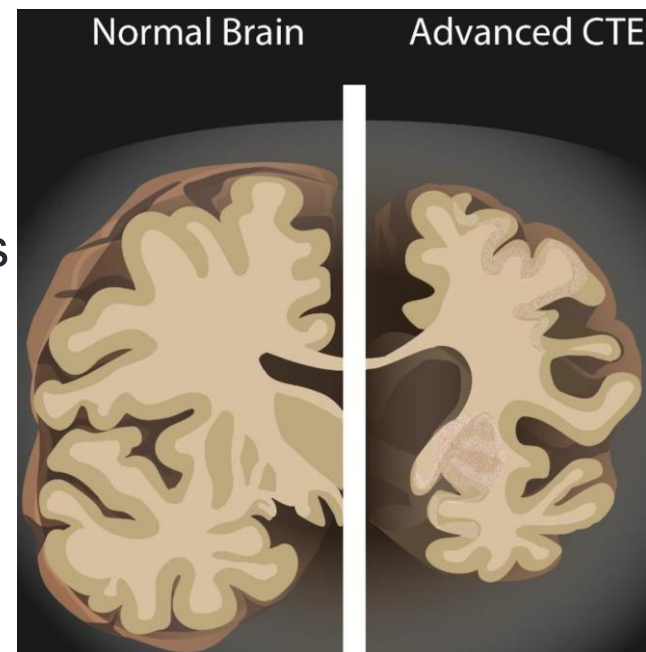

El que realment importa és el dany al sistema nerviós central

Importància del traumatisme cranioencefàlic

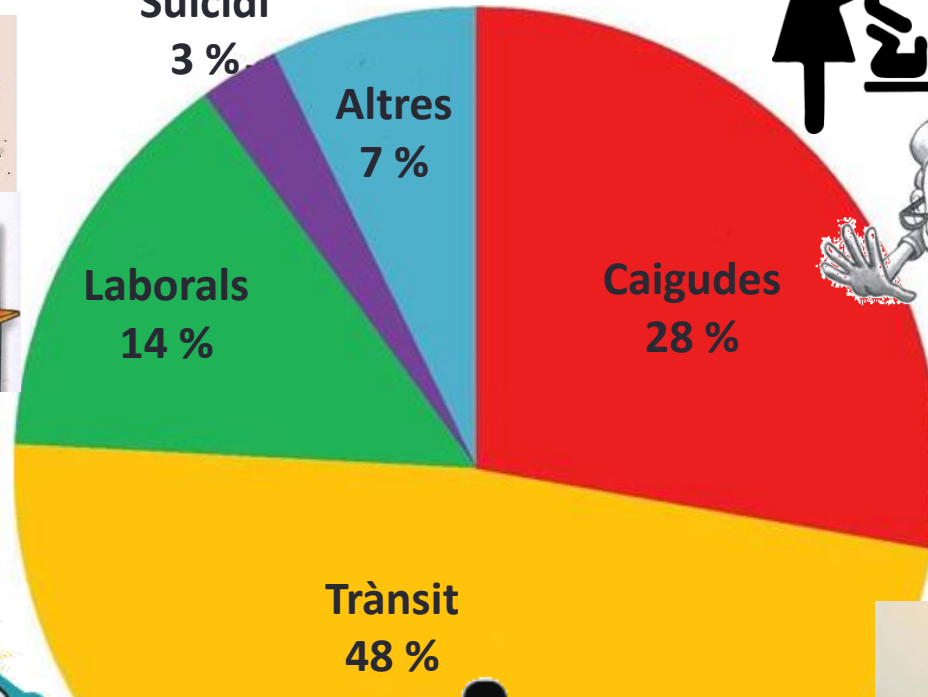
- 1a causa de pèrdua de consciència en la població general
- Mortalitat
  - 3a causa de mort als països desenvolupats
    - Darrere de les malalties cardiovasculars i el càncer
  - 1a causa de mort entre 15-45 anys
- Causa de mort en el 70% dels politraumatitzats
- Seqüeles
  - Molt freqüents entre els supervivents
  - Algunes molt serioses
  - Causa freqüent d'epilèpsia en persones de entre 18-35 anys d'edat
  - Possibilitat de deteriorament orgànic del cervell a llarg termini

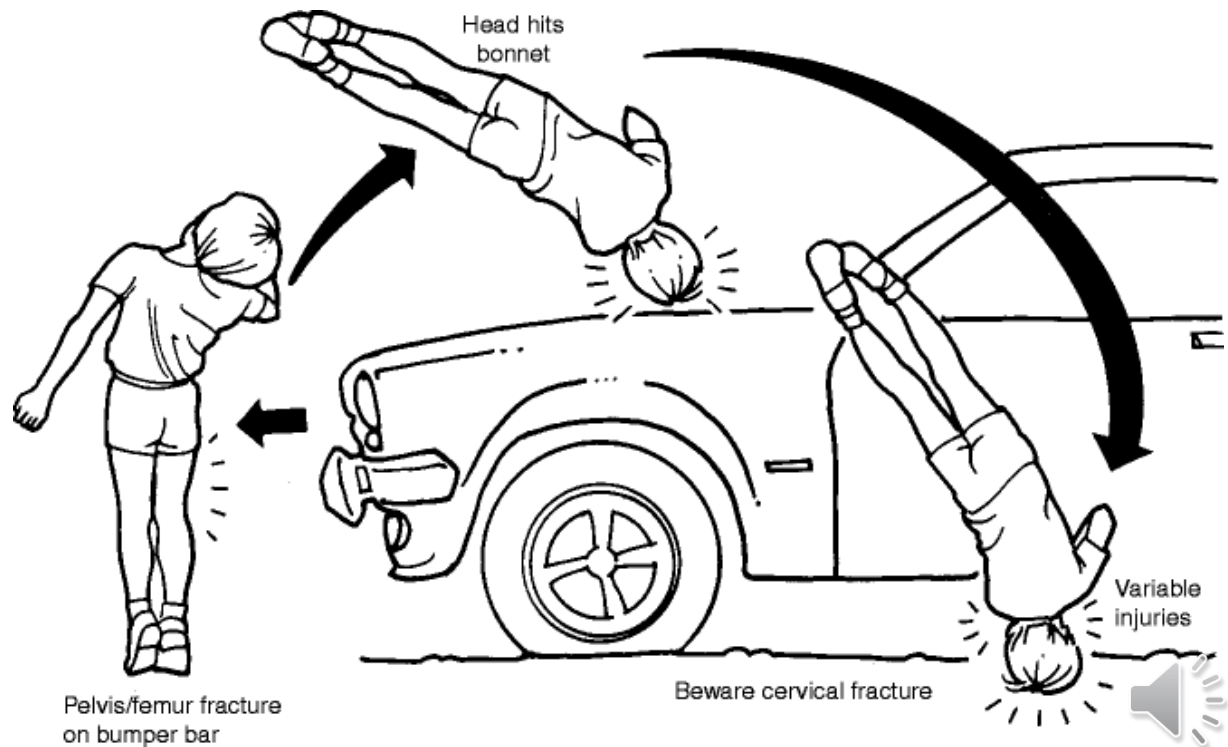
Etiologia

RECORDES?

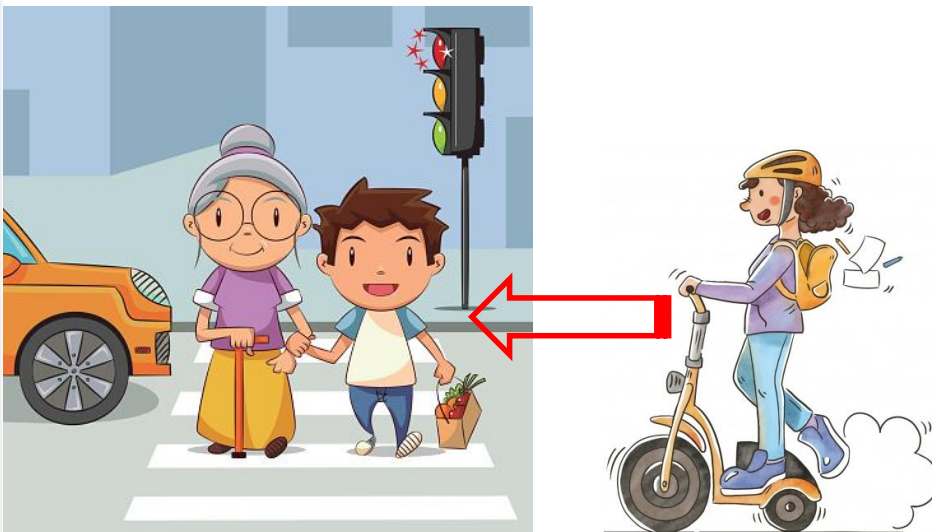
Vianants atropellats

- Lesions
  - 1a lesió a les cames
  - 2a lesió al cap
- Invasió de voreres
- Curses de cotxes o motos
- Vianants que no respecten els semàfors

Caigudes de bicicleta: especialment perilloses si NO es porta casc

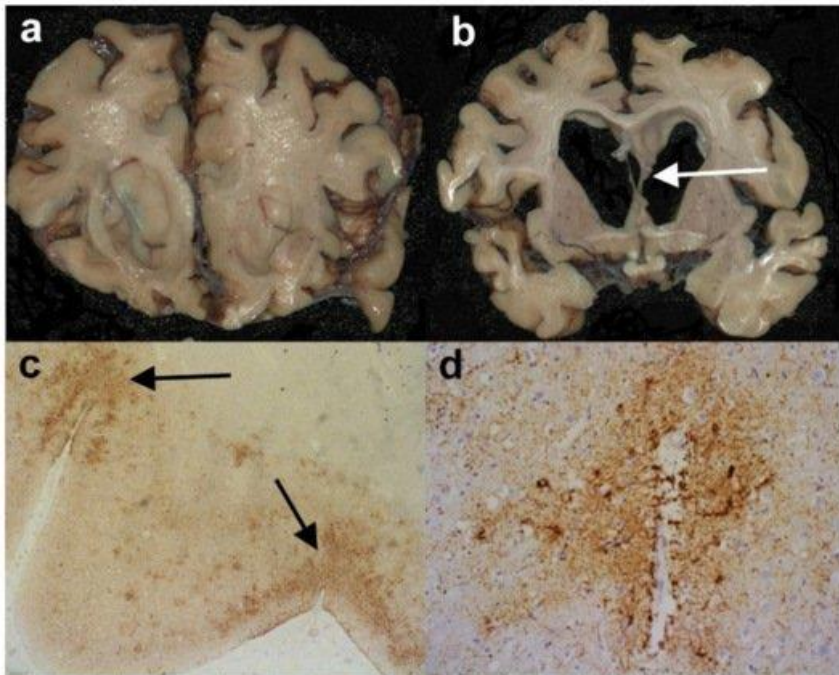
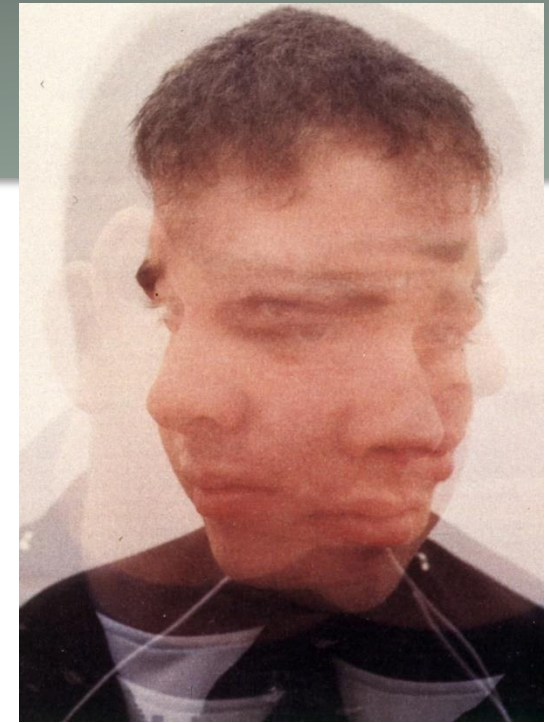
- Fins i tot poden causar la mort
- Les lesions cervicals no són infreqüents
- Nou perill: els patinets elèctrics

Boxa

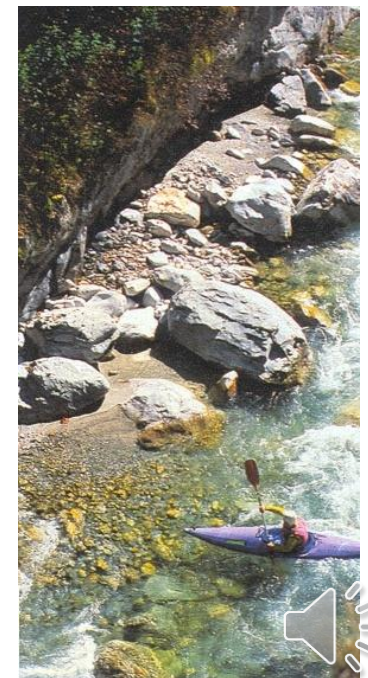
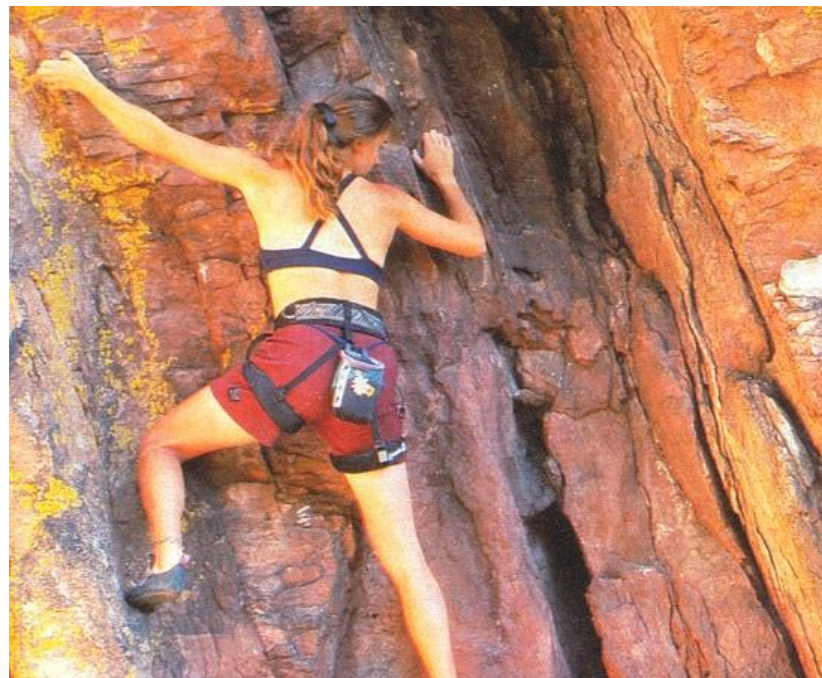
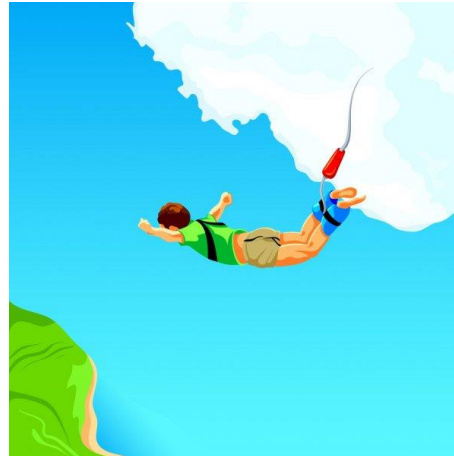
- Objectiu = commoció cerebral de l'oponent
- Al llarg dels anys = dany cerebral amb demència precoç

Esports d'alt risc

- El risc sovint no es té en compte
- Les sacsejades del cervell en el pònting no son innòcues

Caigudes casuals: ↑ freqüència en persones grans amb anticoagulants i /o antiagregants

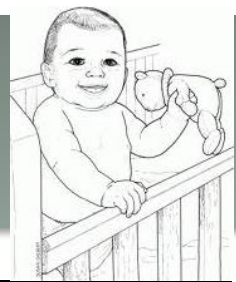
Caigudes des d'altures

- Sovint provoquen la laceració dels òrgans interns = pèrdua massiva de sang dintre del cos = hipovolèmia greu
- Fractures pelvianes o fèmur
- Lesions medul·lars
  - Fractures de taló i per compressió T₁₁-L₁

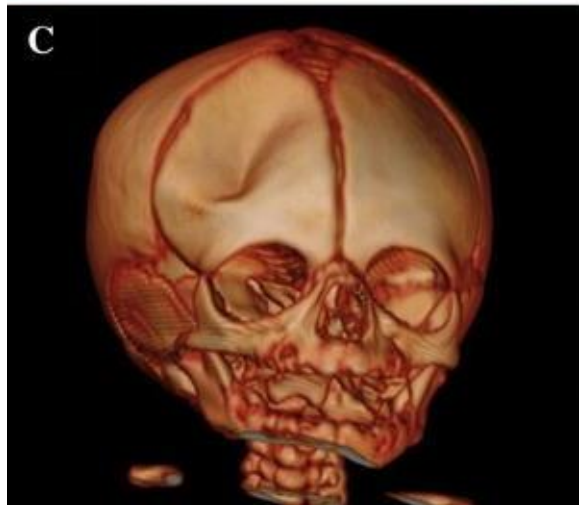
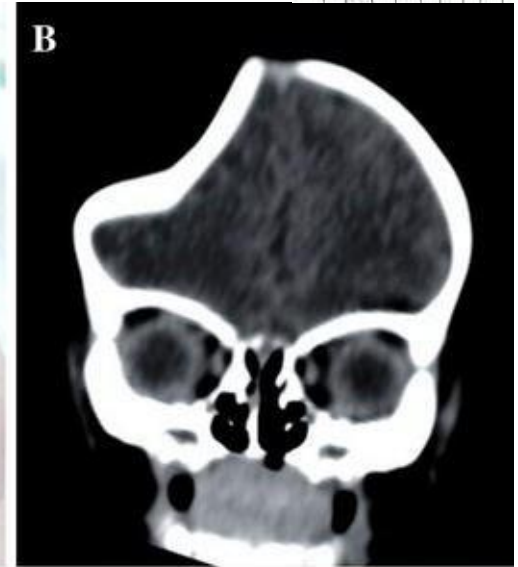

Caigudes de l'estació de canvi de bolquers: infant de 2 a 6 mesos

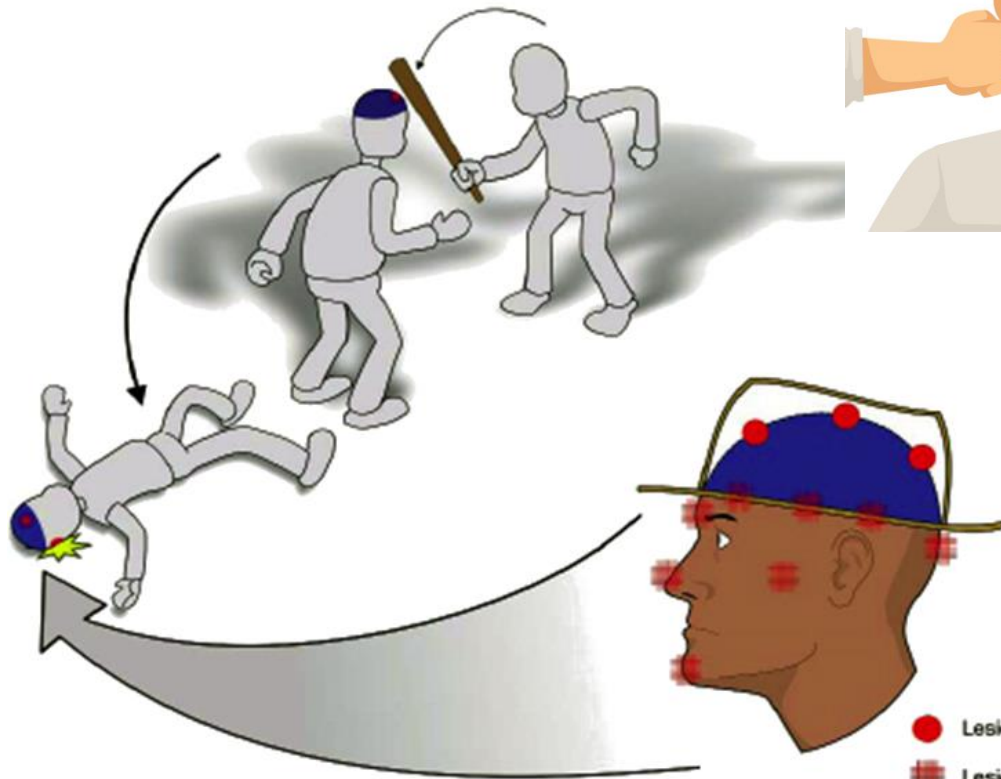

- Crani cartilaginós = contusió cerebral
- Prevenció: canvi de disseny en l'estació de canvi de bolquers

Agressions

- Sovint s'acompanyen d'altres lesions

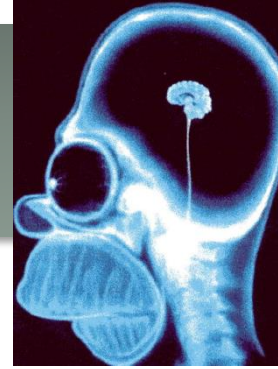

● Lesiones por golpe.
■ Lesiones por caída.

Factors predisposants

- Hàbit traumàtic
- Alcohol, drogues
- Nocturnitat
- Edat
  - ↑ en persones joves i grans
- Sexe: ↑ freqüent en ♂
  - Fins i tot xiquets petits!
- Condicions ambientals
  - El temps
  - Estat de la carretera
  - Altres accidents a la carretera (la gent es distrau en passar per davant d'un accident!)

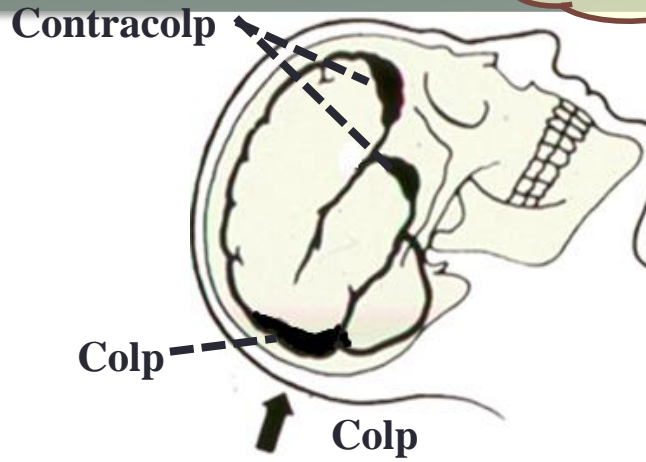

Mecanismes bàsics lesions al cap

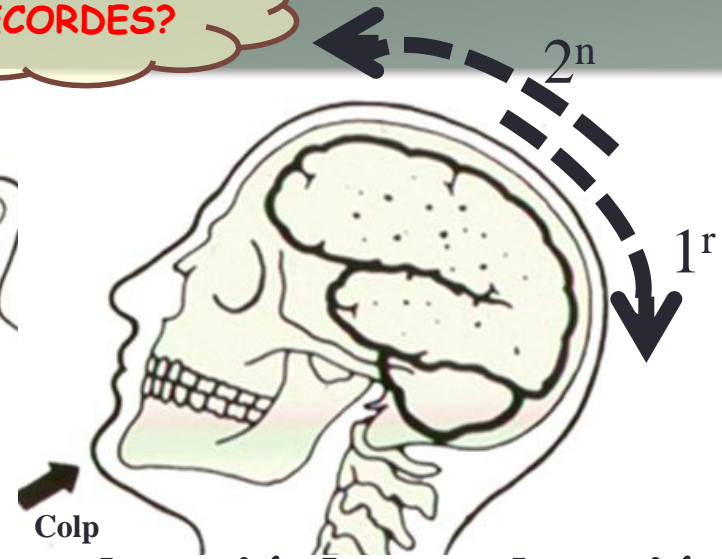
RECORDES?

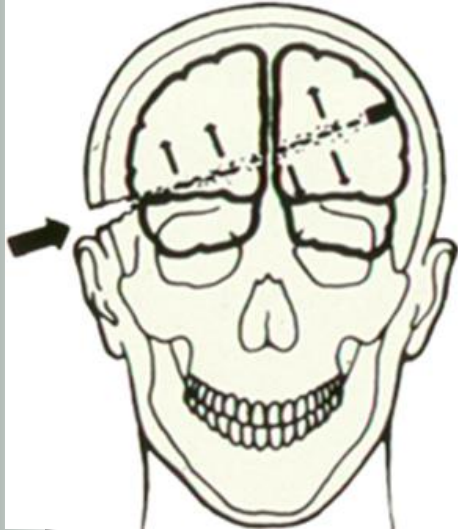
Col·lisió

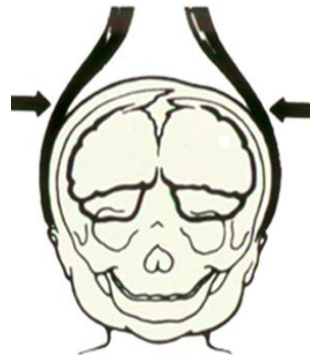
Colp-contracolp

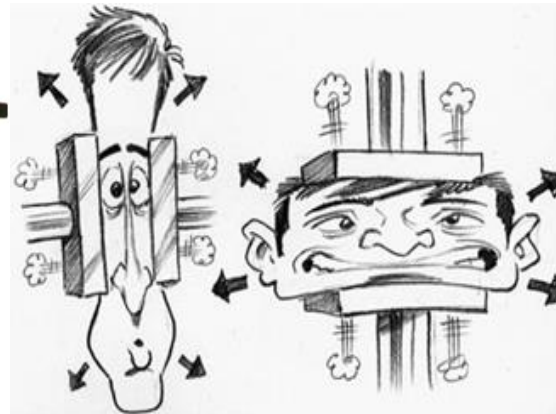
Acceleració-desacceleració

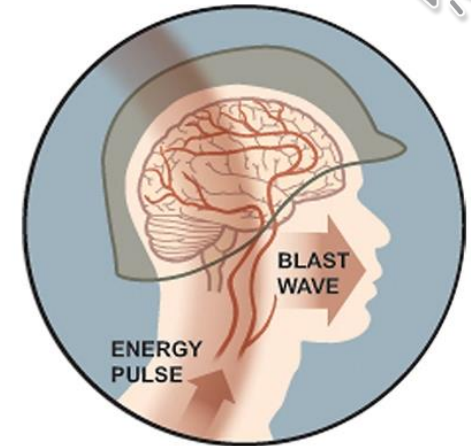
Perforació

Fòrceps

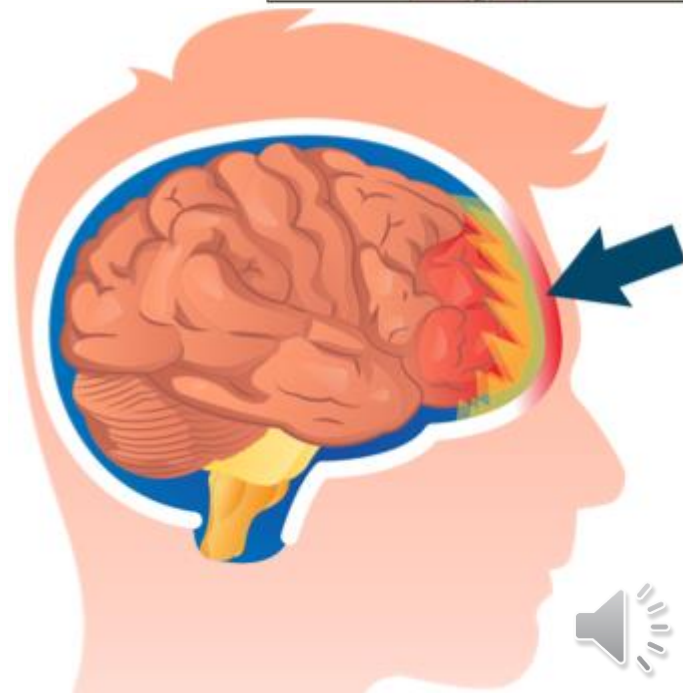
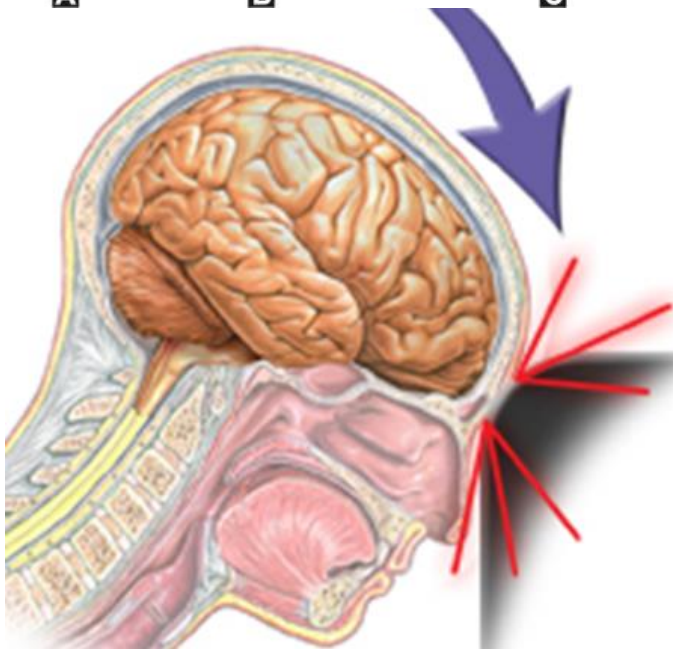
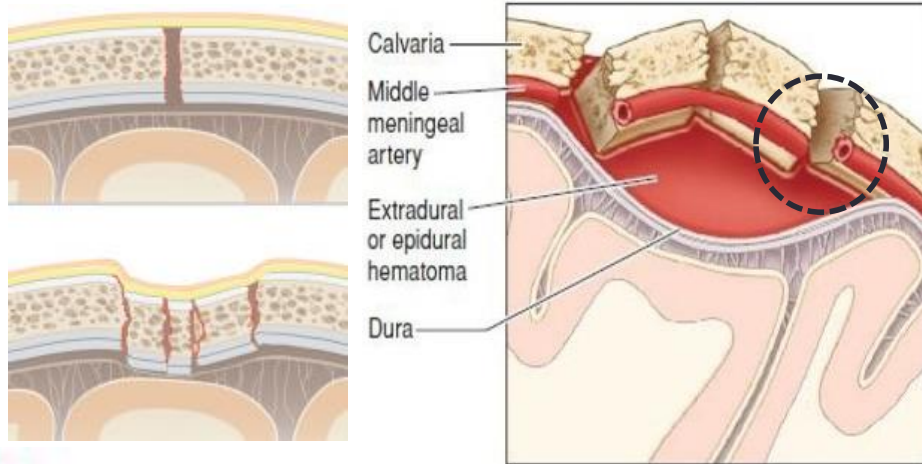
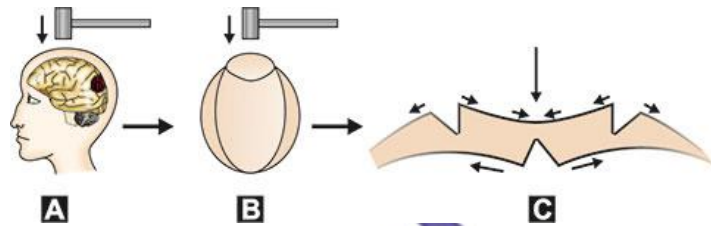
Compressió

Lesió per explosió

Lesió directa = col·lisió inelàstica = fractures de crani

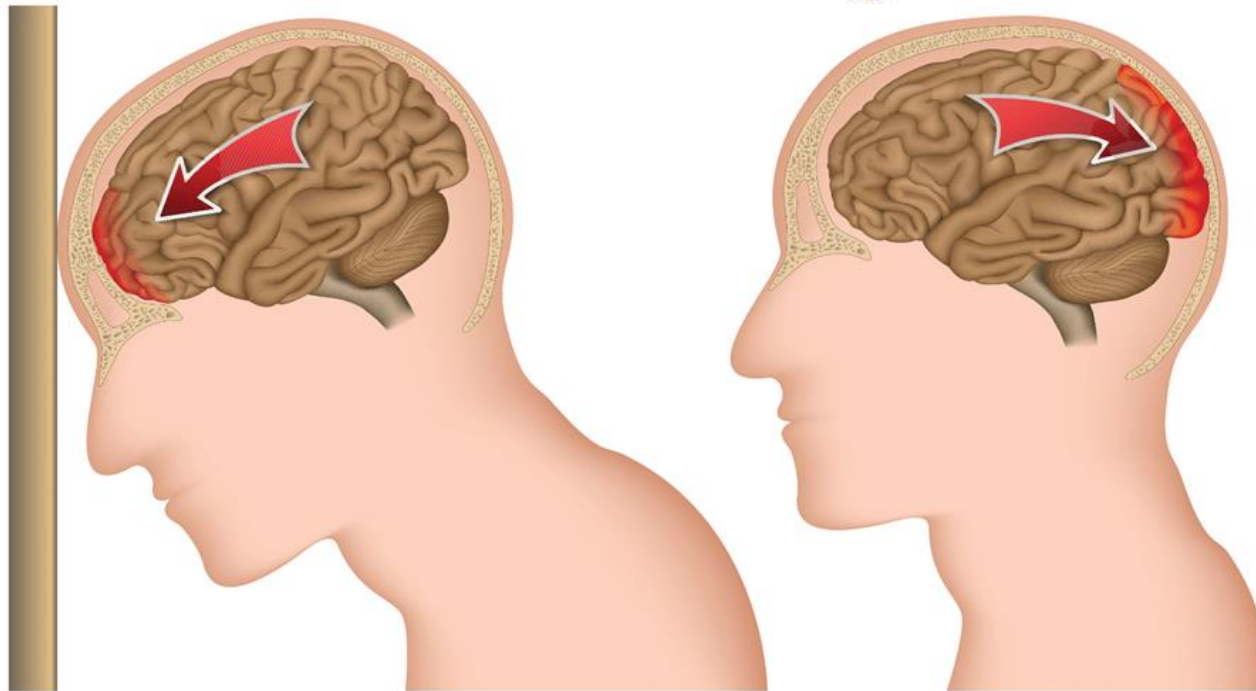
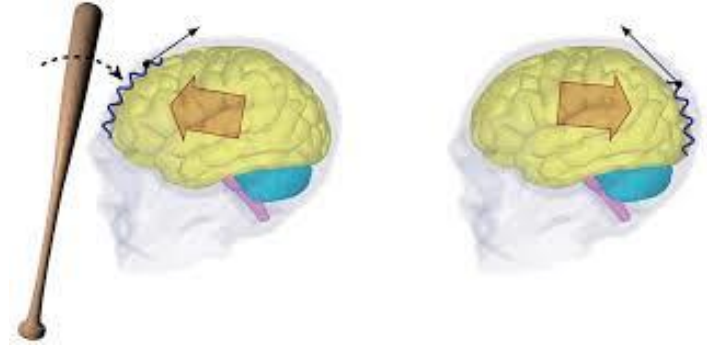
- Contusió cerebral possible
- Els fragments d'os poden lesionar les artèries meníngies → hematoma epidural

Lesions per colp i contracolp lesions = col·lisió elàstica = lesions cerebrals

- Habitualment contusió cerebral sense fractures de crani
- Danys cerebrals més extensos

1. Primary Impact - Coup

The brain strikes the skull on the side of impact.

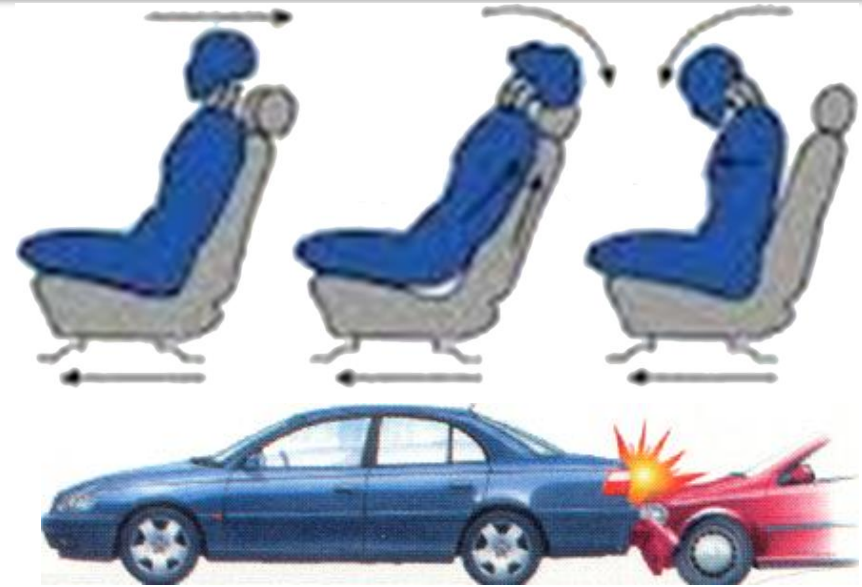
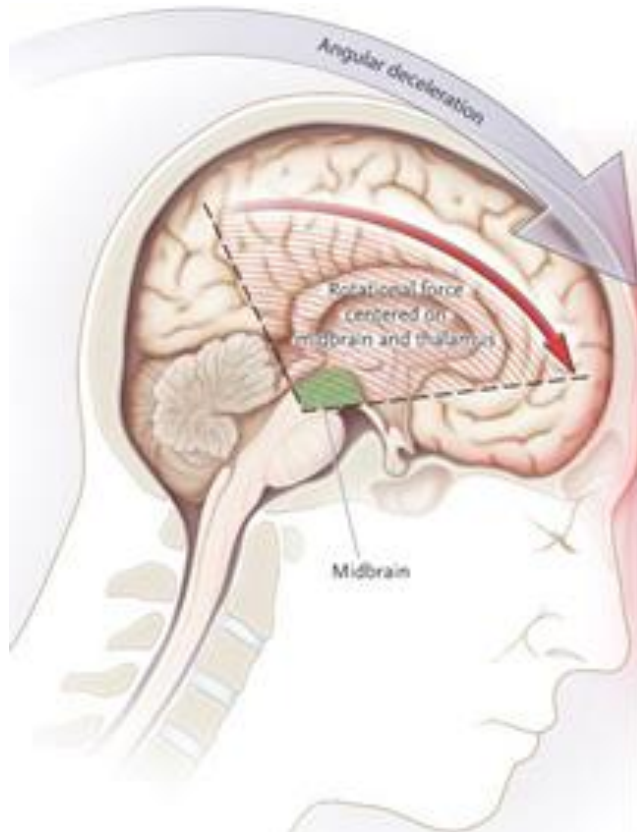
2. Secondary Impact -

Contrecoup Impact posterior area of skull.

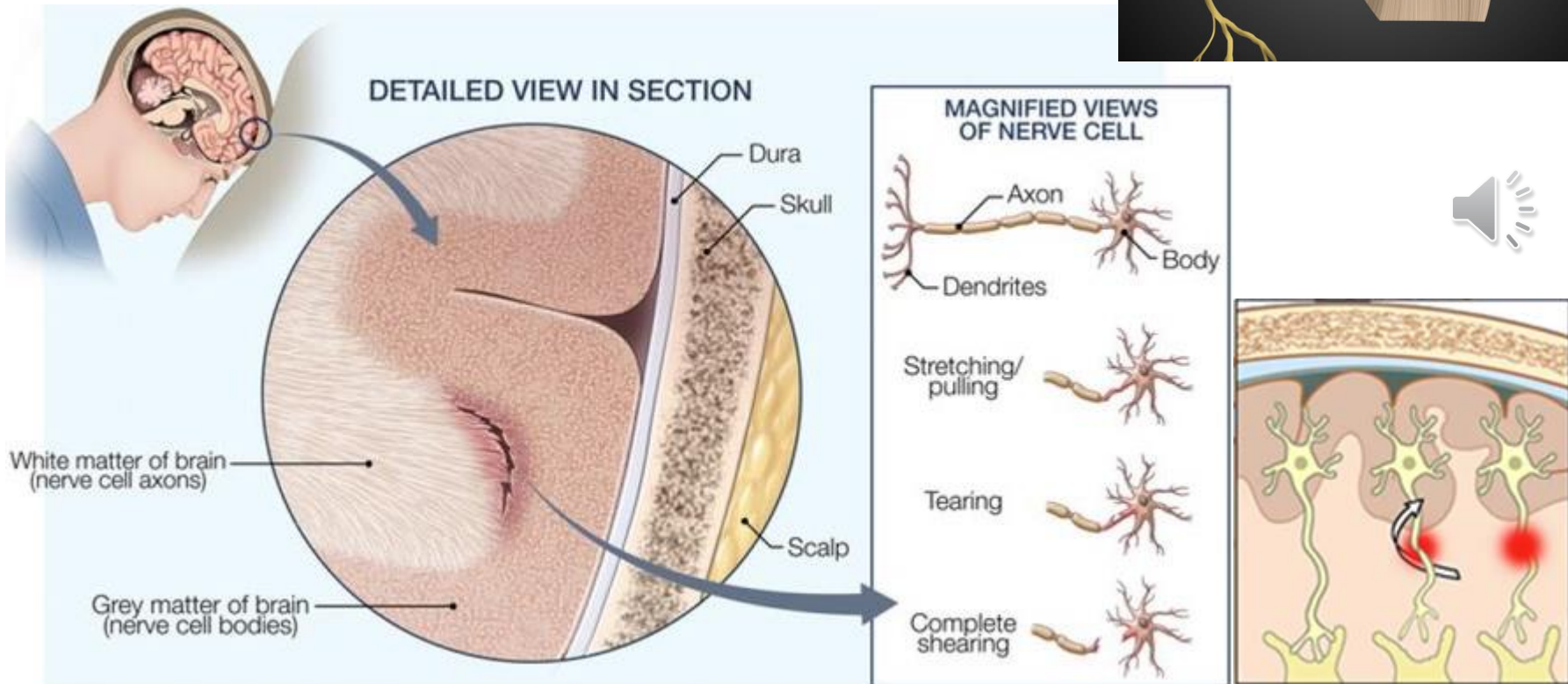
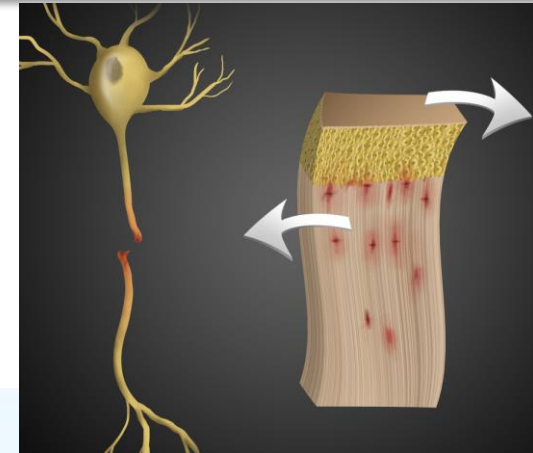
Whiplash: lesió de flexió-extensió per fuetada cervical

- Tronc encefàlic és colpejat de sobte
- Està acompanyat de lesions de la columna vertebral i/o de la medul·la espinal cervical

Lesió axonal difusa (1)

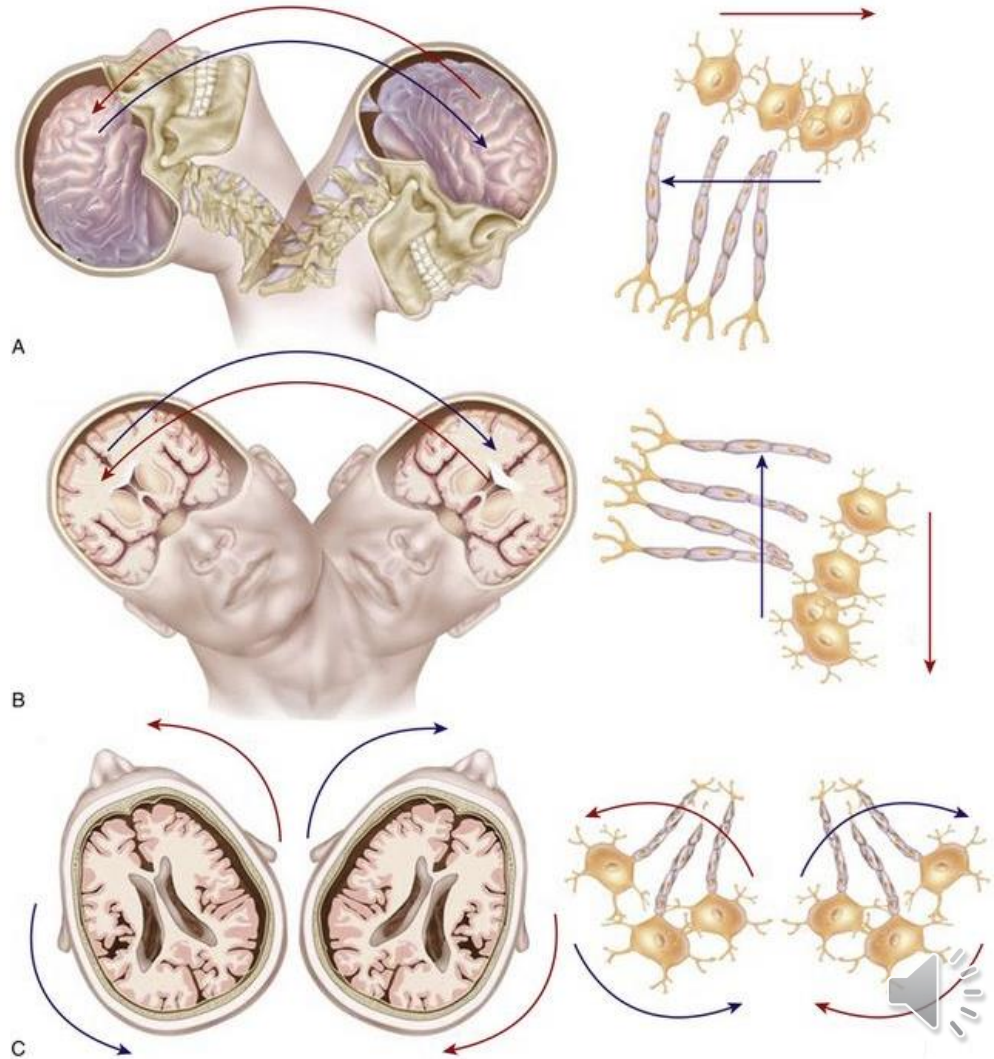
- Cisallament entre la substància blanca i la grisa = decorticació cerebral
- En TC i RM només es veuen lesions mínimes
- És causa d'estat vegetatiu crònic

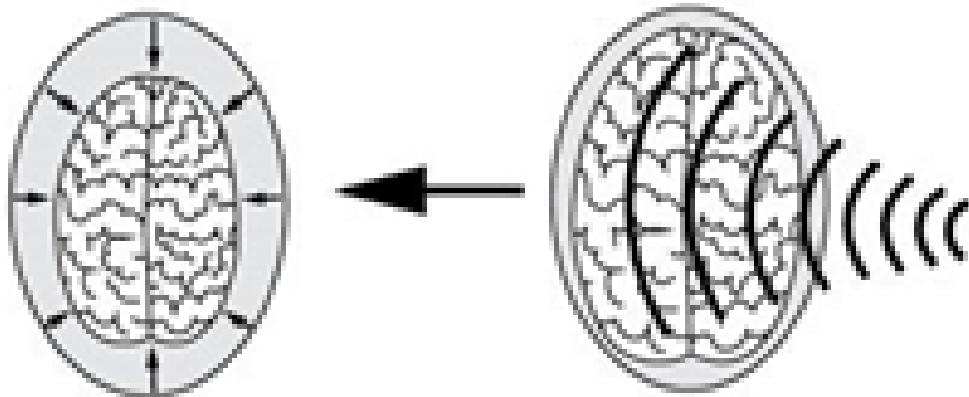
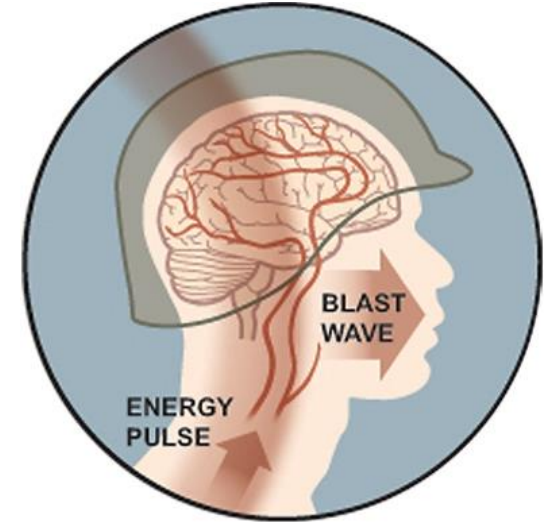
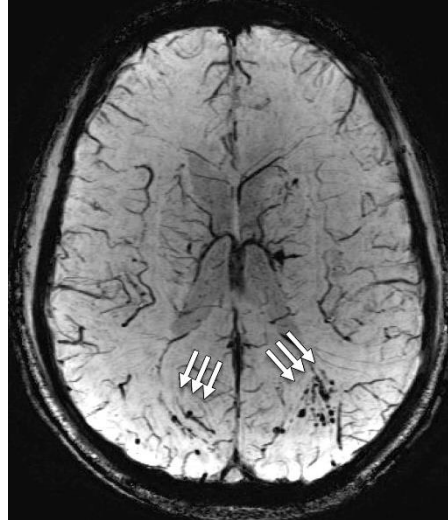
Lesió axonal difusa (2)

- Diverses formes de producció

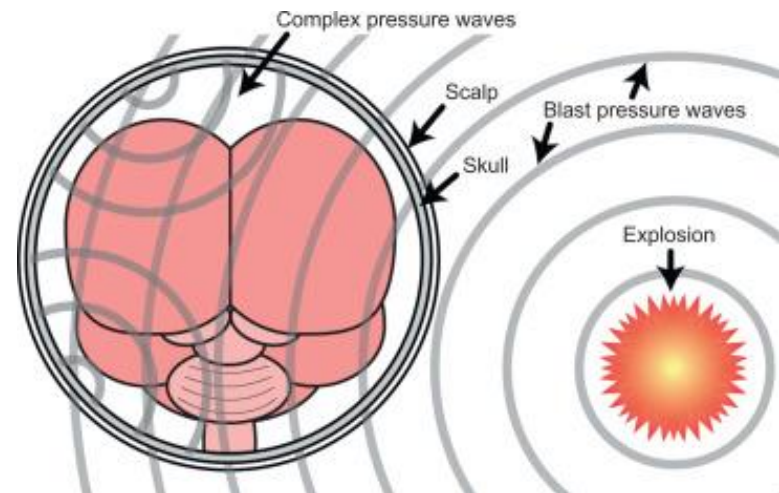

Lesions cerebrals per explosió

- Degut a les ones de xoc de pressió
- Comuns en atacs militars i terroristes

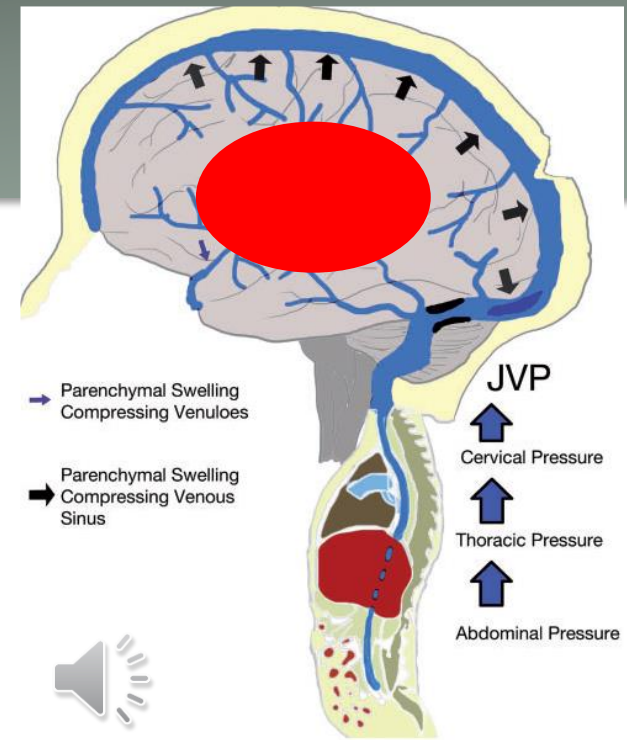
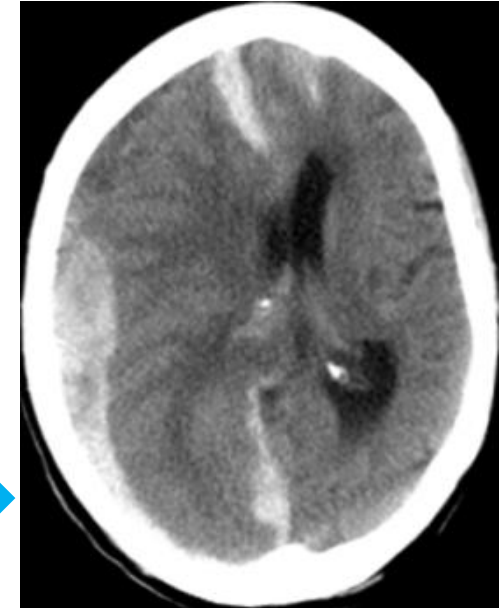
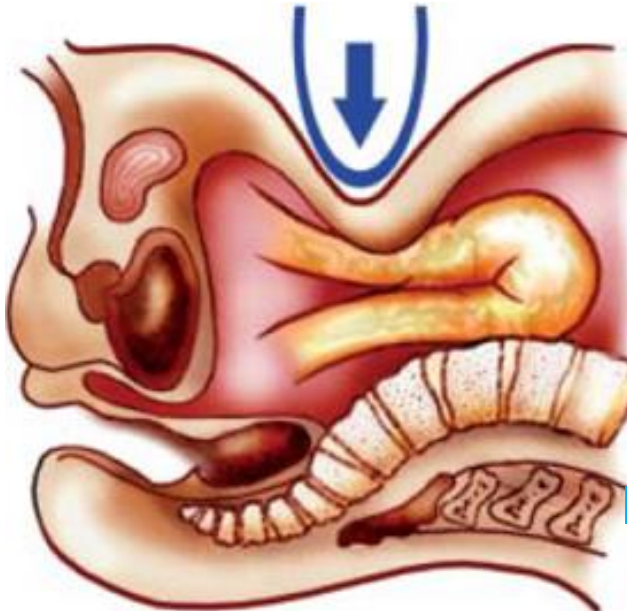
El cervell es veu comprimit dins del crani

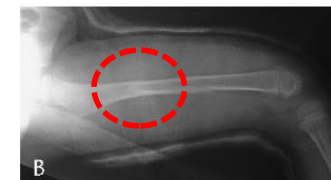
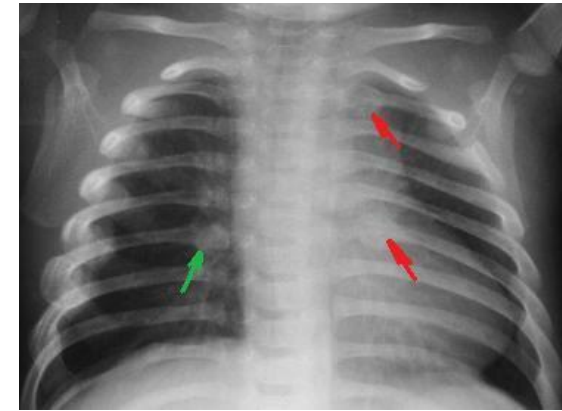
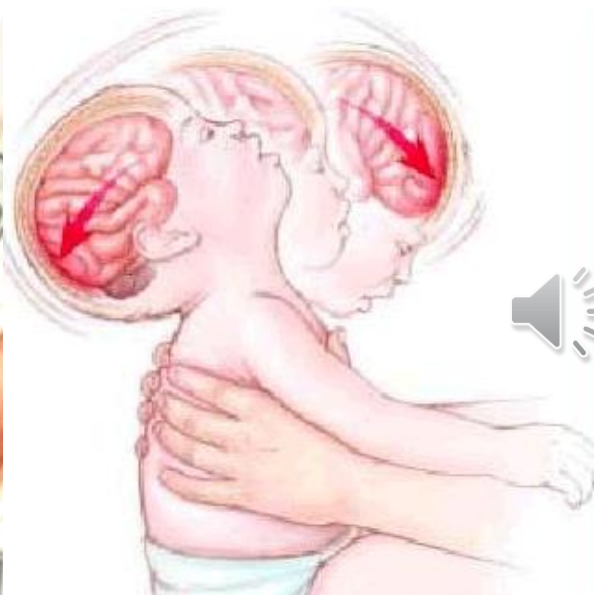
Hemorràgia cerebral secundària a compressió toracoabdominal

- En esfondraments d'edificis
- Sagnat del cap sovint DESPRÉS que el pacient s'haja alliberat de les runes

Maltractament infantil: síndrome del nadó sacsejat

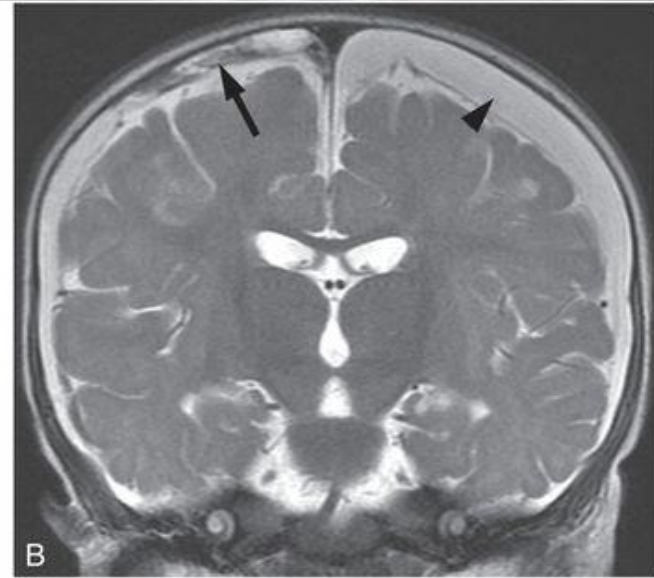
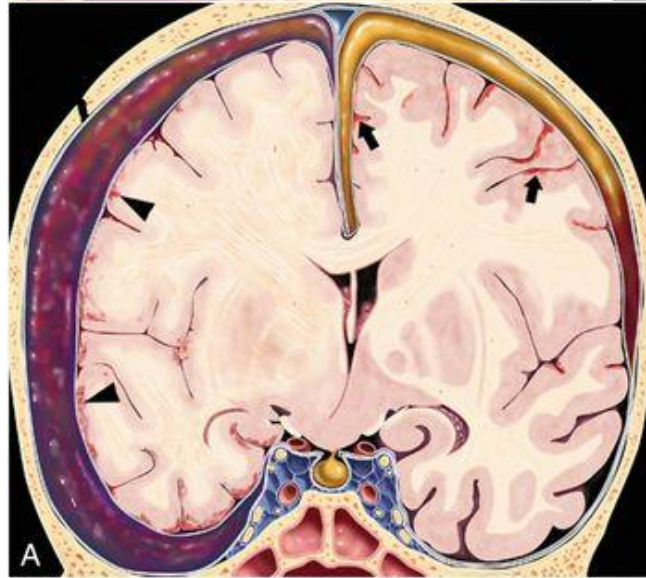
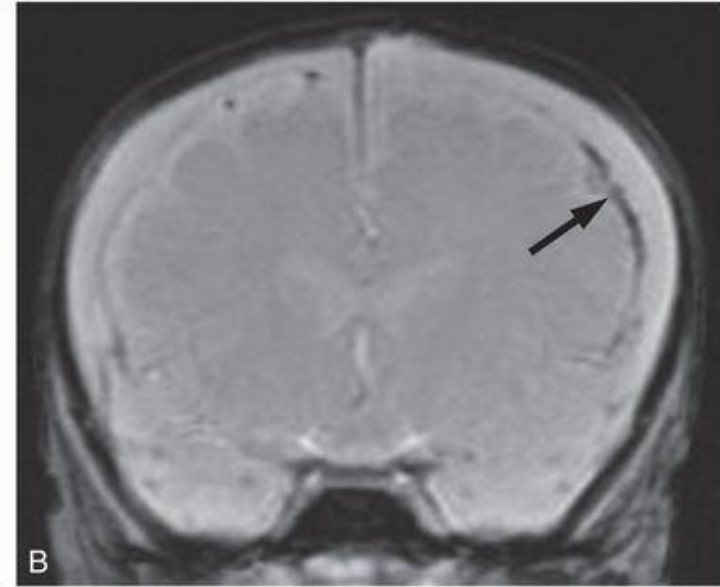
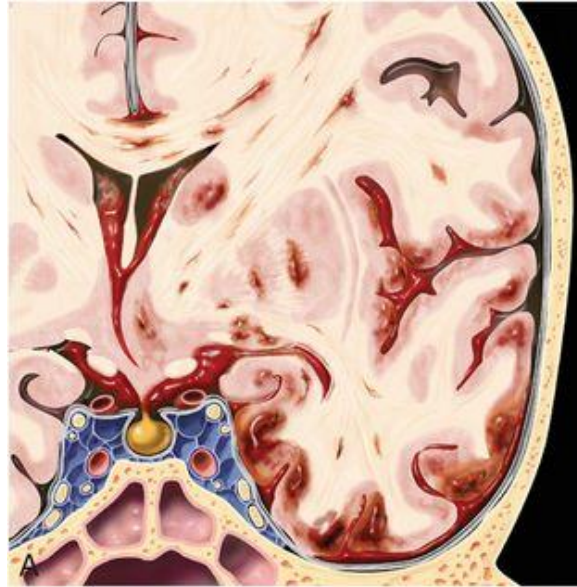
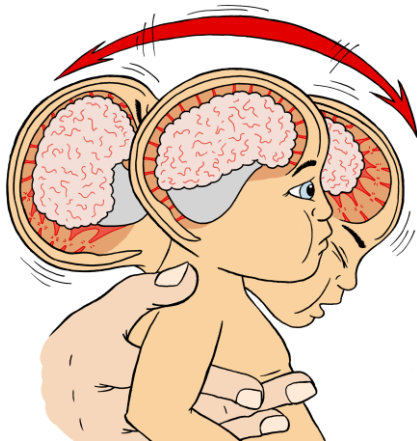
- Sospita
  - Lesions múltiples o repetitives
  - Fractures parcialment consolidades
- Habitualment hematomes subdurals
- Possibilitat de lesió axonal difusa

Síndrome maltractament infantil

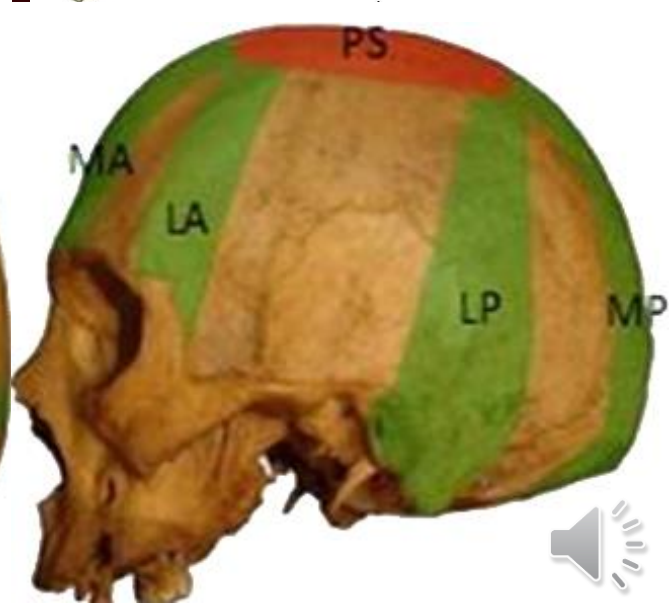
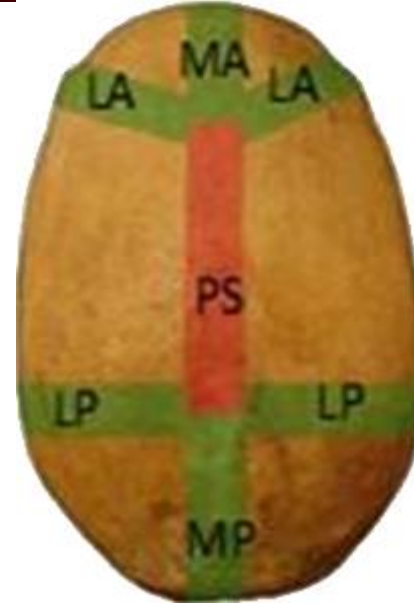
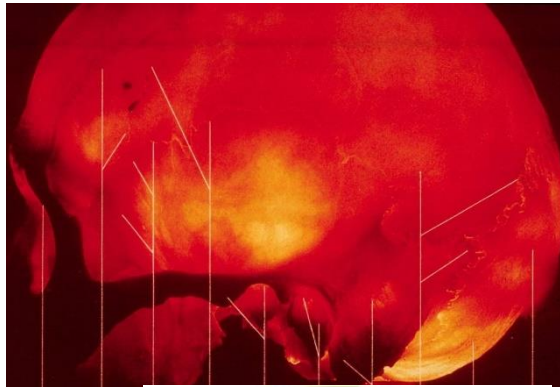
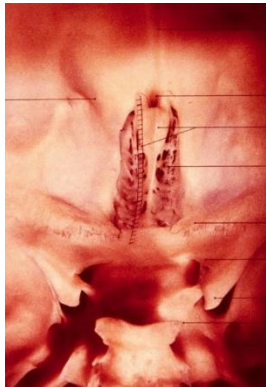
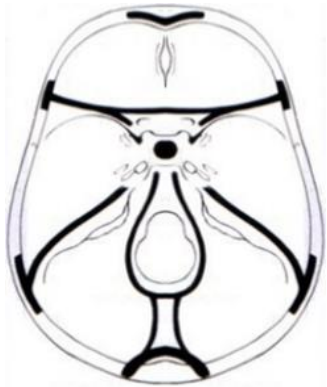
- Hematoma subdural amb freqüència bilateral
- Àrees de contusió-petites hemorràgies cerebrals

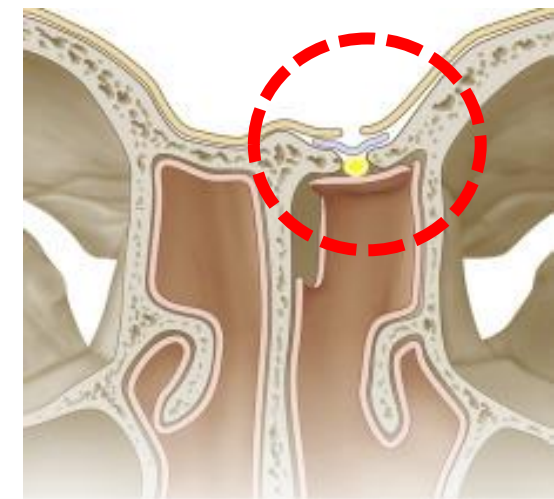
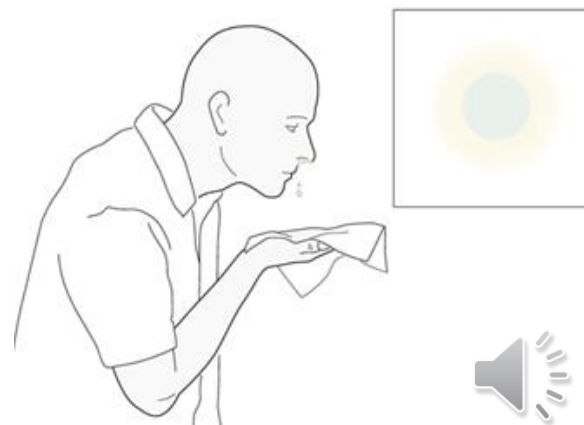
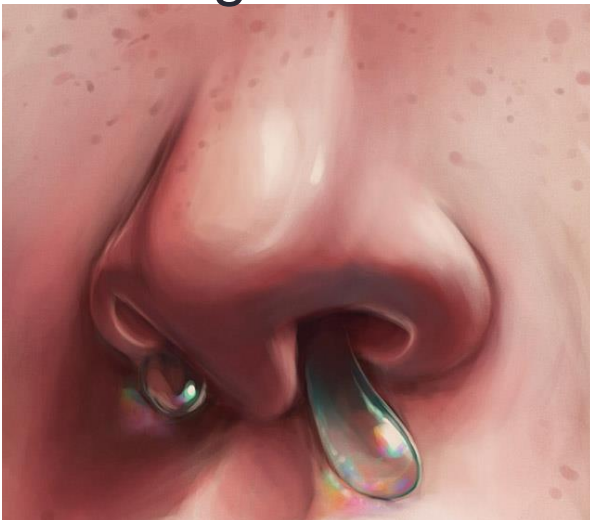
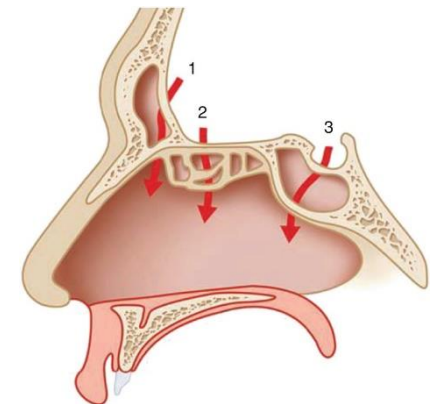
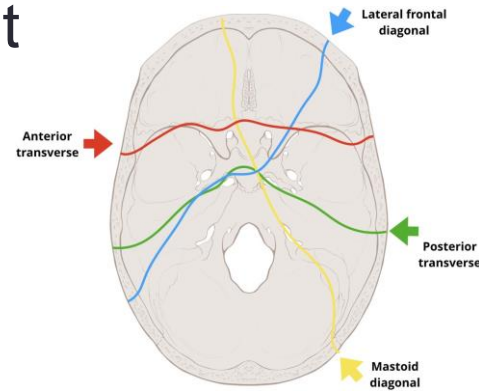
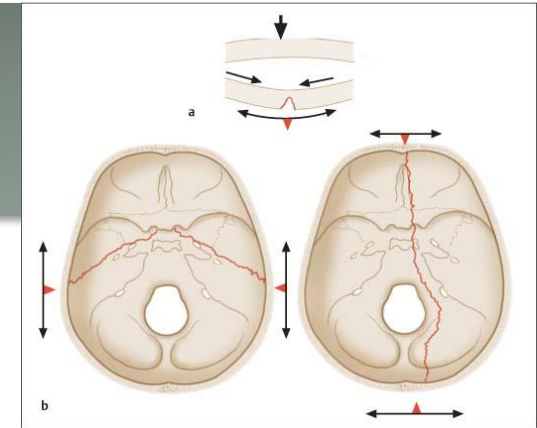
Contraforts del crani

- Dicten la direcció de les fractures i la probabilitat d'enfonsament o penetració del crani

Fractures de base del crani

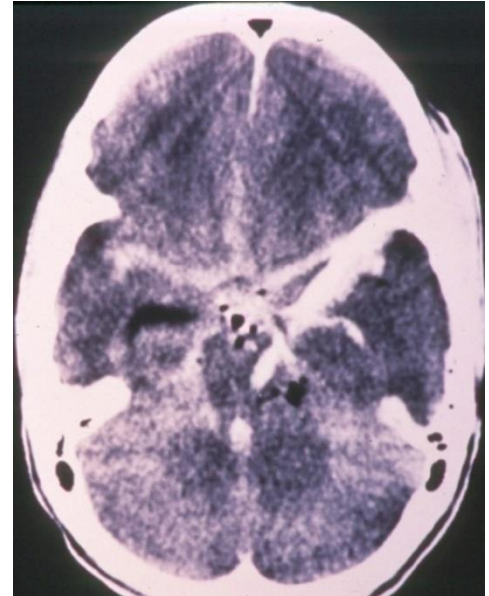
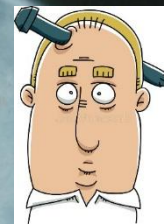
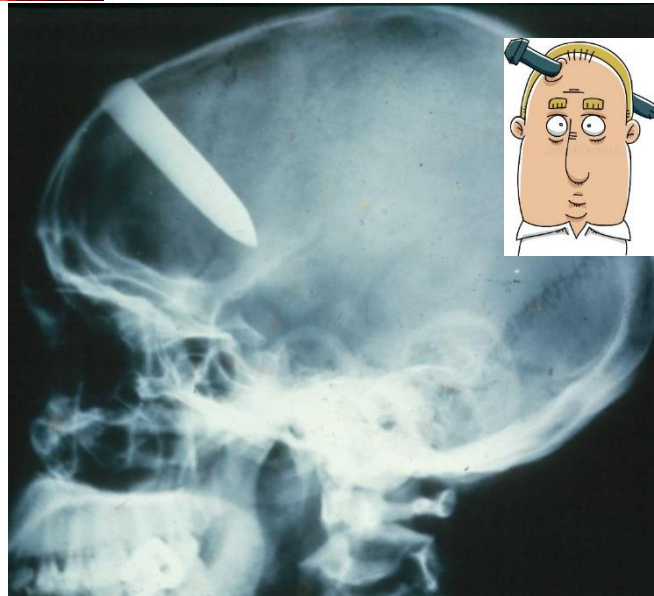
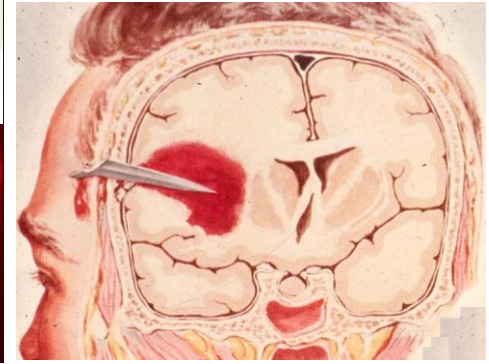
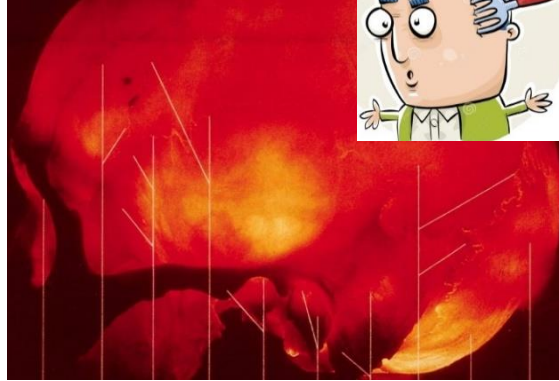
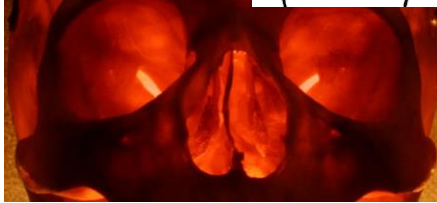
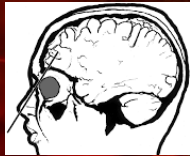
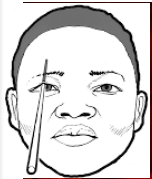
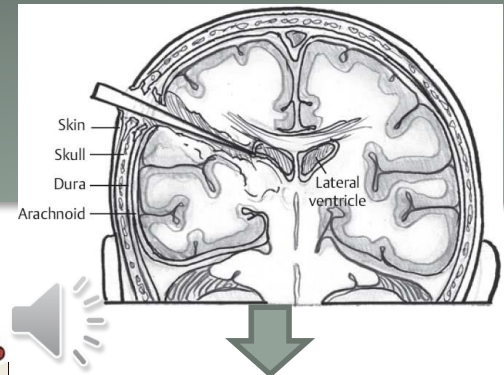
- Perill = meningitis bacteriana
- La fuita de LCR normalment es resol espontàniament
- Cirurgia si hi ha fuita persistent de LCR o meningitis bacteriana

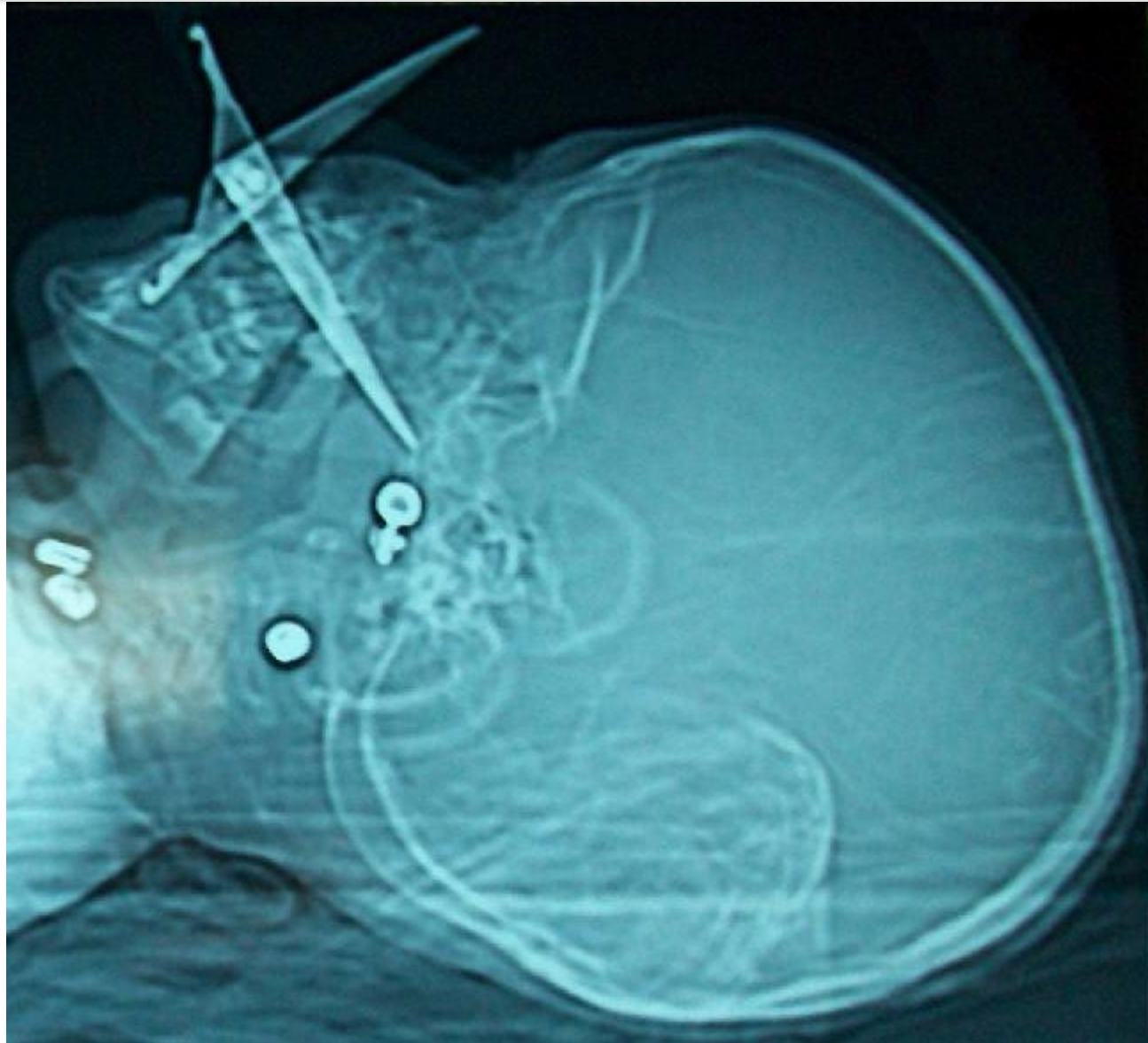
Ferides per arma blanca : penetració ↑ freqüent on el crani és més feble

- Possible laceració de vasos intracranials amb producció d'hemorràgies

Ferides per arma blanca: base del crani

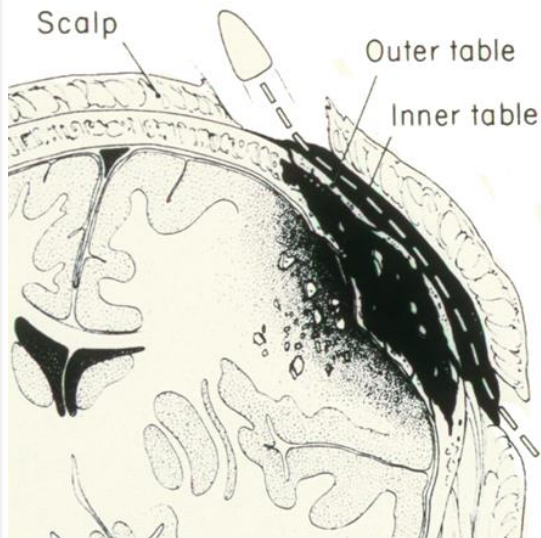
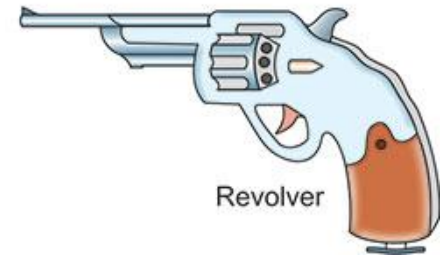
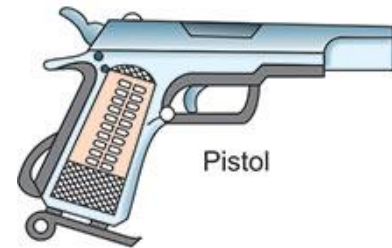
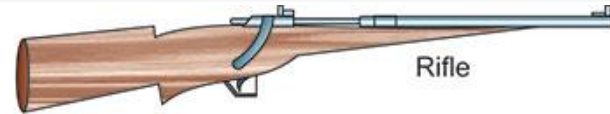
- Les ferides per arma blanca o objectes diversos també poden produir-se a nivell de la base de crani

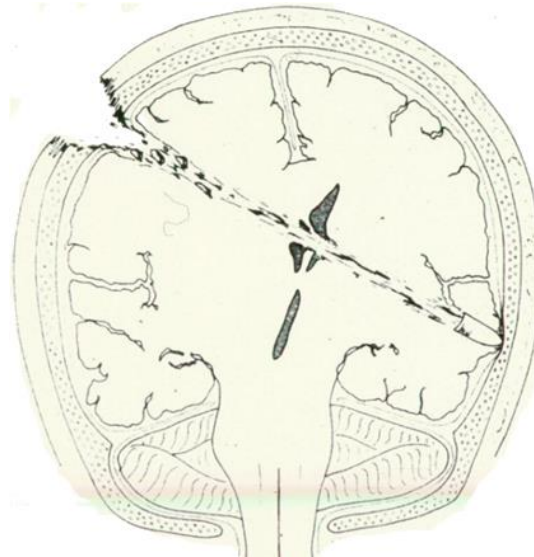

Ferides de bala: factors de letalitat

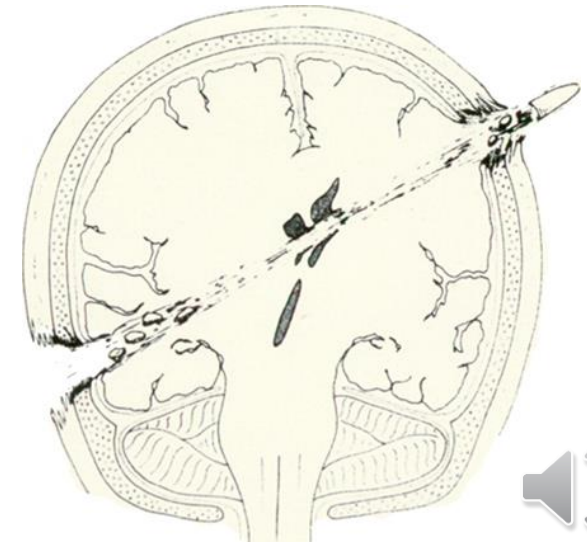
- Tipus d'arma
- Tipus de munició
- Temps de fabricació del cartutx
- Distància de tir
- Creua ventricles o no

Ferida tangencial

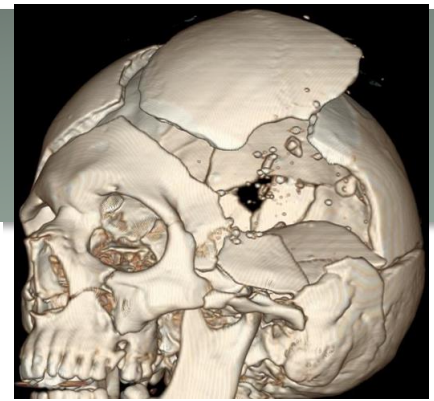
Ferida penetrant

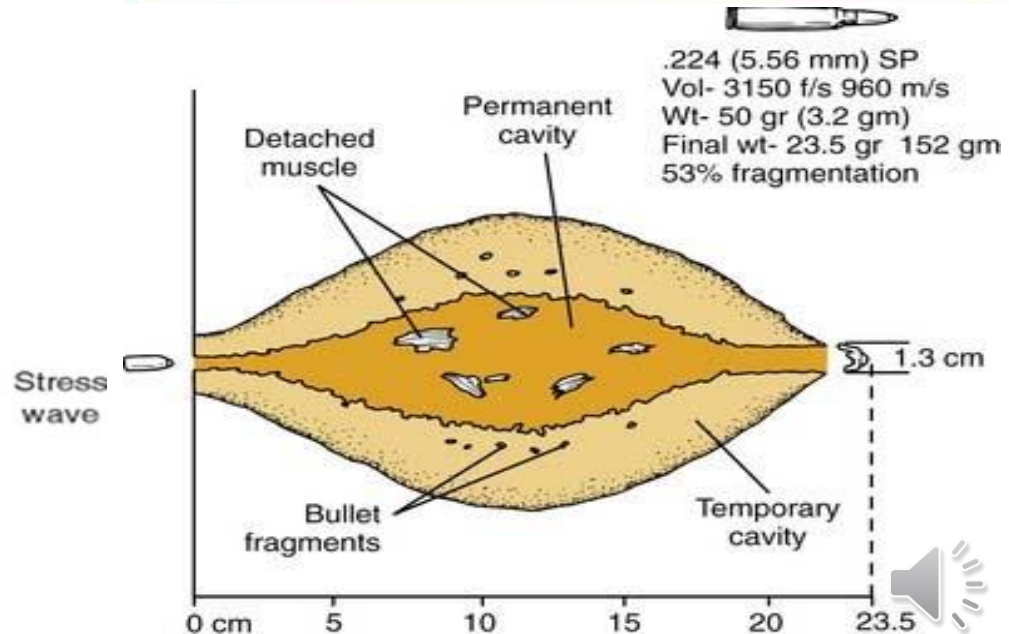
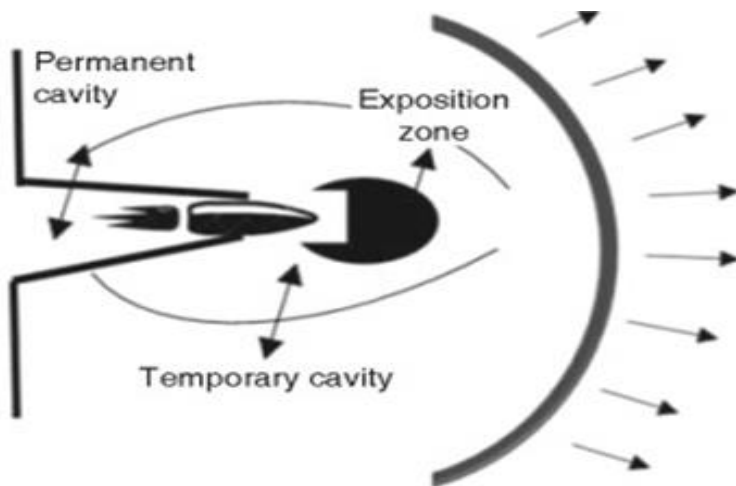
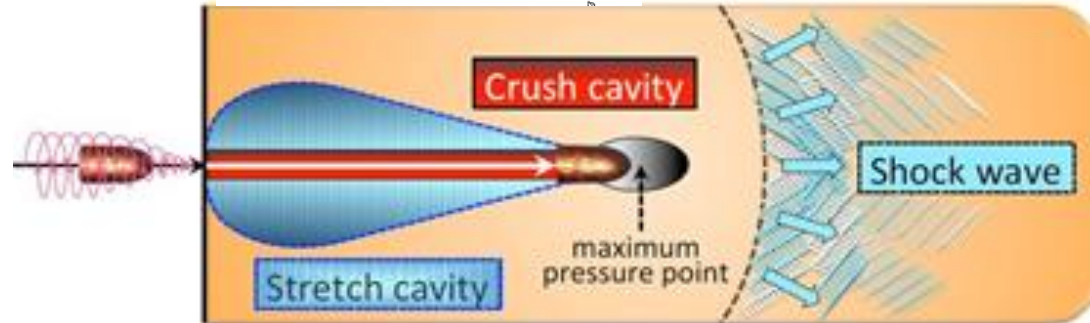
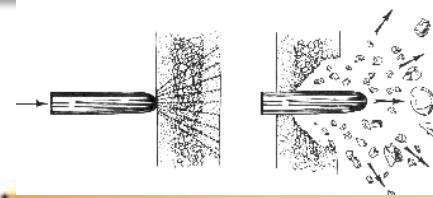
Ferida perforant

Ferides de bala al cap: mecanismes d'actuació

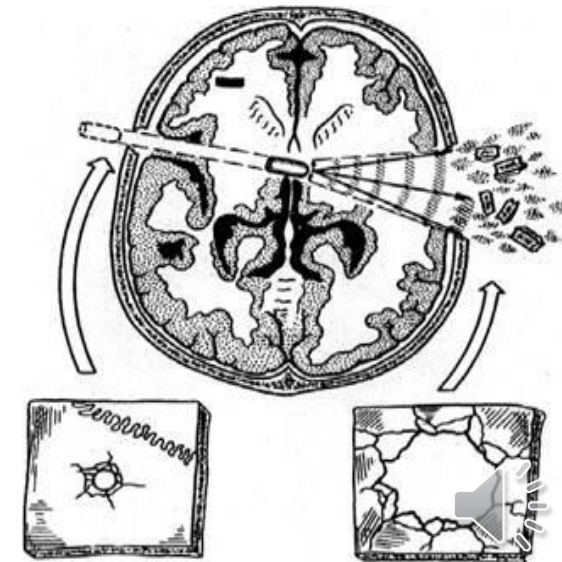
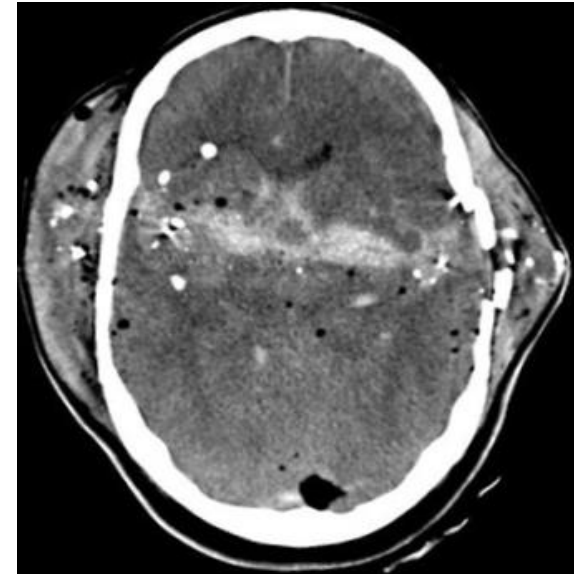
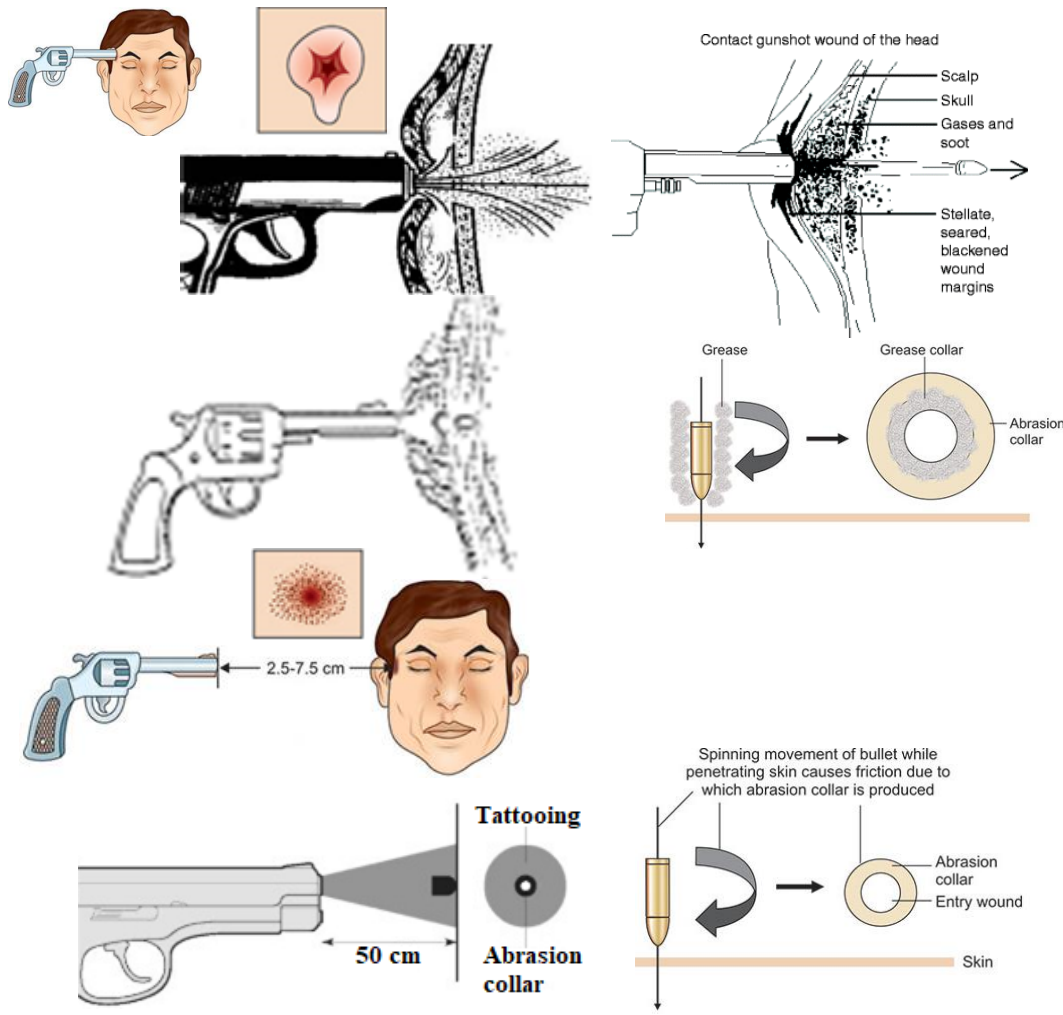
- Crani esclatat
- Fragments ossis que provoca la bala actuen com a projectils secundaris
- Ones de xoc del gasos de l'explosió del cartutx
  - Sobretot les ferides de tret a boca de canó

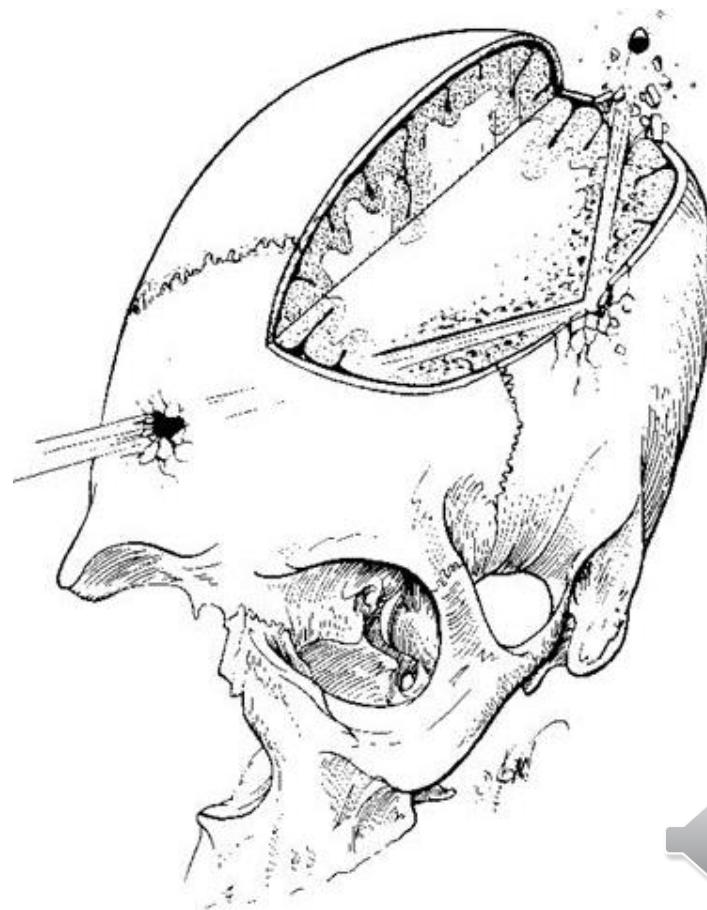
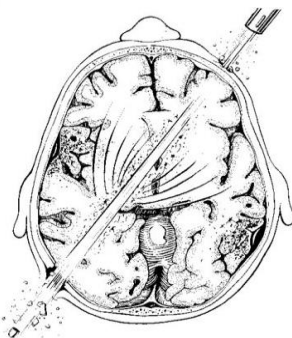
Ferides de bala al cap: pronòstic (1)

- Majoritàriament letals
  - 20% supervivents amb seqüeles greus

Ferides de bala al cap: pronòstic (2)

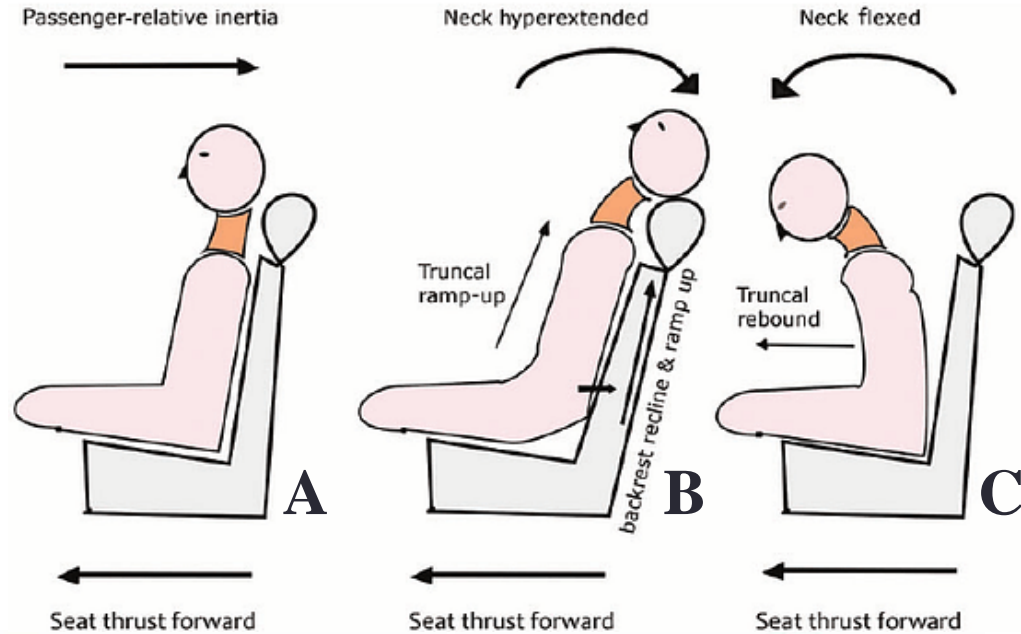
- Creuant els ventricles $\cong$ mort
- Possibilitat de rebot de la bala dins del crani

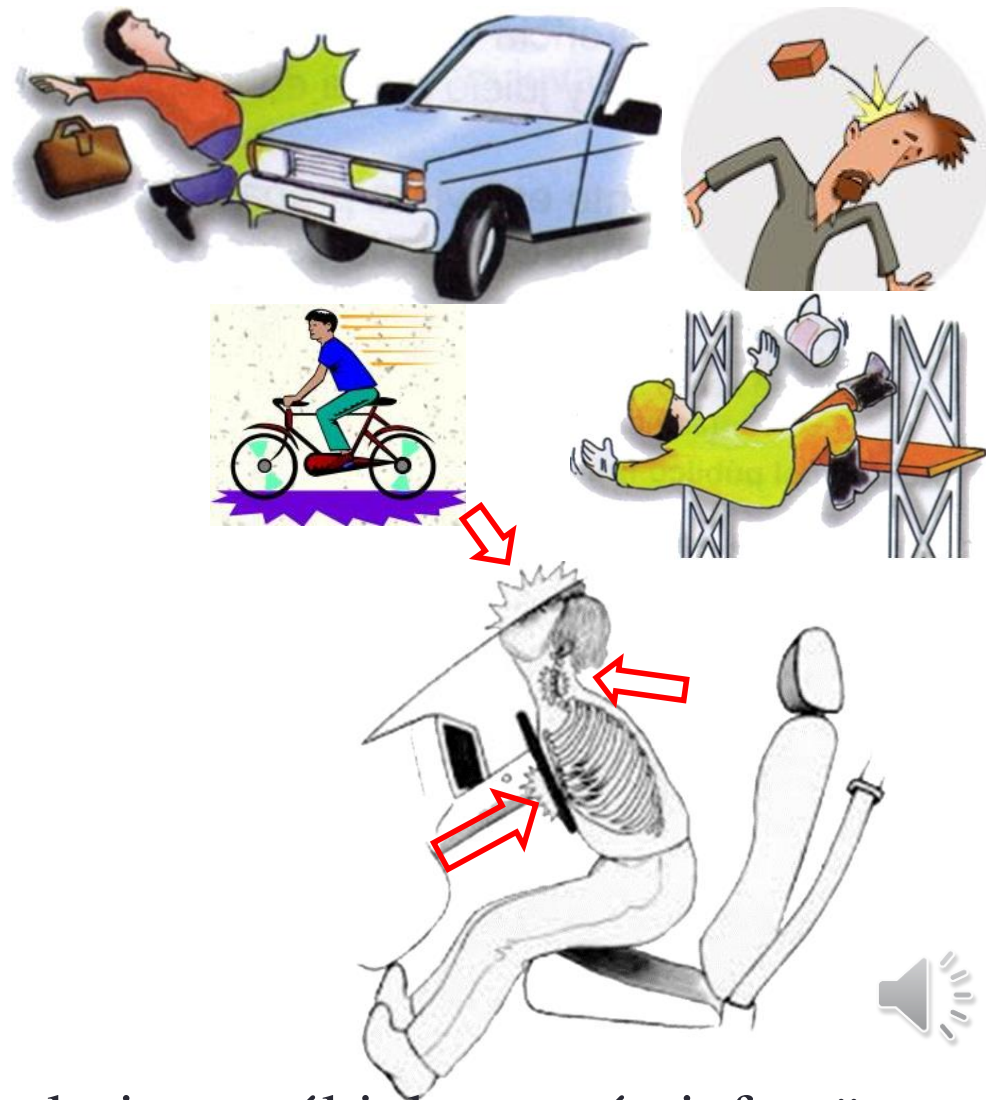
Whiplash: lesió per fuetada del raquis cervical

- Comuna en accidents de trànsit
- Pot acompanyar-se lesions al cap
- Perill: lesió medul·la espinal cervical

1r: ANÀLISI

- **Què ha ocoregut?**
  - Atropellament
  - Conductor
  - Acompanyant del conductor
  - Passatger del seient del darrere
  - Cotxe / moto / bicicleta / autobús
  - Precipitació des d'altura
  - Accident esportiu
  - Agressió
  - Autoagressió
- **Altres lesions?**
- **El malalt acabava de menjar?**
- **Bufeta de l'orina plena?**
- **Alcohol?**
- **Altres drogues?**

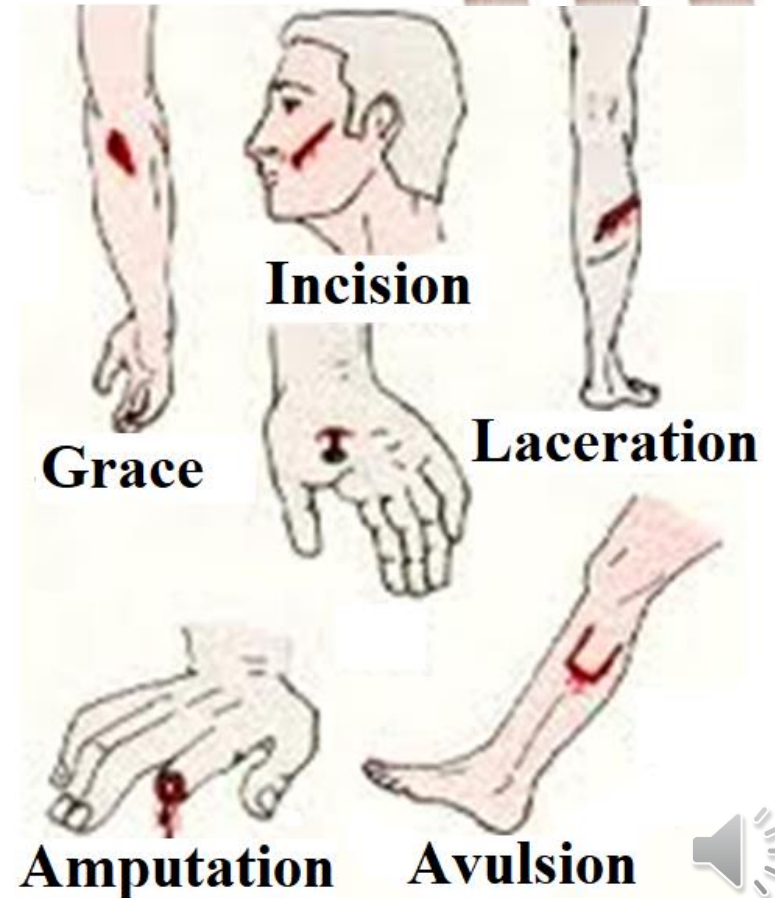

Les lesions múltiples no són infreqüents

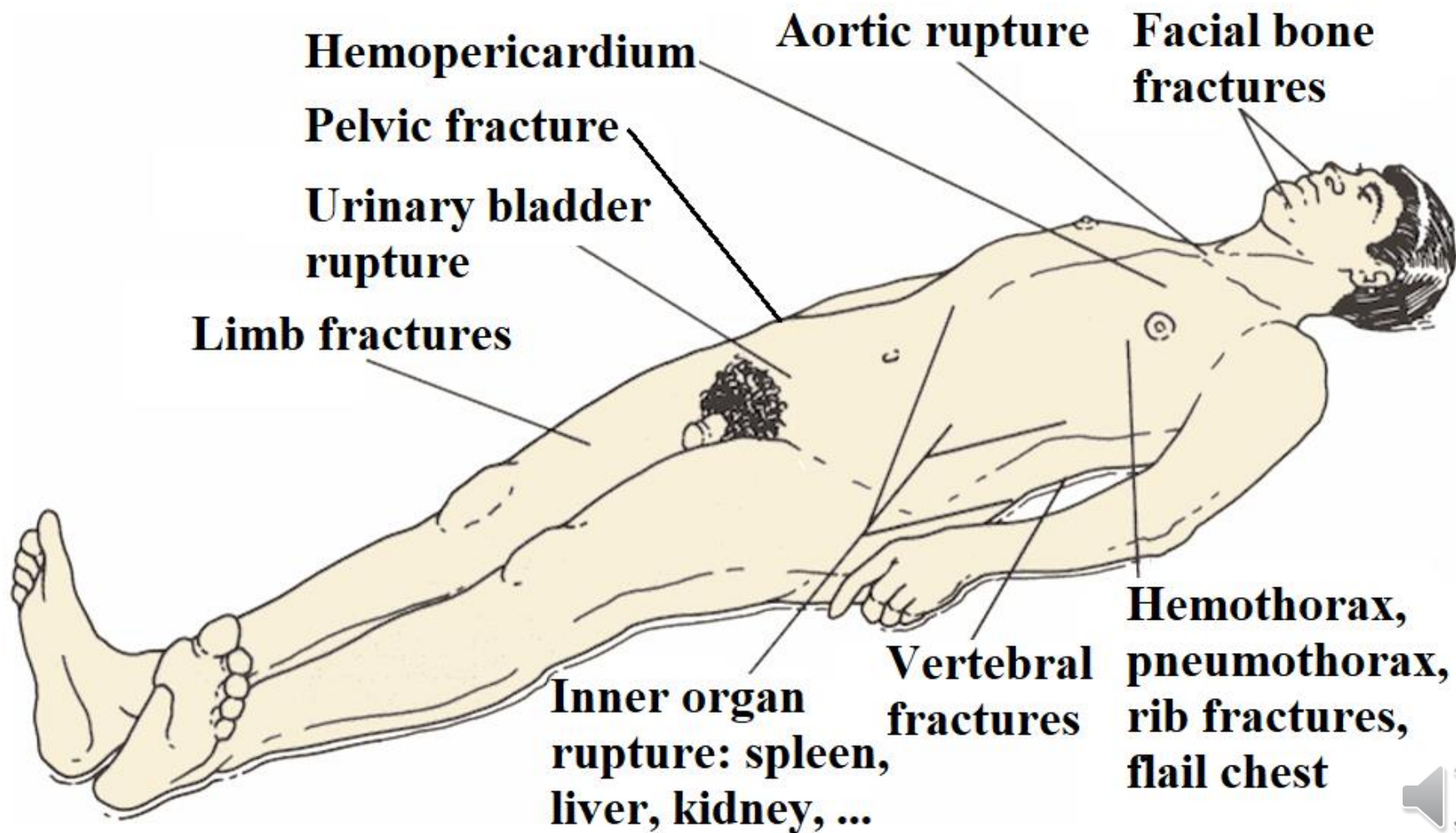
Revisió completa a la recerca d'ALTRES LESIONS

- El pacient HA de ser despullat completament
- La roba no es lleva sinó que es talla amb tisores
  - Per a evitar lesions secundàries

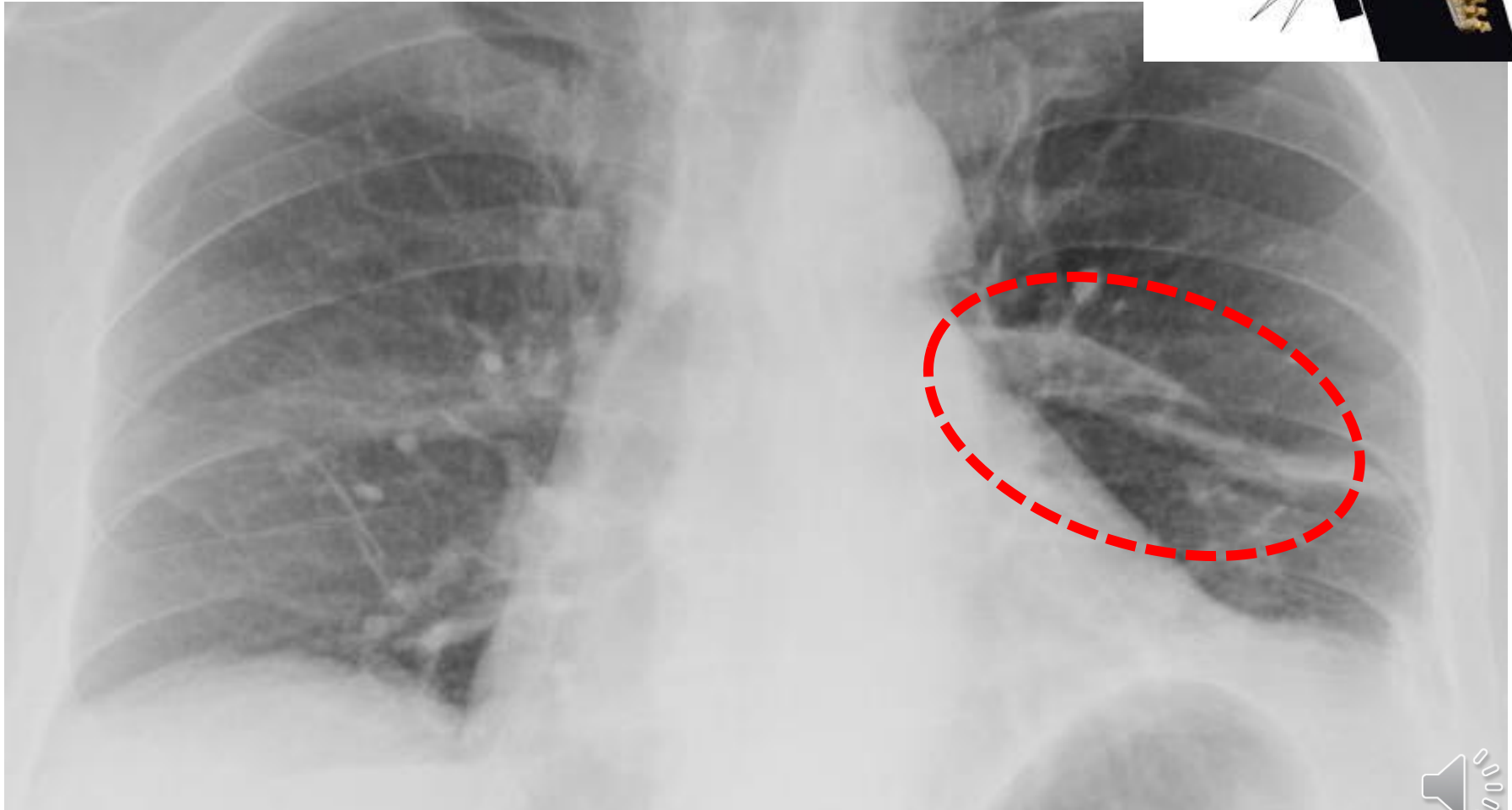
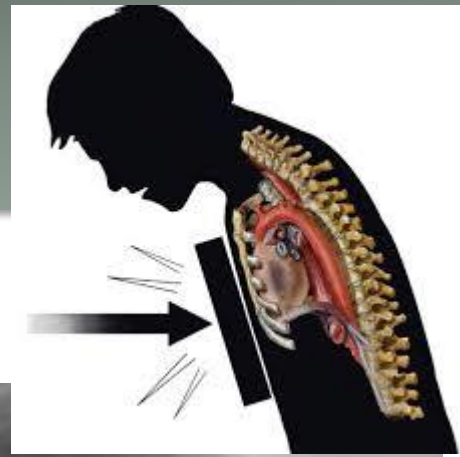
Altres lesions del politraumatitzat

- Busqueu-les, que no us sorprenguen!

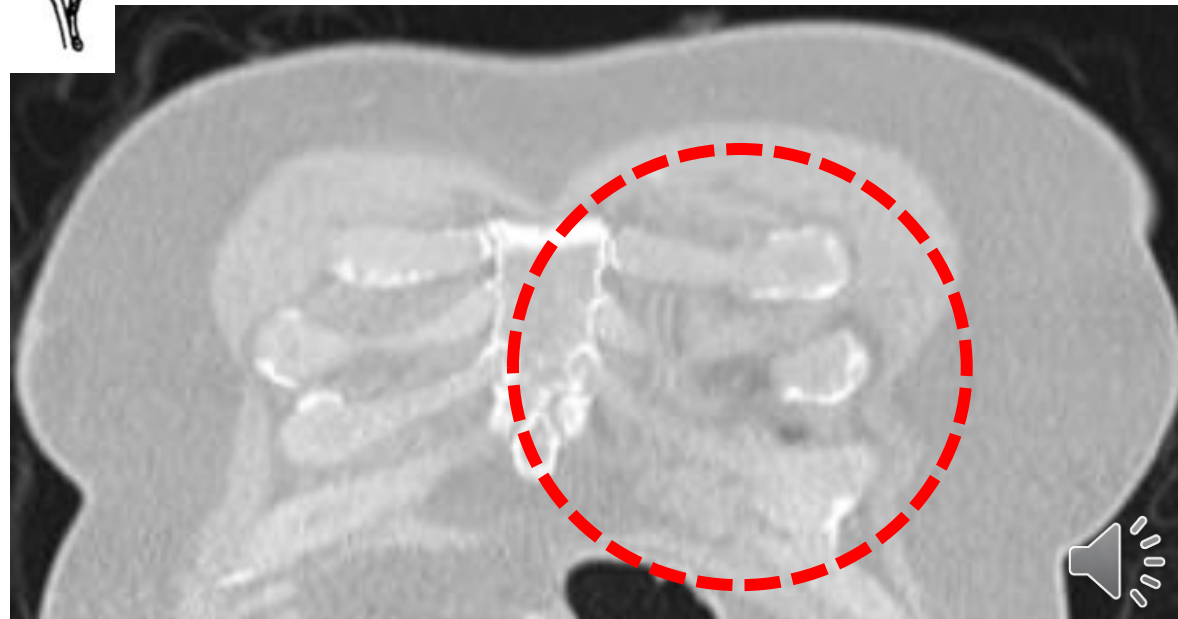
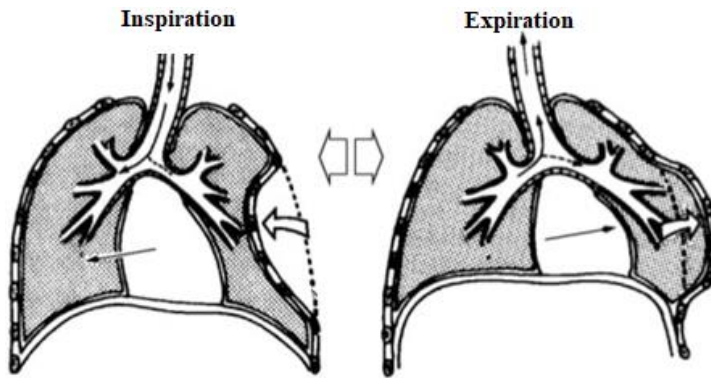

Fractures de costelles

Volet costal

- Mala ventilació pulmonar = oxigenació inadequada del cervell

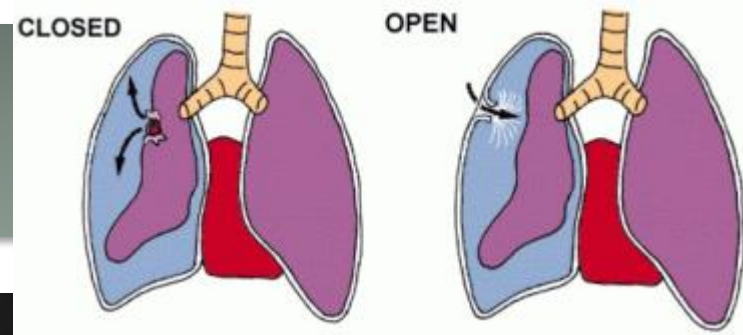
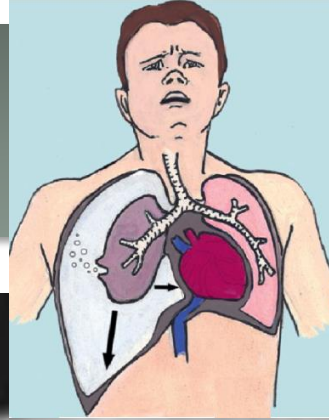

Vessament pleural

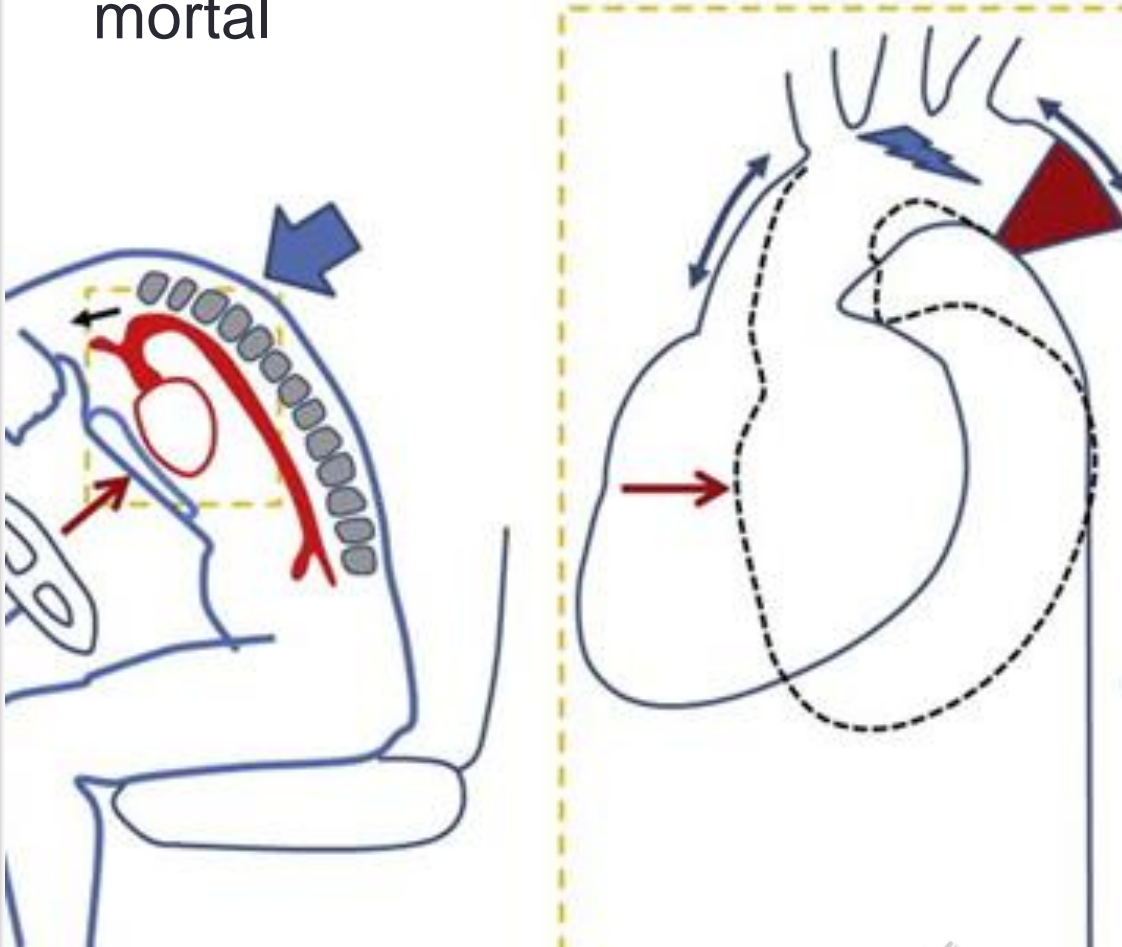
Pneumotòrax

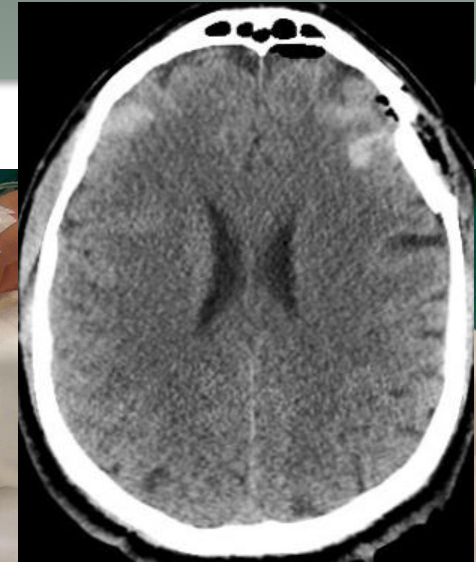
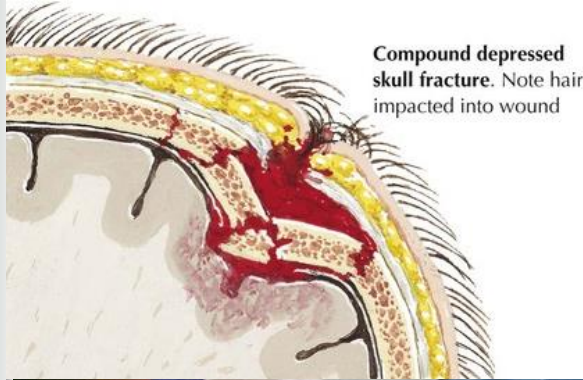

Ruptura de l'aorta

- Majoritàriament mortal

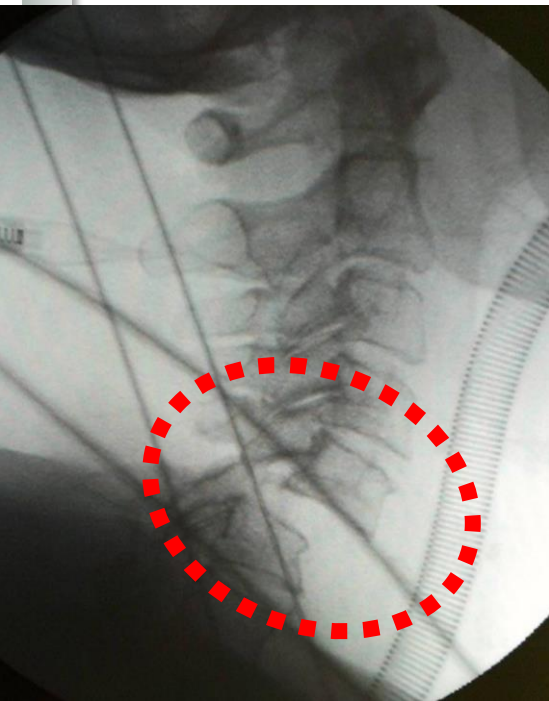
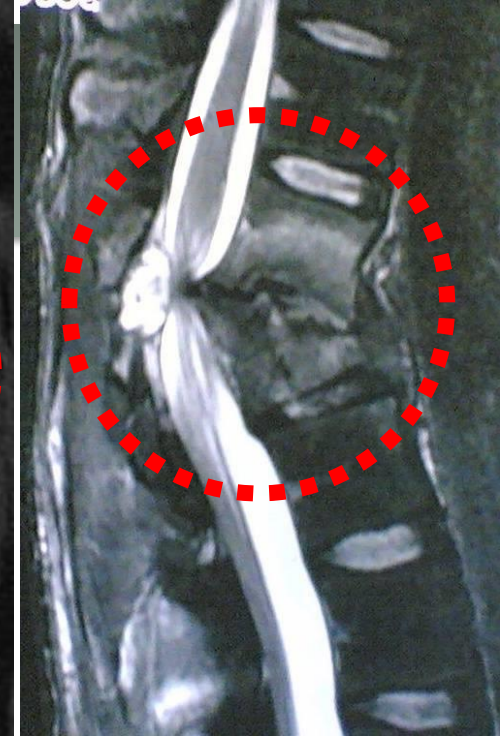
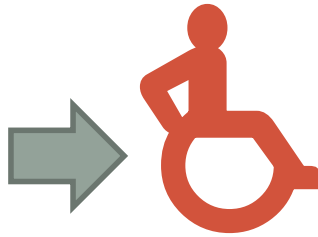
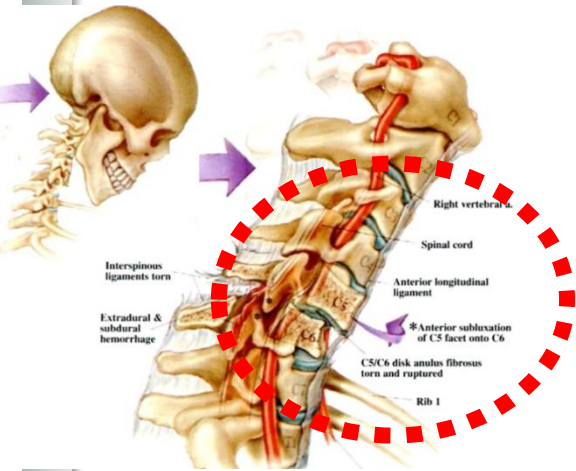

Contusió del cinturó de seguretat + fractura composta de crani

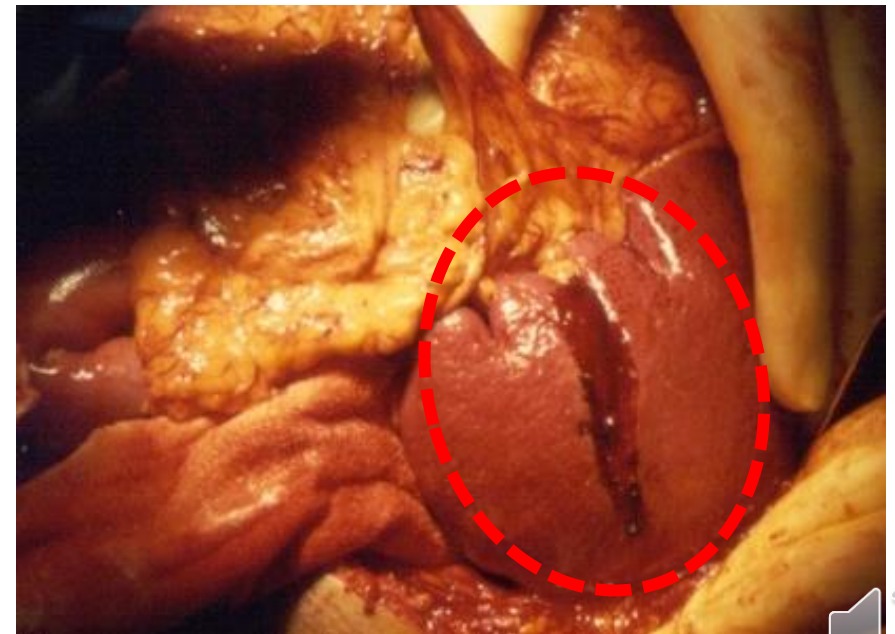
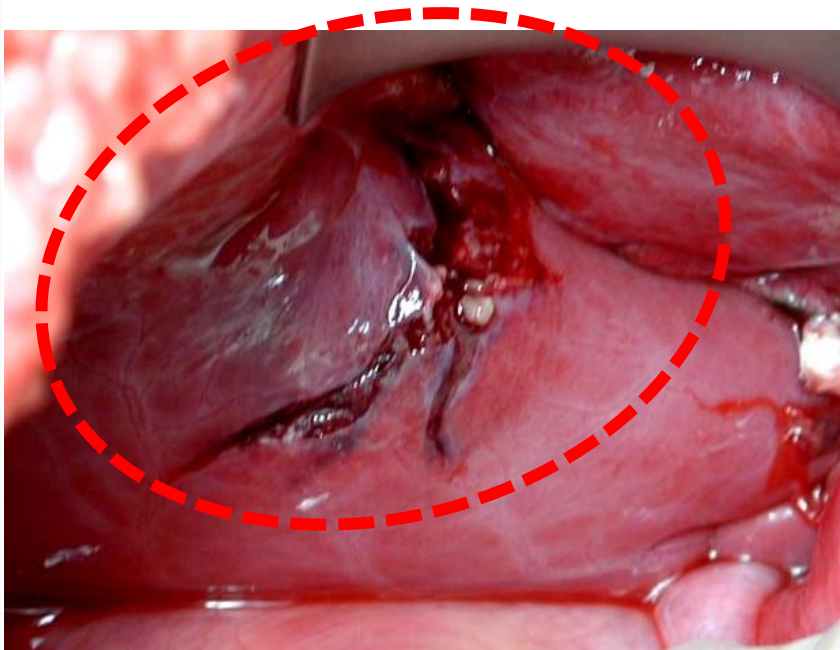
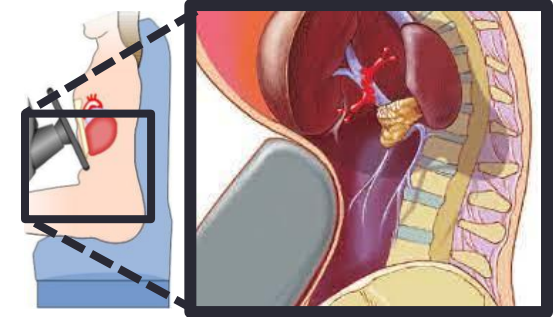
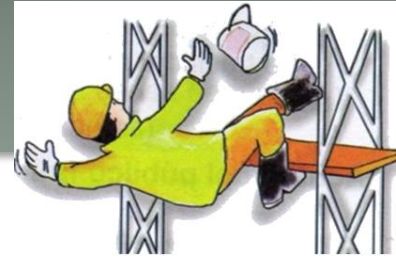
Lesió medul·lar?

Laceració dels òrgans interns: melsa, fetge, ronyó...

- La regla en les caigudes des d'altures
- Freqüent en motociclistes
- Colp contra el volant
- Si la persona és llançada des del vehicle
  - Per NO portar cinturó de seguretat!

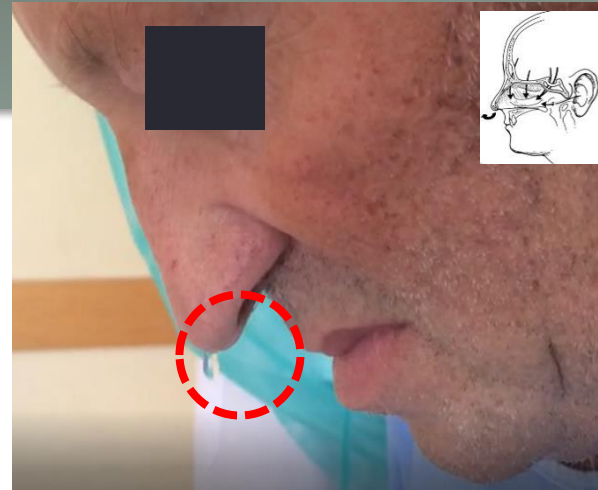
Laceració hepàtica

Laceració de melsa

Altres lesions

- Sagnat del nas o de l'orella / fuita de LCR
- Hemotimpà
- Timpà trencat
- Amputació d'extremitats
  - Orelles = explosió amb lesió pulmonar irreversible

Fuita de LCR

Hemotimpà

Timpà trencat

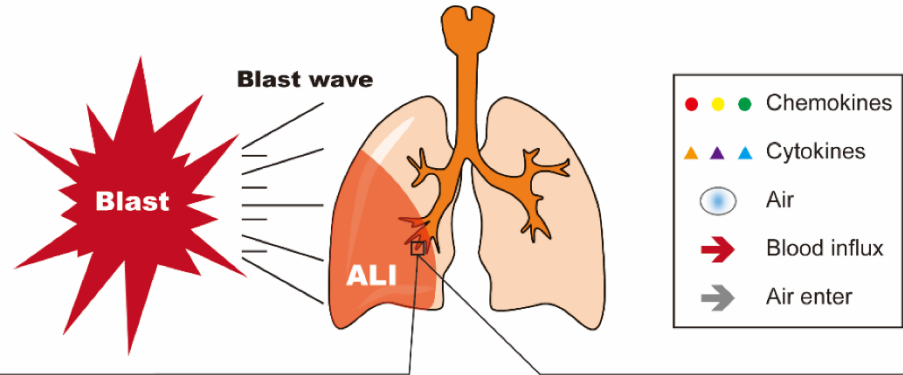
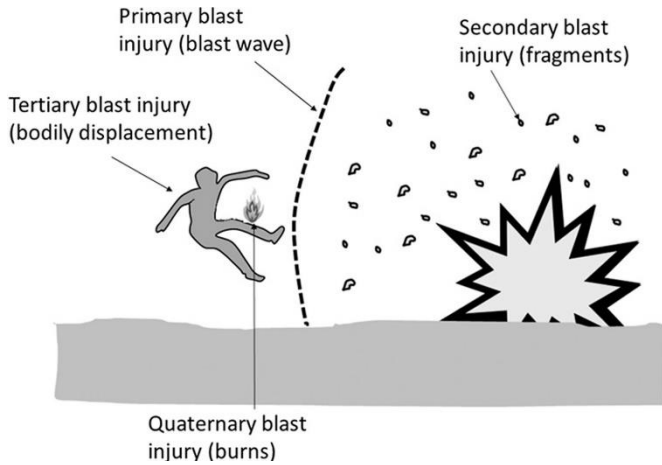
Amputació de l'orella

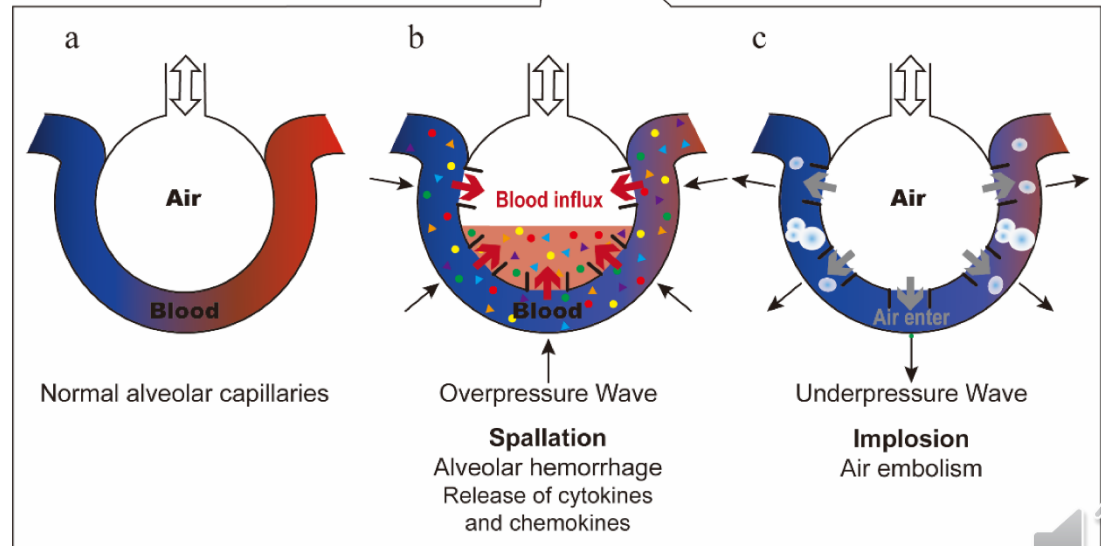
Lesió per explosió: lesions pulmonars

• Combinació mortal per lesions al cap

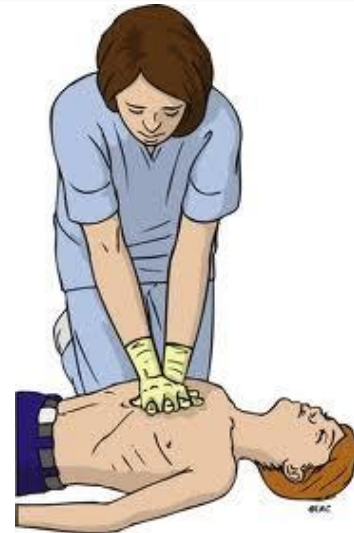

Lesió per explosió al còlon

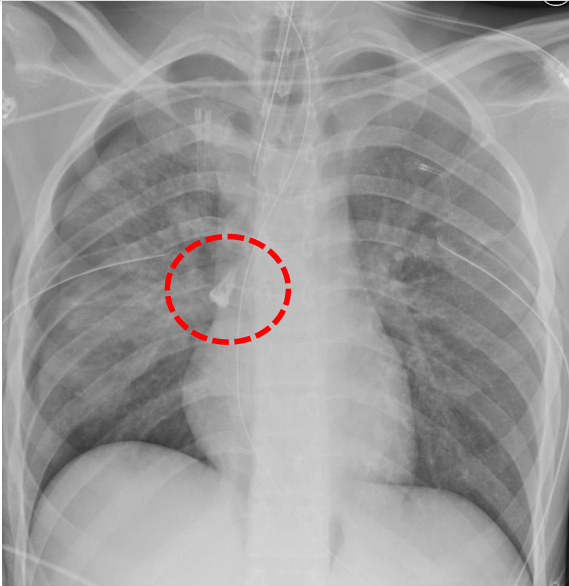

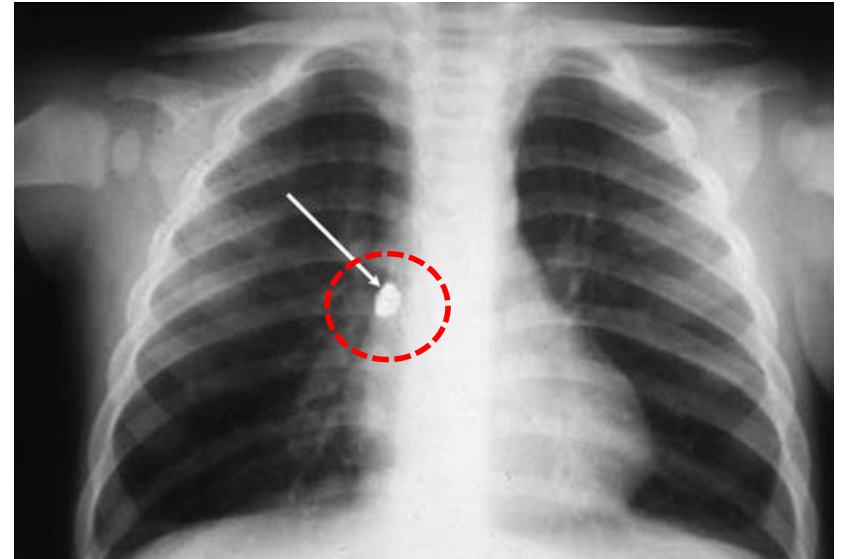
Primer pas: reanimació cardiopulmonar

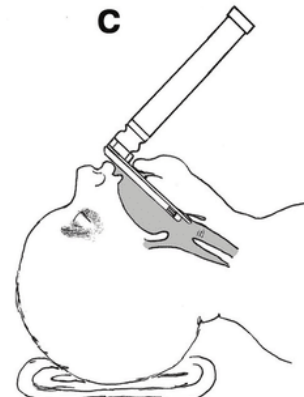
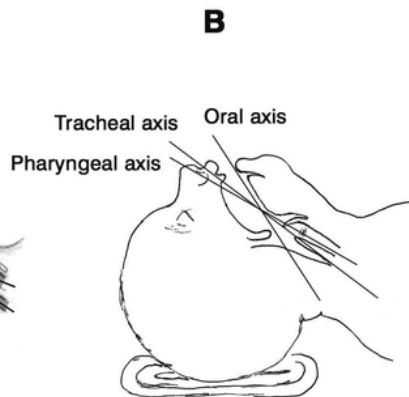
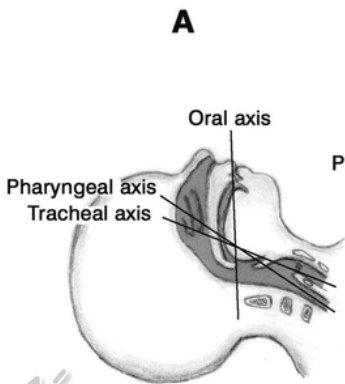
Segon pas: INTUBACIÓ? Busqueu xiclet / menjar / cigarreta / dents a les vies respiratòries?

Dent

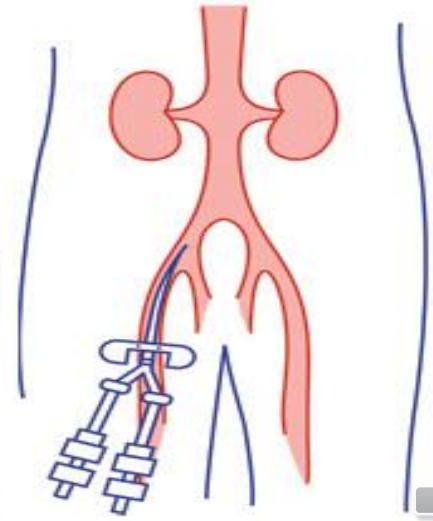
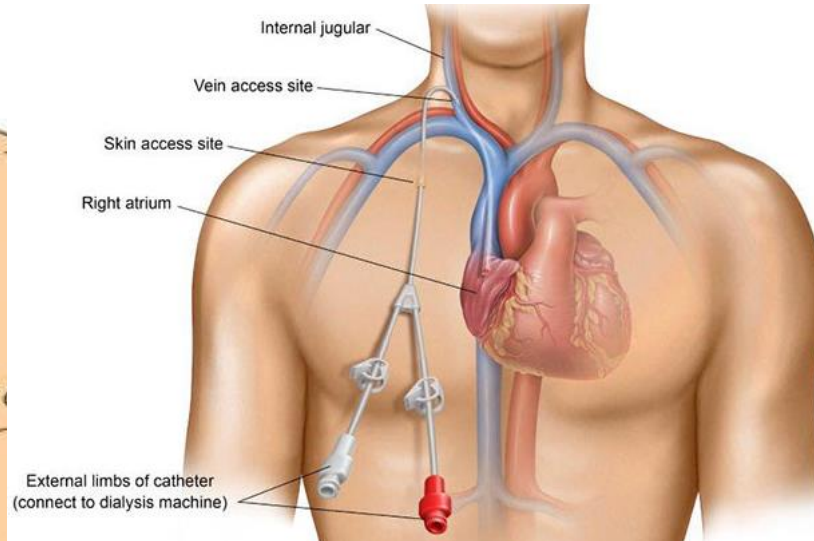
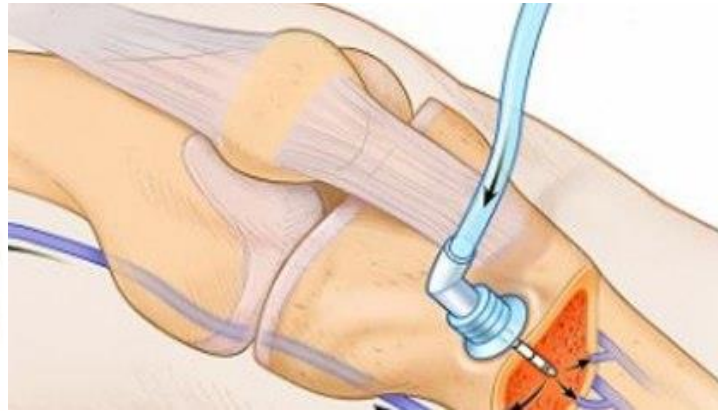
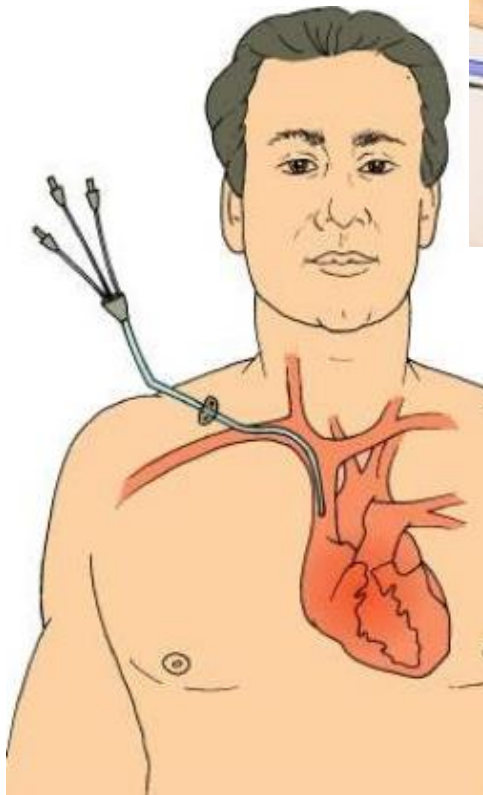
Xiclet

Tercer pas: XOC? Línies venoses / transfusió?

- Mantenir la pressió arterial mitjana és vital per a tenir una pressió de perfusió cerebral adequada

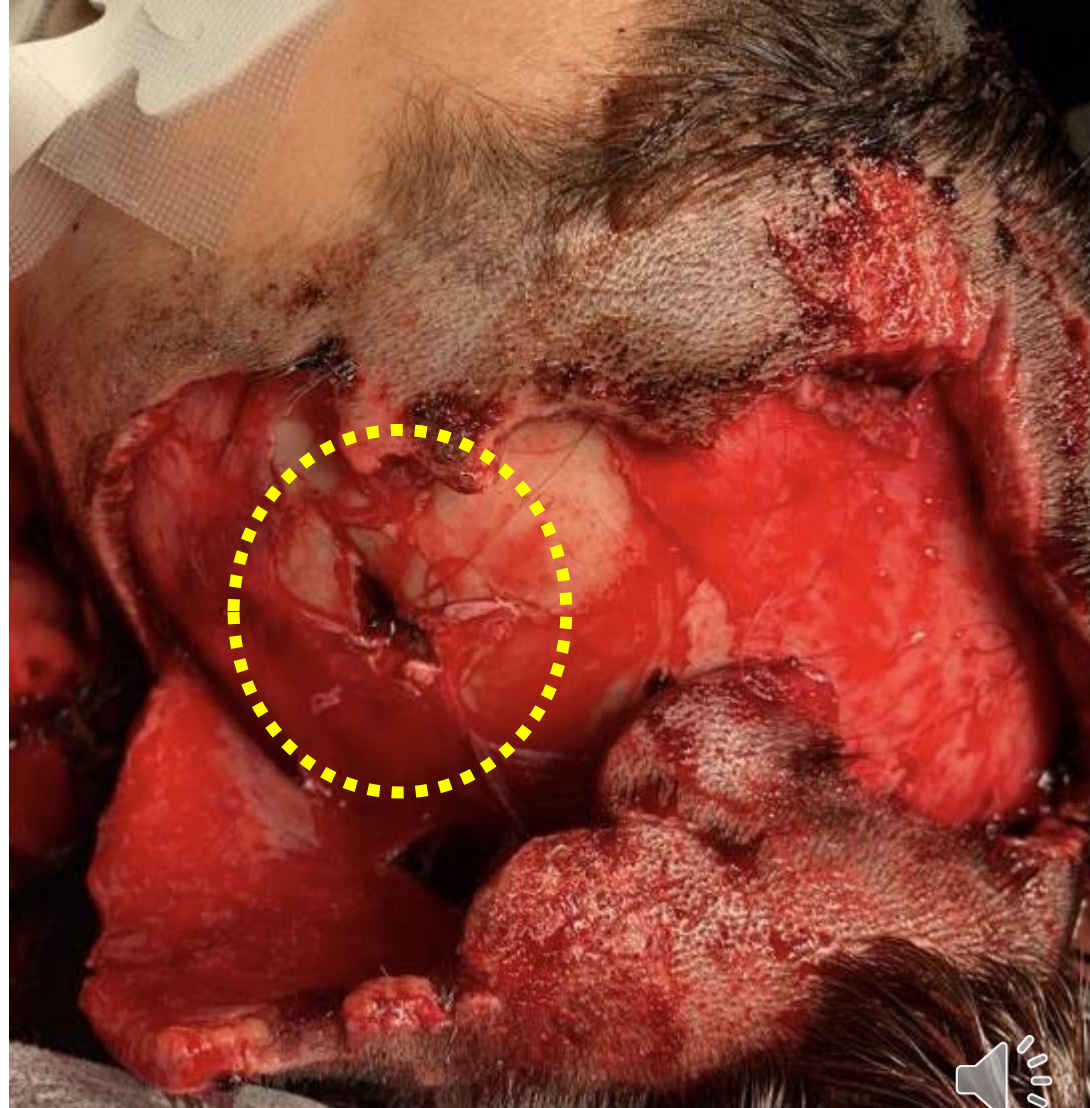
Quart pas: laceració del cuir cabellut

- No sempre s'acompanya d'una lesió cerebral
- Sagnat abundant = hipovolèmia amb xoc
  - Sobretot en infants
- Tractament: si l'os i la dura estan intactes = neteja i sutura
  - Eliminar restes de terra, cabells, runes... per a evitar infeccions
  - Sutura temporal al 1r punt d'atenció per a aturar l'hemorràgia

Laceració cuir cabellut (2)

- Revisar possible fractura de crani subjacent

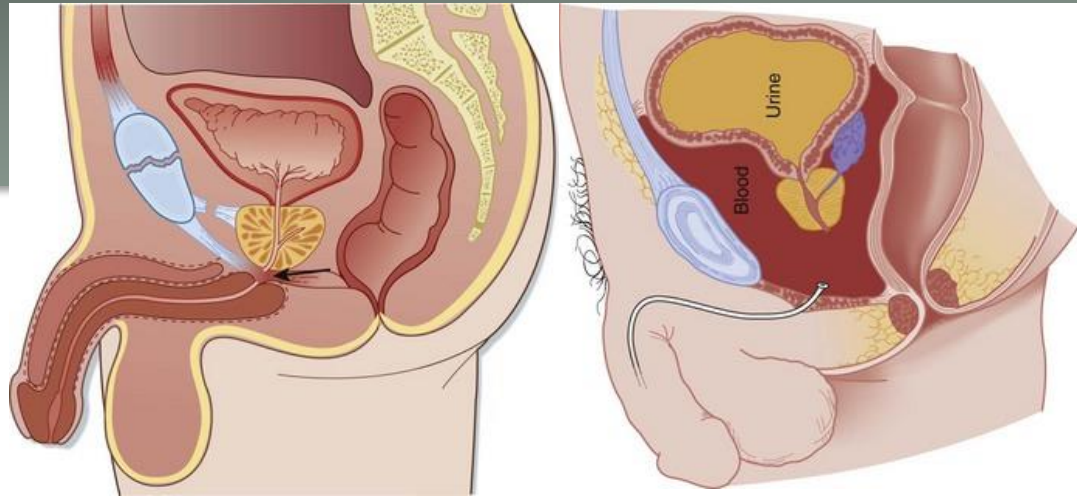
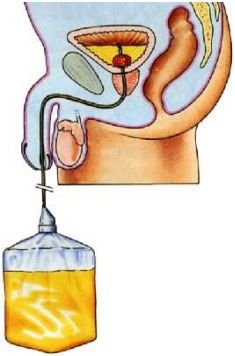

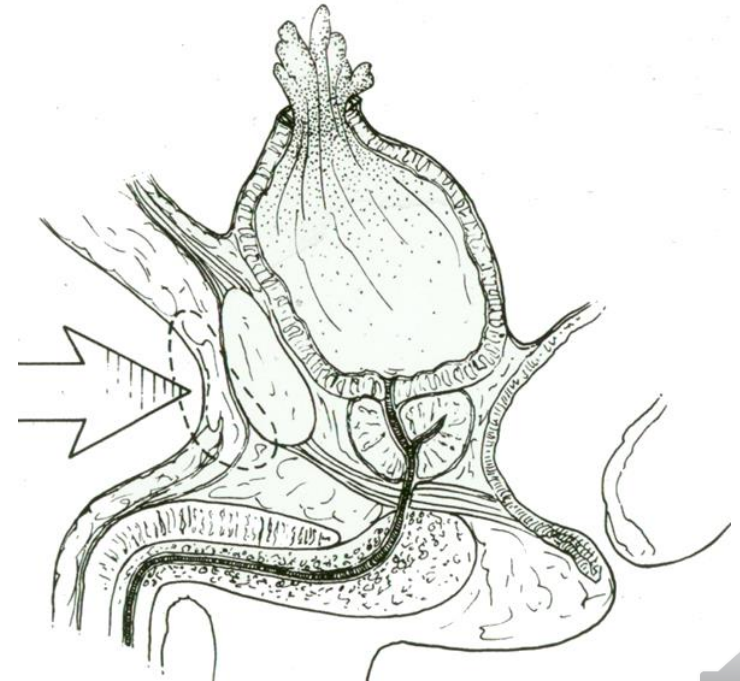
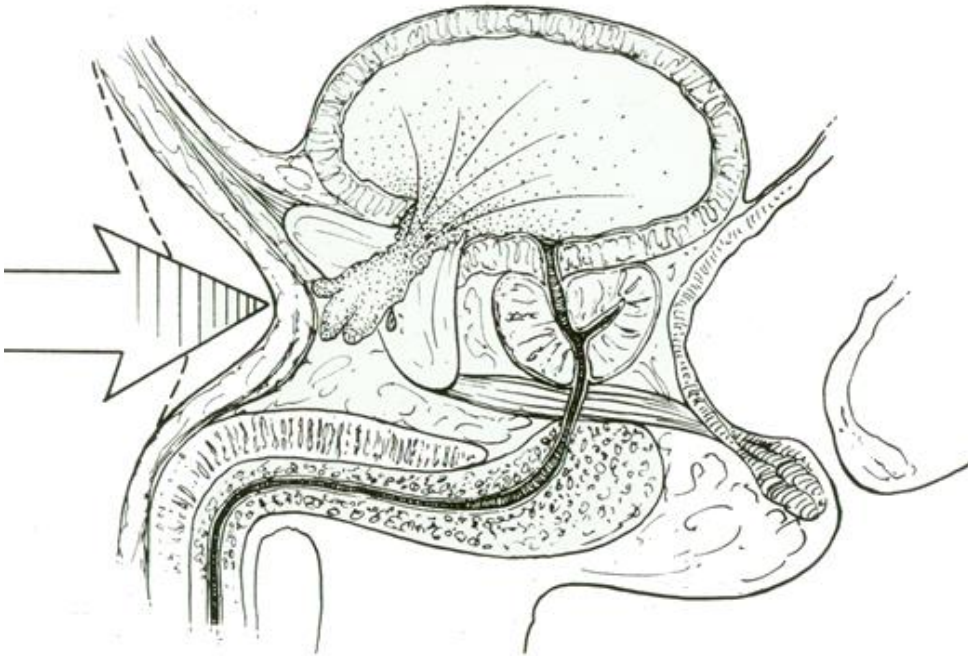
Buidatge gàstric / tub nasogàstric? = evitar vòmits amb aspiració a les vies respiratòries (síndrome de Mendelson)

Catèter urinari?

Ruptura de la uretra

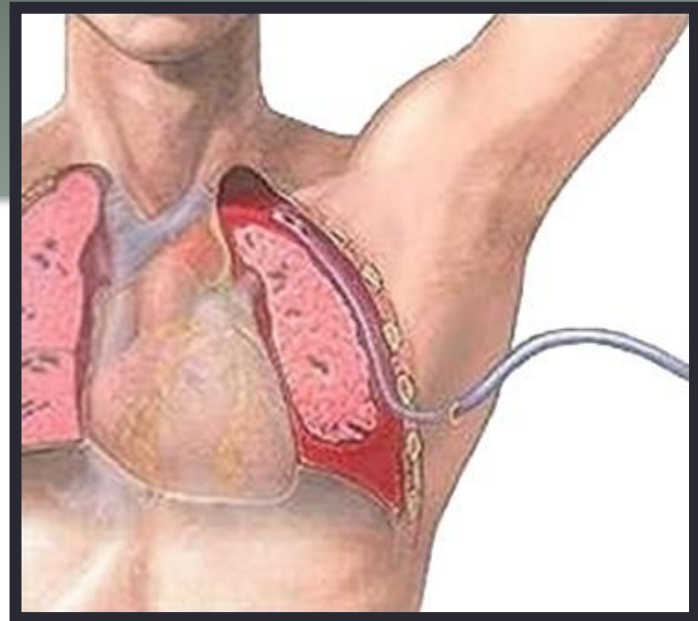
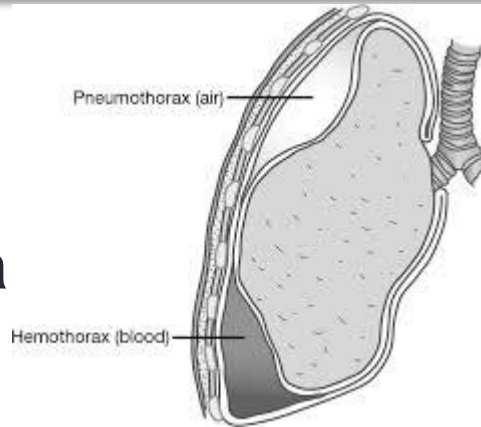
Ruptura de bufeta de l'orina amb fuites d'orina a la cavitat peritoneal!

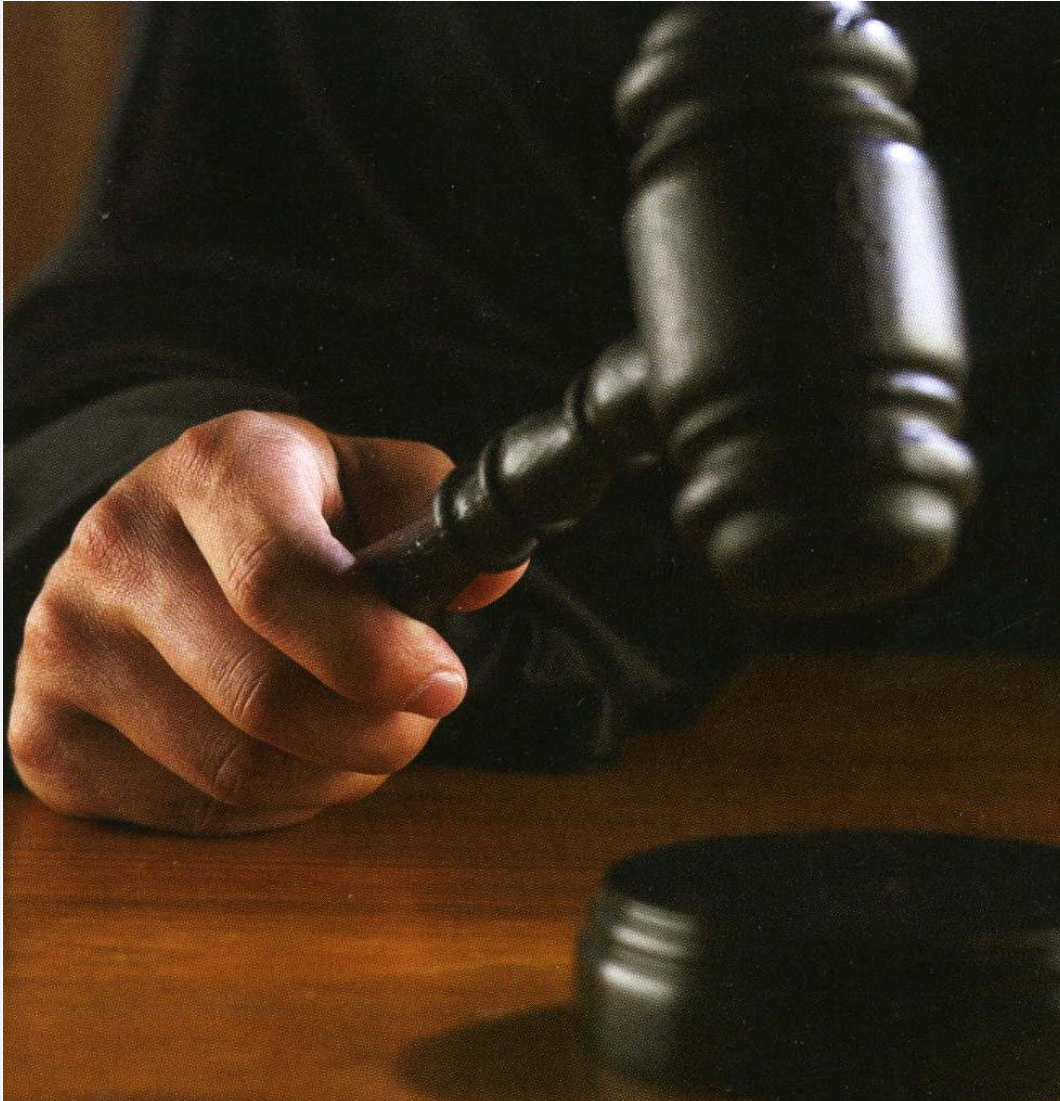
Drenatge pleural

- Hemotòrax
- Pneumotòrax
- El cervell necessita O_2

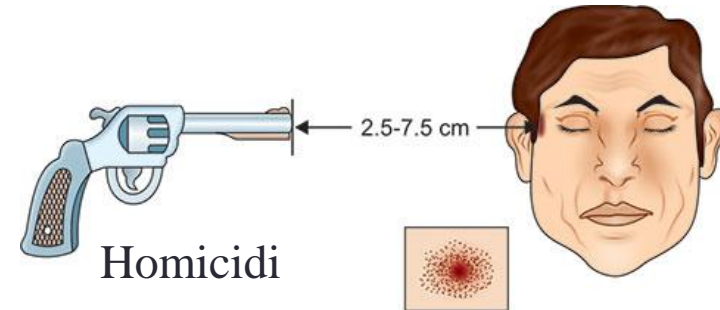

Sospita de ferides per agressió o maltractament?

Possible suïcidi

Homicidi

Cremades de cigarretes

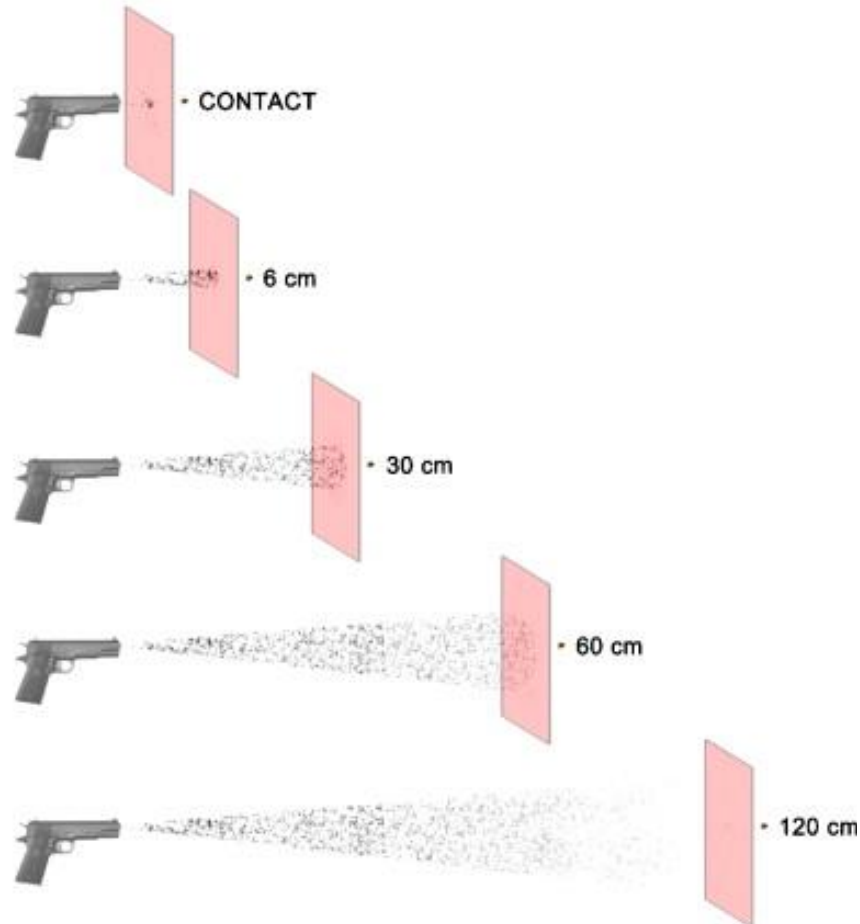
Ferides de bala

- RECORDA = feu fotos ABANS de Friederich i sutura de les ferides, NO OCULTEU UN ACTE CRIMINAL

PATTERN

DISTANCES

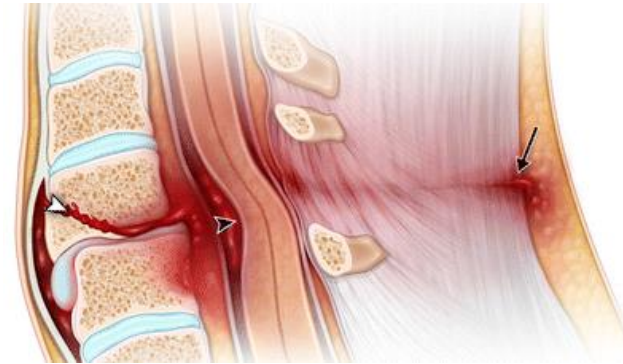
La SIDA pot creuar-se't pel camí.
Protegeix-te a tu mateix

Collaret cervical?

- La majoria de les vegades no és necessari, però és essencial per a evitar l'empitjorament de la lesió de la medulla espinal cervical
  - Cap dany provocat en un collaret inútil, però un desastre quan cal i no es posa

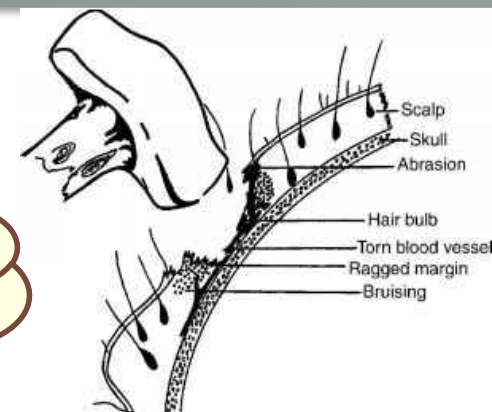

LESIONS PRIMÀRIES / SECUNDÀRIES

- **Primàries:** es produeixen en el moment del trauma, minimitzat per la legislació

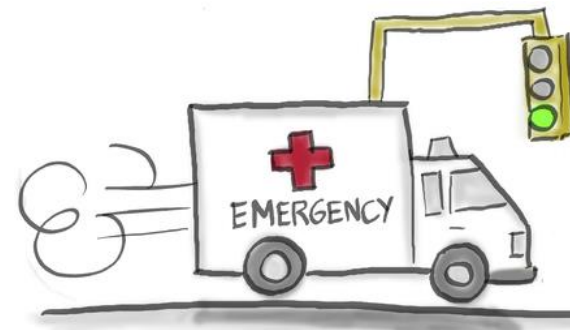
- Laceracions del cuir cabellut
- Fractures de crani / facials
- Contusió / laceració cerebral

RECORDES?

- **Secundàries:** es produeixen durant el transport, en el servei d'urgències, servei de Rx, UCI, sala... SÓN LA NOSTRA RESPONSABILITAT

- Hemorràgia del cuir cabellut
- Hematomes intracranials
- Hipoventilació amb hipòxia cerebral
- Hipovolèmia amb isquèmia cerebral
- Edema cerebral
- Hèrnies cerebrals

Senyals a l'arribada a la sala d'emergències

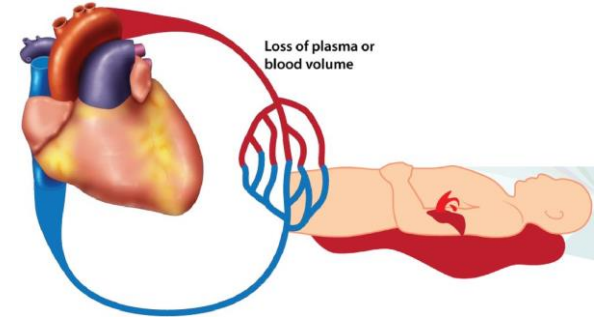
Mal de cap

Vòmits

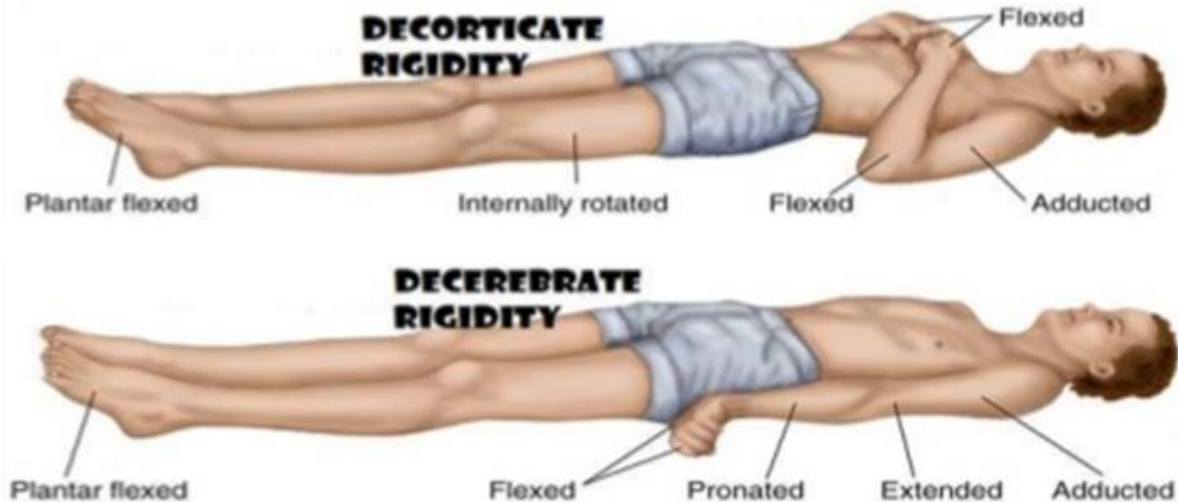
Confusió

Xoc hipovolèmic

Midriasi

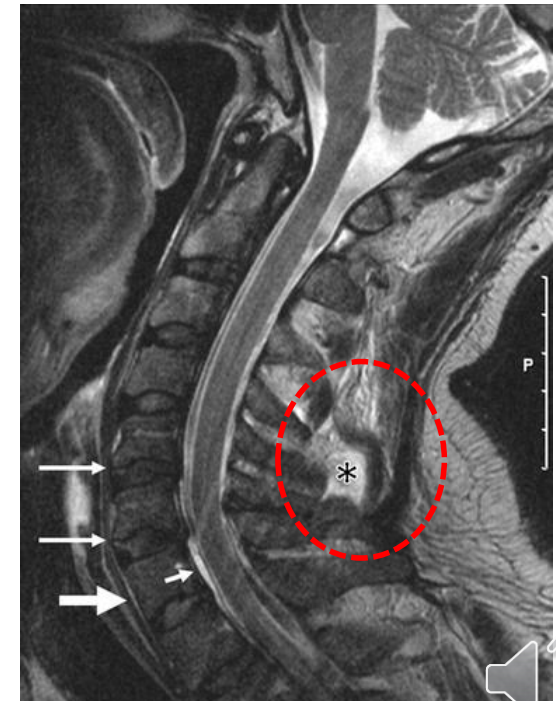
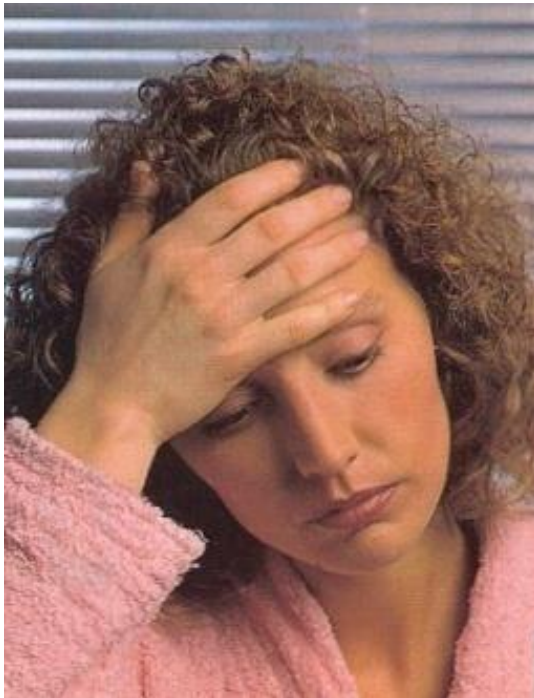

Coma

Mal de cap / rigidesa de clatell

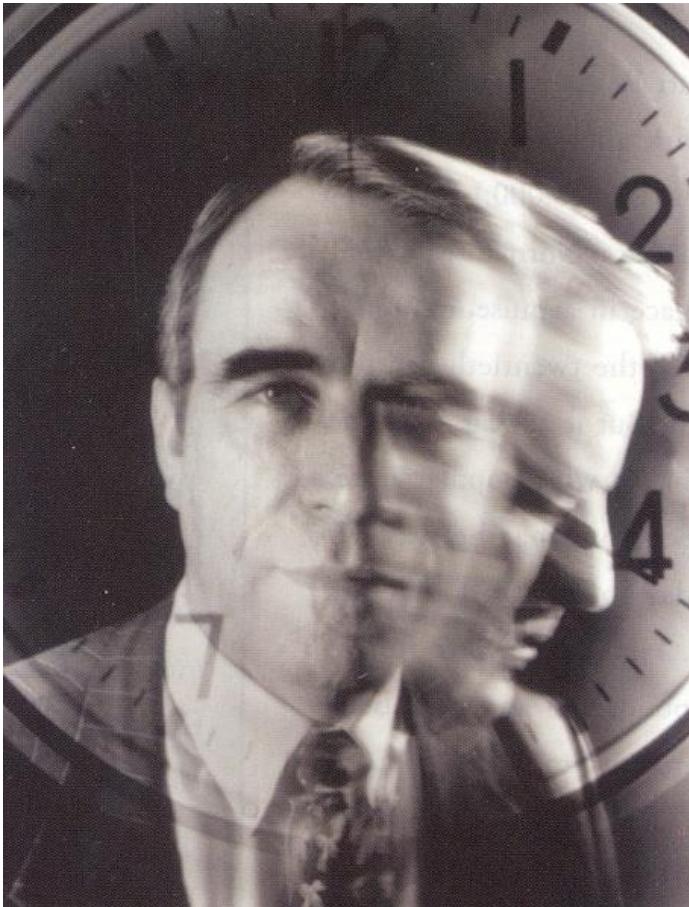
- Radiografia simple útil en fractura o fractura-luxació
- Imprescindible TC del cap
  - La TC del coll proporciona menys informació
- La RM cervical mostrarà lesions medul·lars / lligamentoses

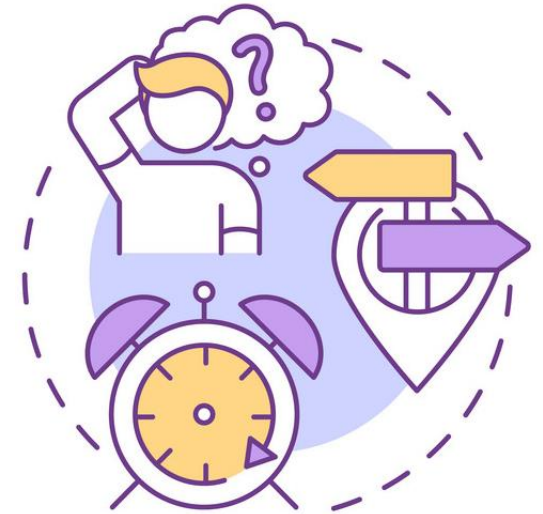
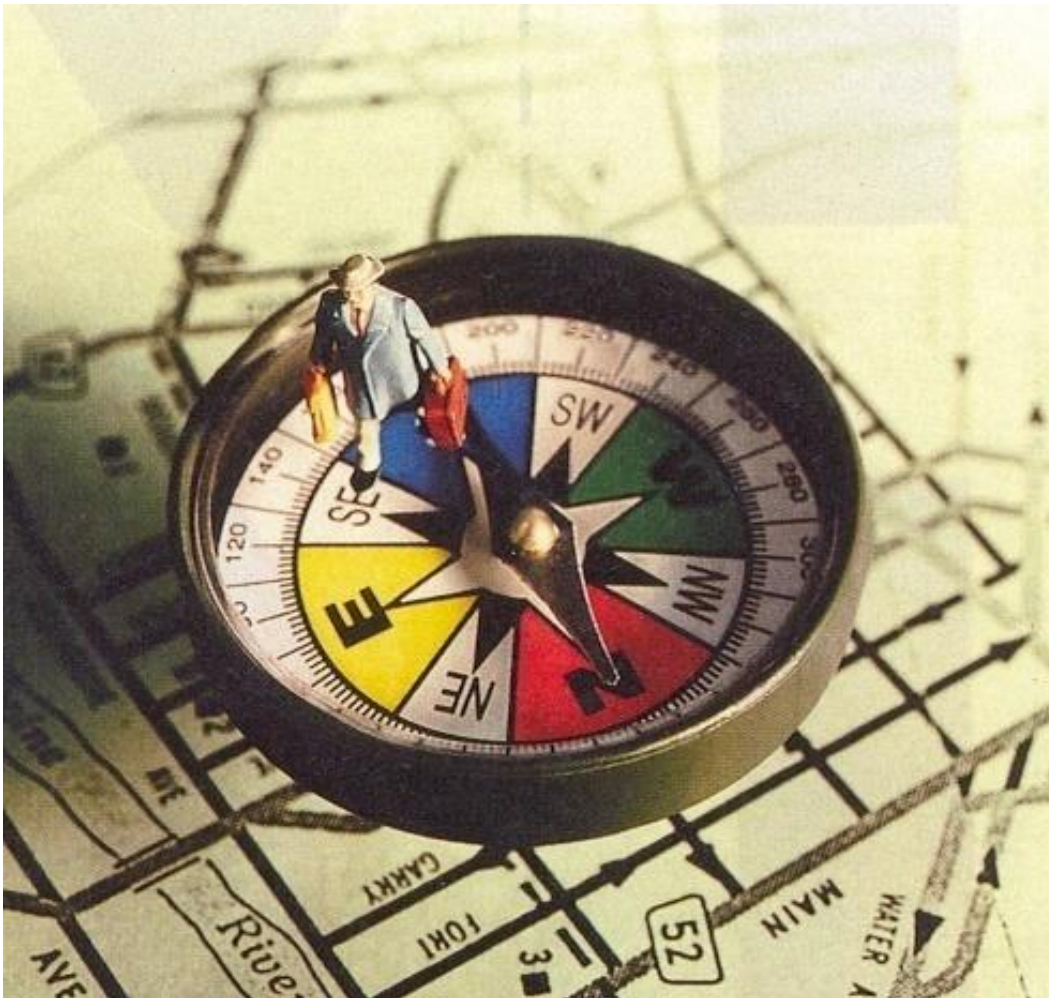
Amnèsia del que va passar

- Els pacients pregunten una vegada i una altra què ha passat, ja que no només no ho recorden, sinó que tampoc poden recordar el que se'ls diu

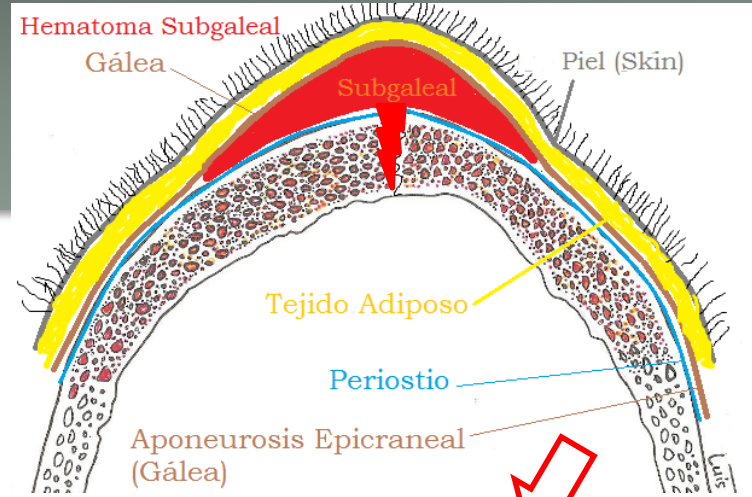
Desorientació temporoespacial

- No saben on són ni l'hora ni la data

Cefalohematoma $\cong$ fractura cranial

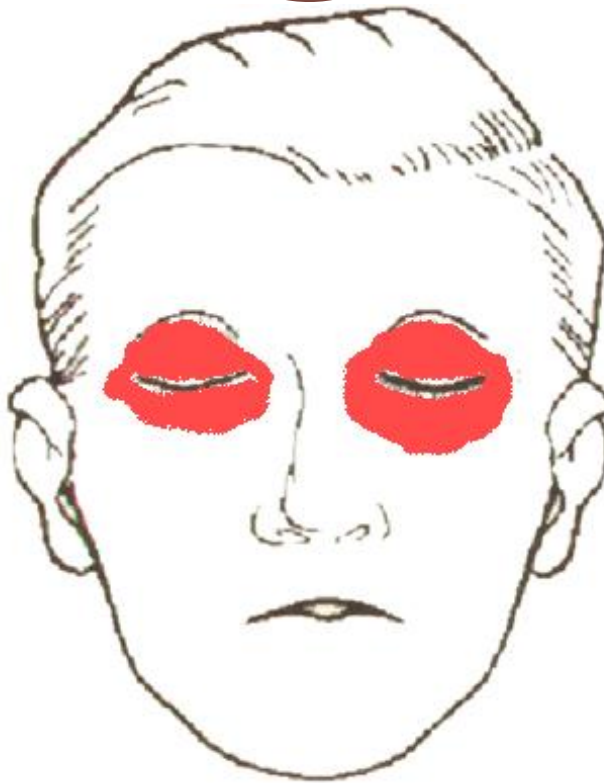

Signes de fractura de la base del crani anterior

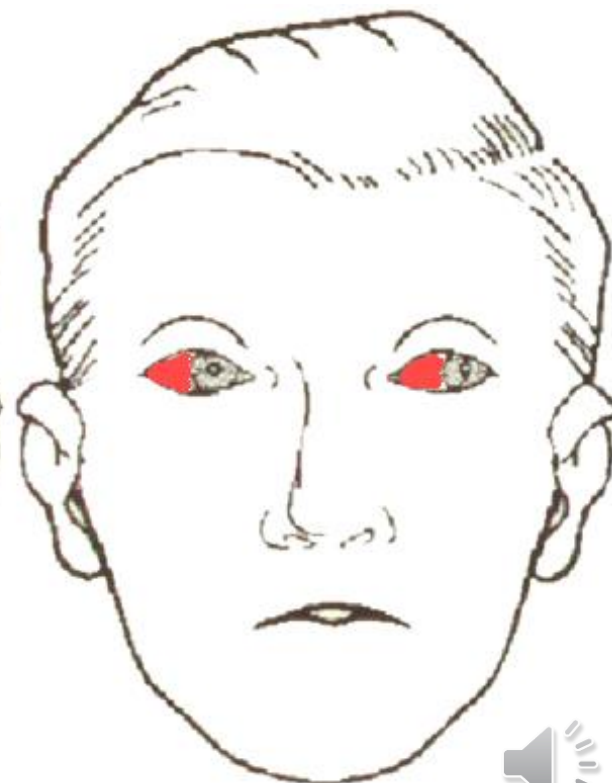
RECORDES?

Rinorrea

Ulls d'os rentador

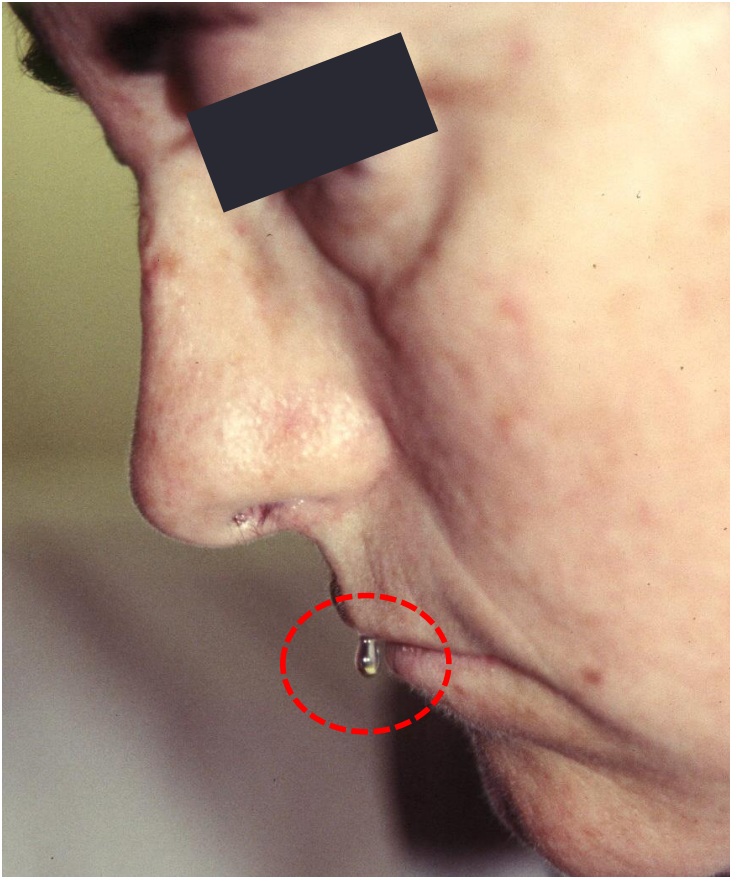
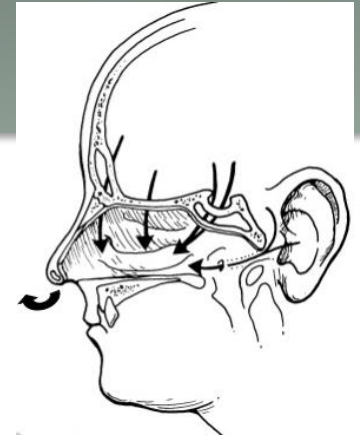
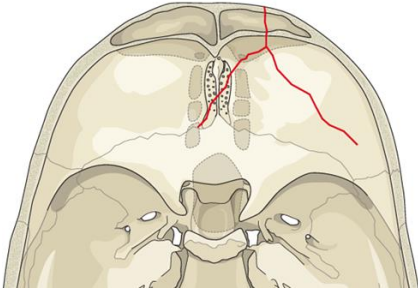

**Hemorràgia
subconjuntival**

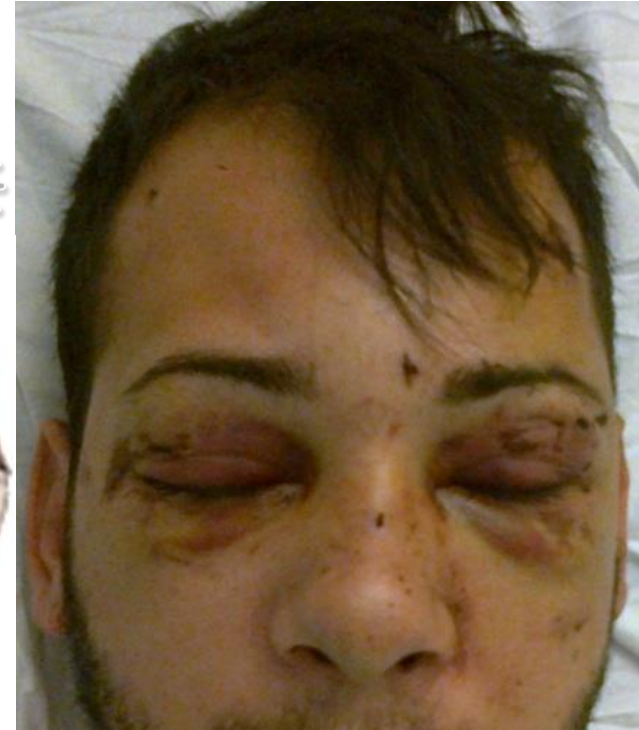
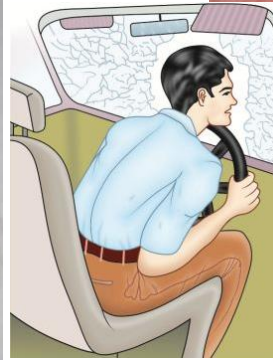
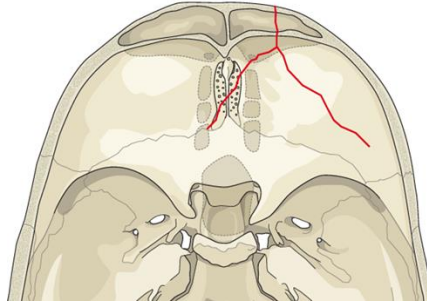

Rinorrea

Ulls d'os rentador: fractura de base del crani anterior

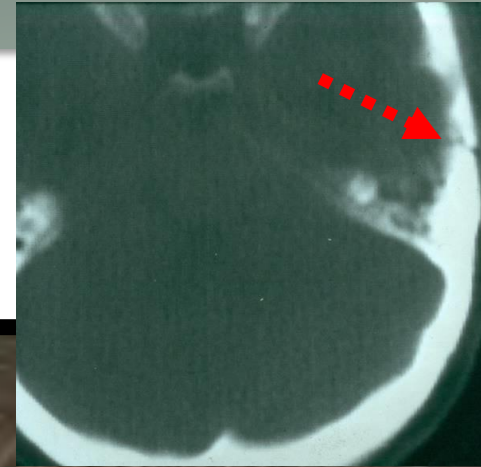

Hemorràgia subconjuntival: fractura de base del crani anterior

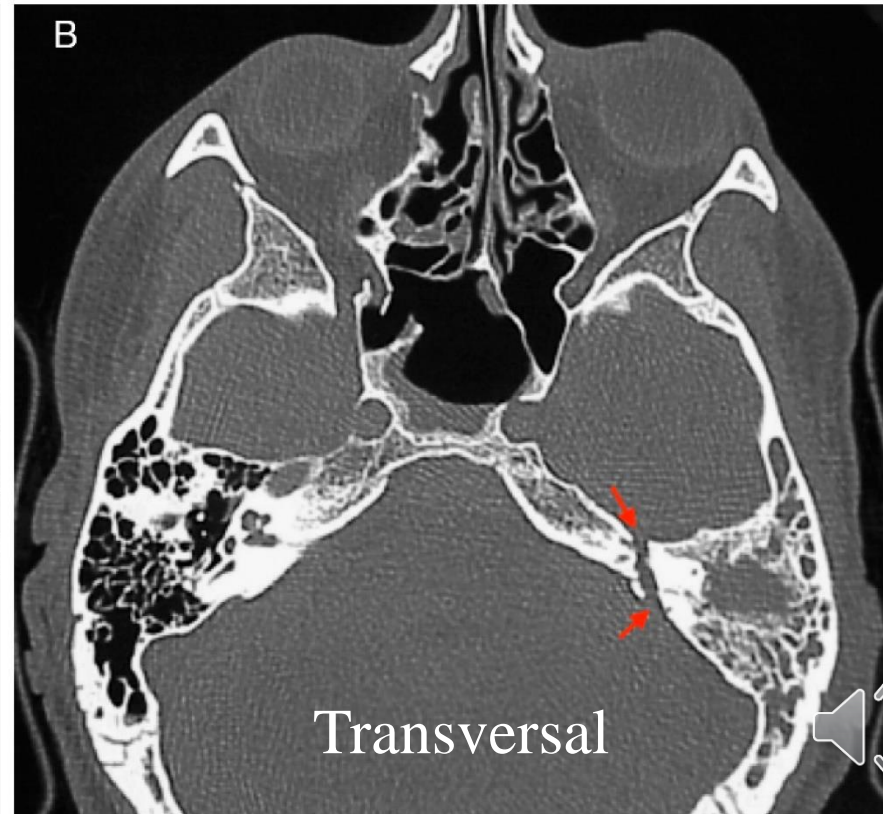
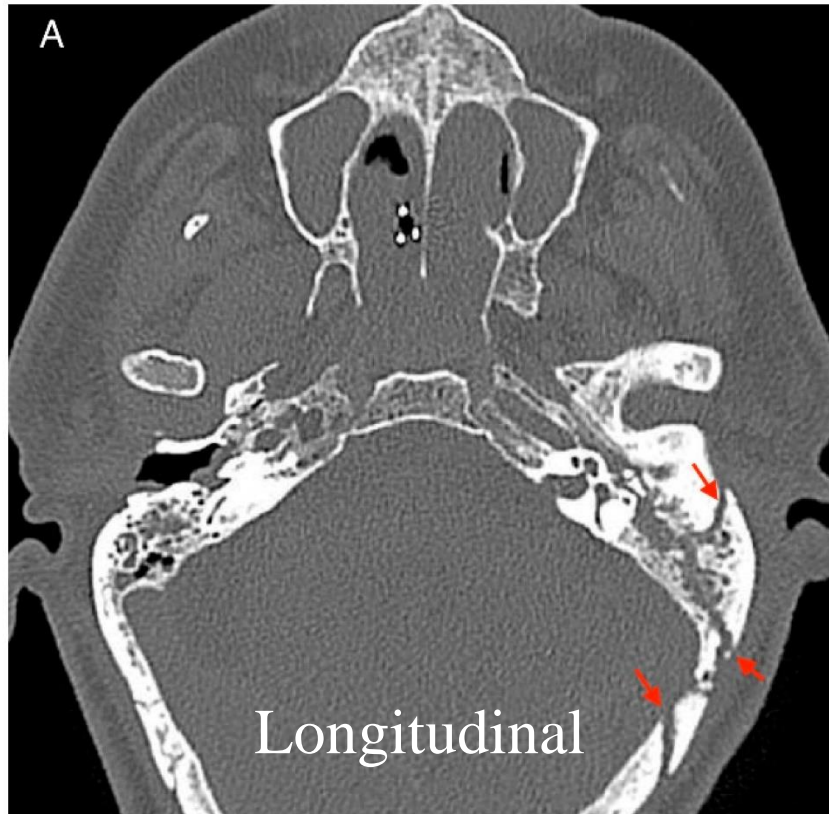
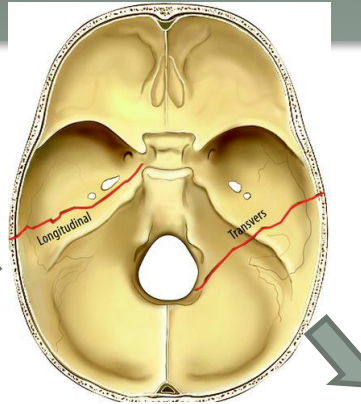
Signes de fractura de base del crani de fossa mitjana: signe de Battle

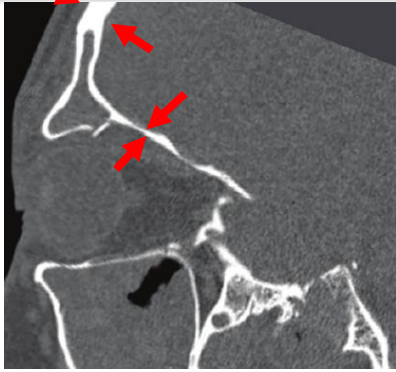
Tipus de fractures del penyal

- Transversal = paràlisi del nervi facial $\pm$ sordesa
- Longitudinal = fuga de LCR

Lesions oculars = possibilitat de dany cerebral creuant el sostre de l'òrbita

Senyals d'alarma

* CHANGES IN LOC
 ↑ DROWSINESS
 CONFUSION
 DIFFICULT TO AROUSE

* SEIZURES

* BLEEDING OR
 WATERY DRAINAGE
 FROM NOSE
 OR EARS

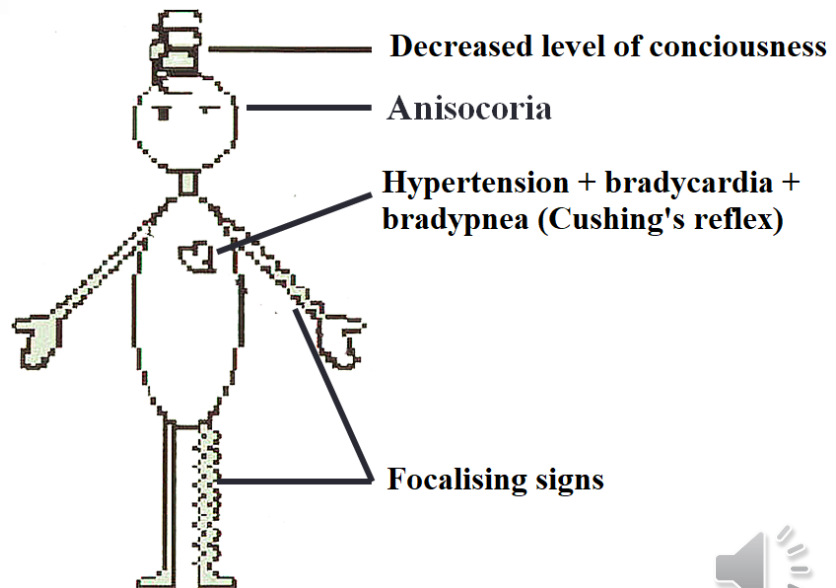
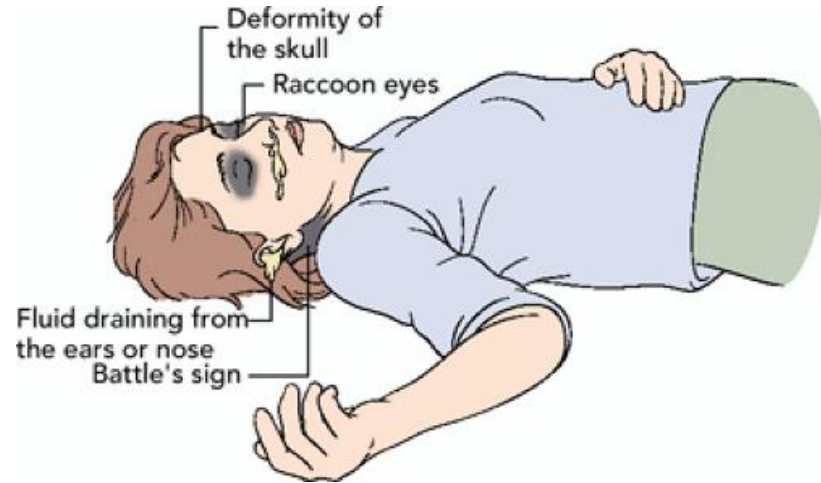
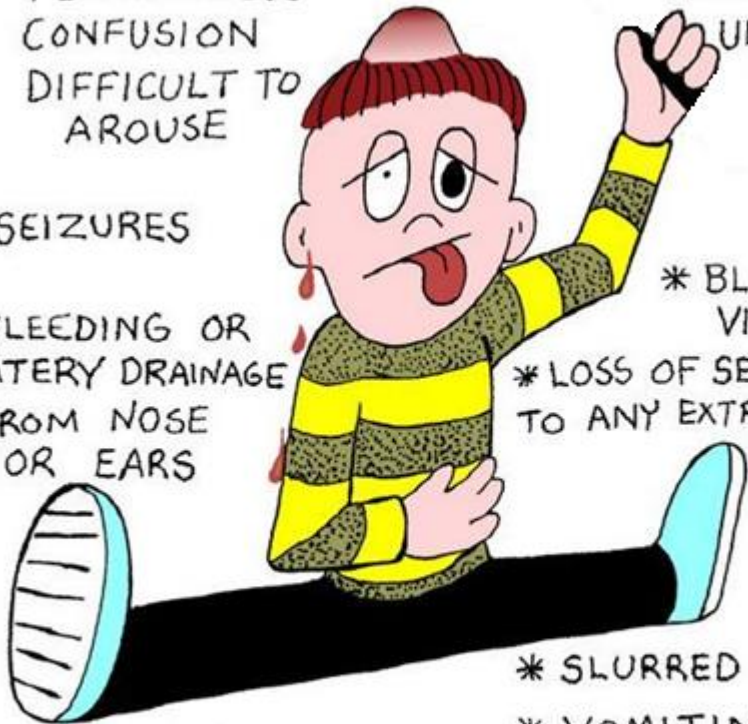
* PUPILS SLOW
 TO REACT OR
 UNEQUAL

* BLURRED VISION

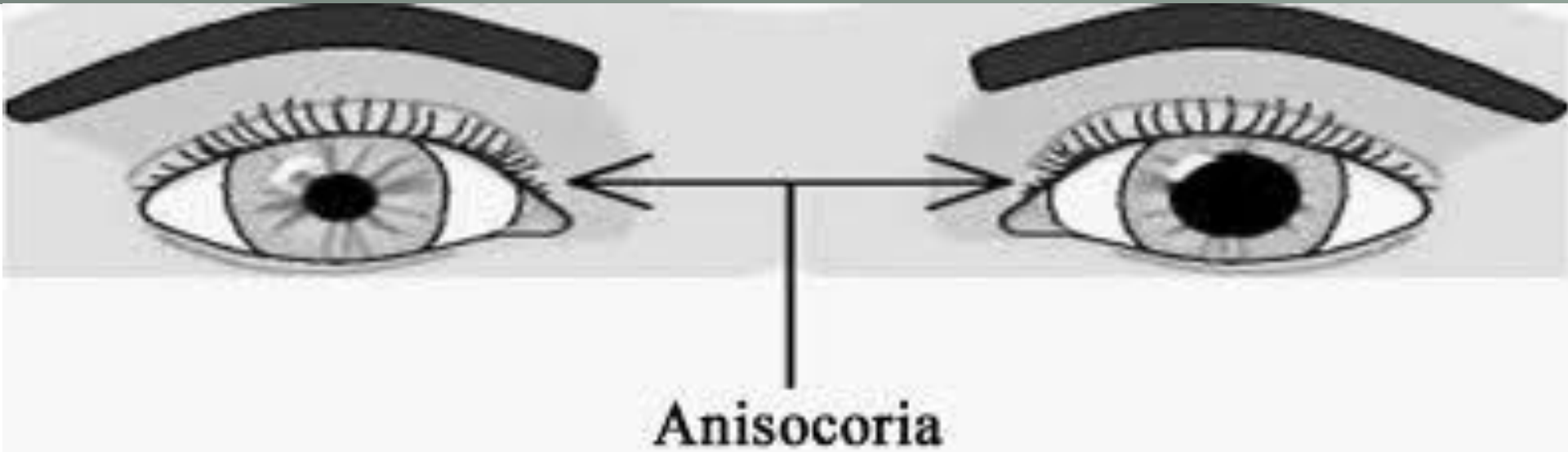
* LOSS OF SENSATION
 TO ANY EXTREMITY

* SLURRED SPEECH

* VOMITING

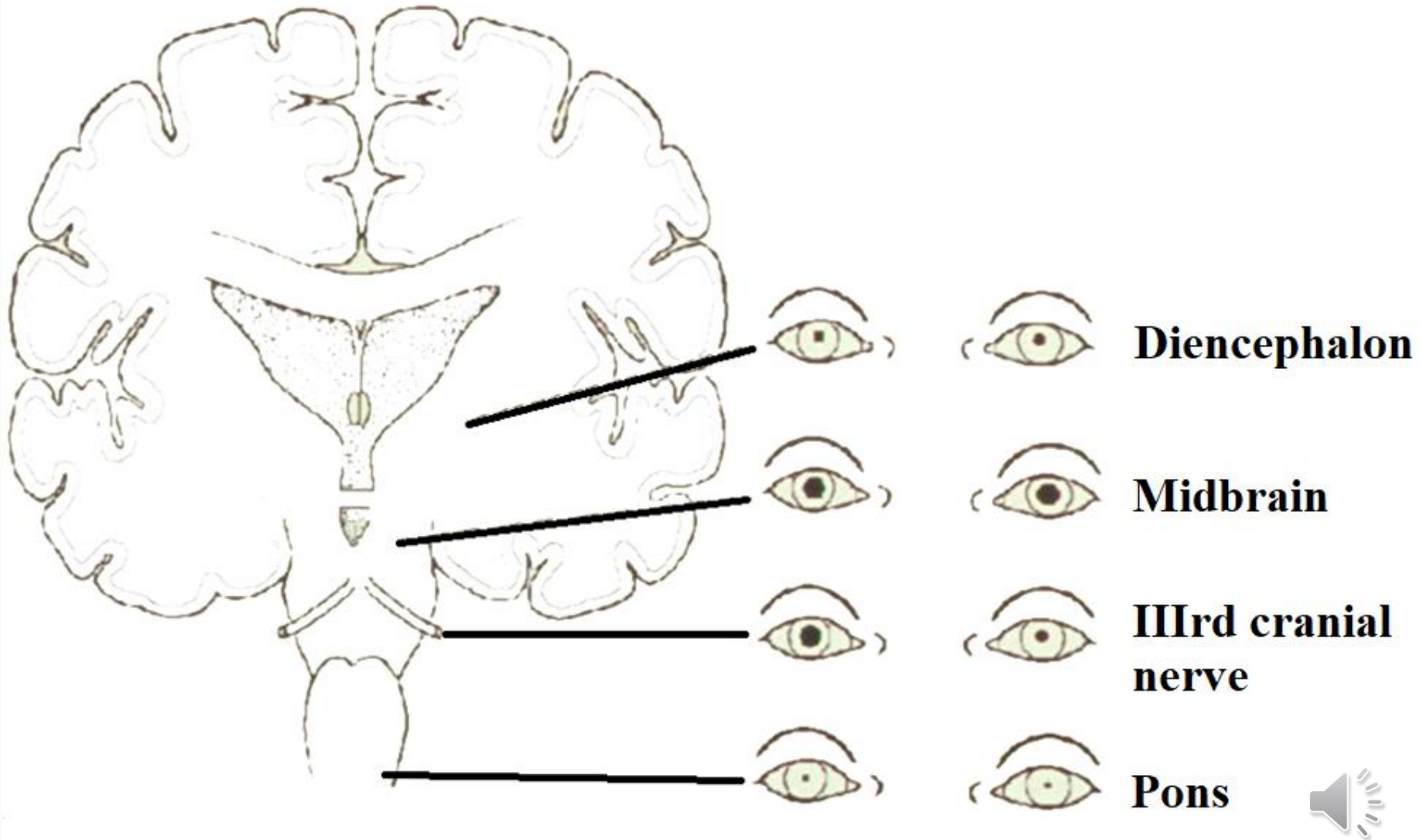

Anisocòria

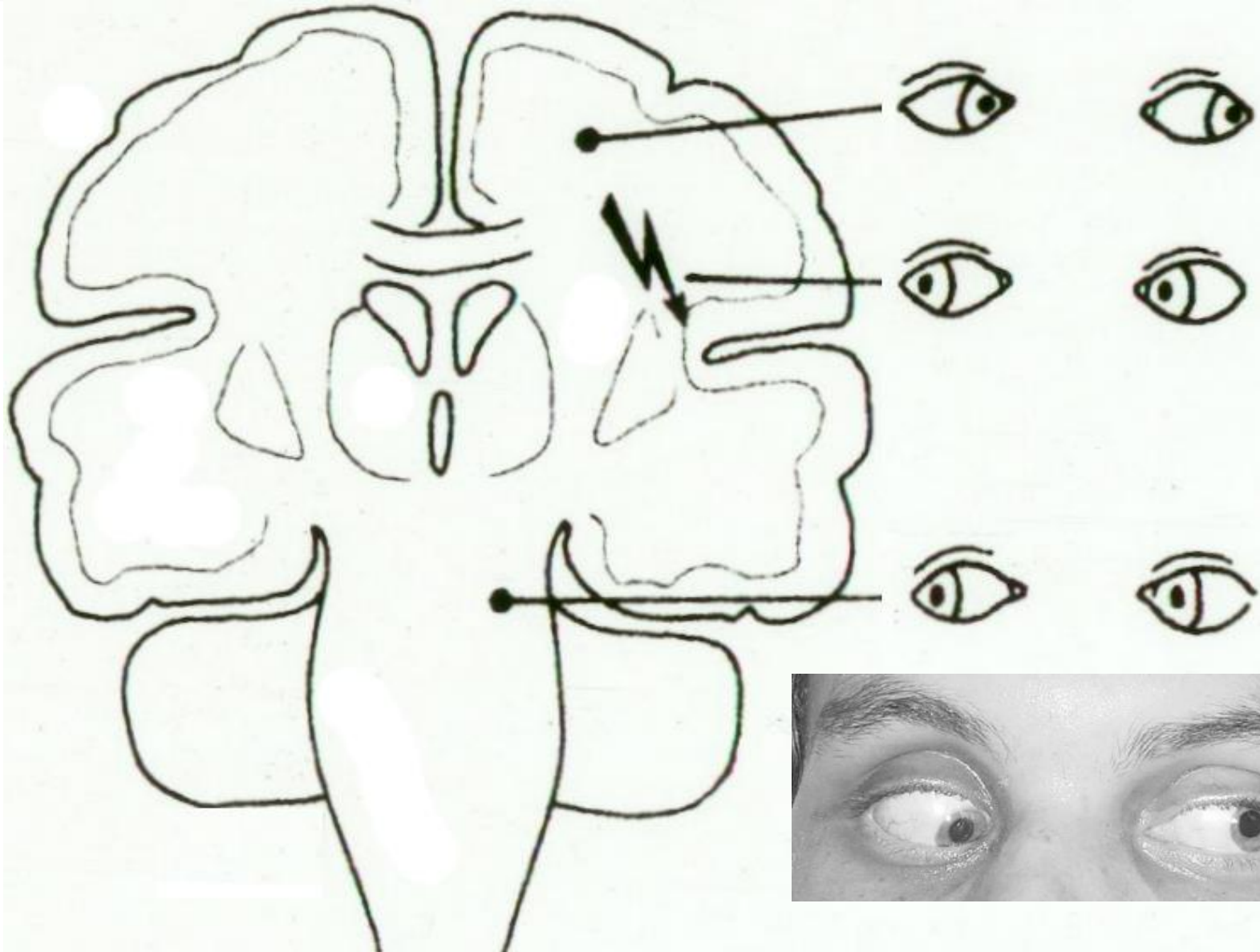

Examen de les pupil·les

Desviació conjugada dels ulls

Exploració neurològica inicial (1)

- Patrons respiratoris

- Kúsmaul,
Cheyne-Stokes,...

- Reflexos del tronc cerebral

- Oculovestibular
- Oculocefàlic (signe d'ulls de nina)

Cheyne-Stokes

Kúsmaul

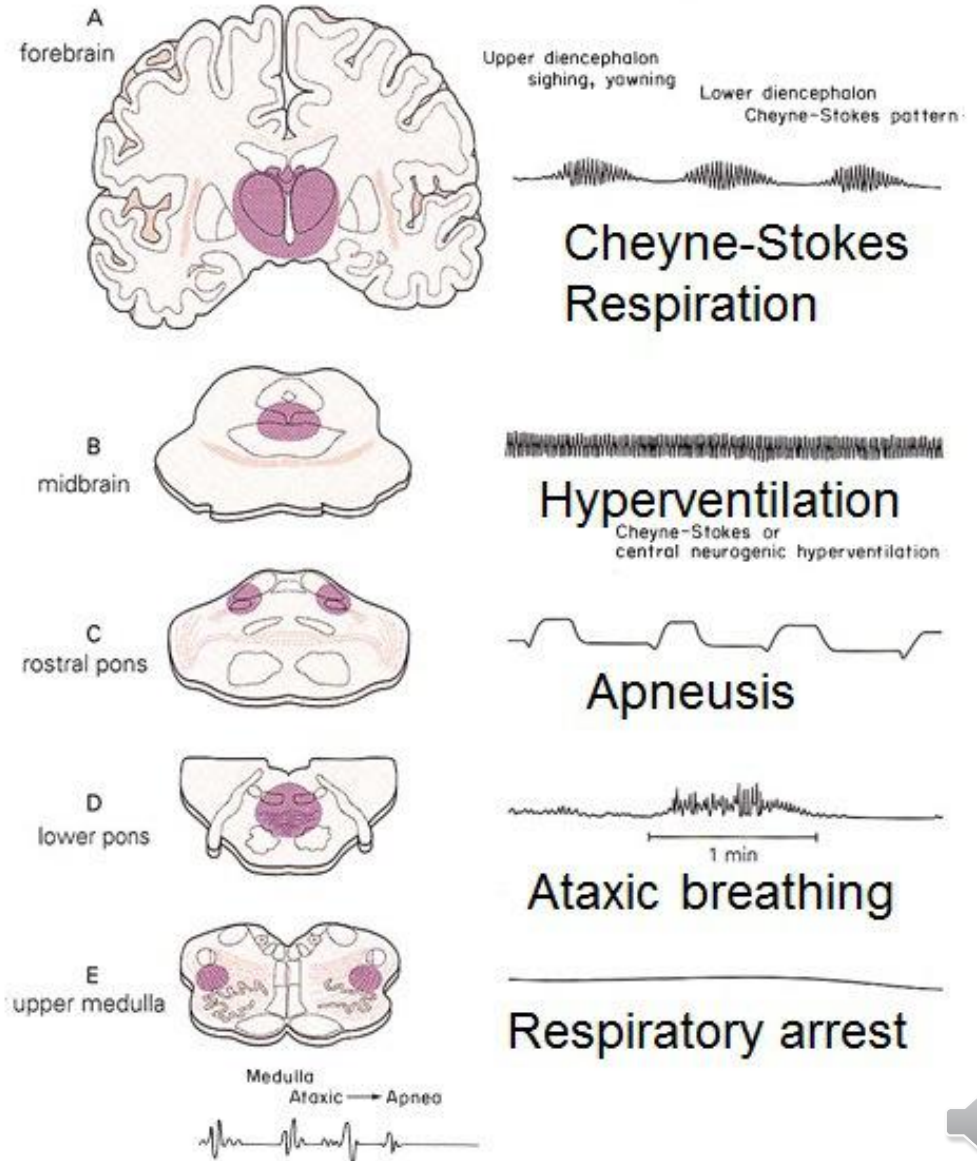

Biot

Tipus de respiració segons el nivell de lesió

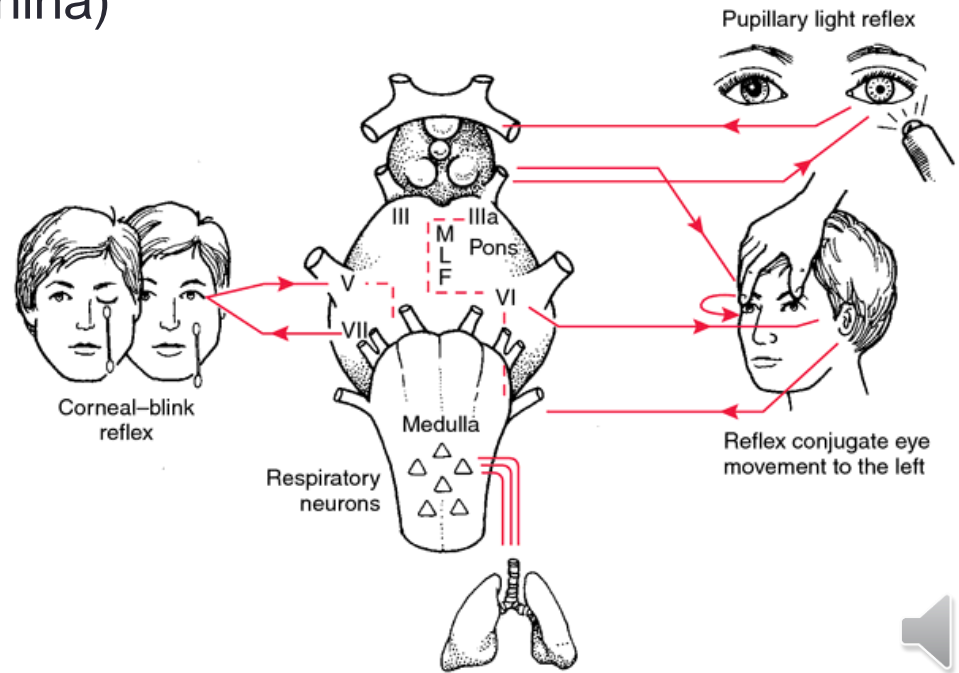
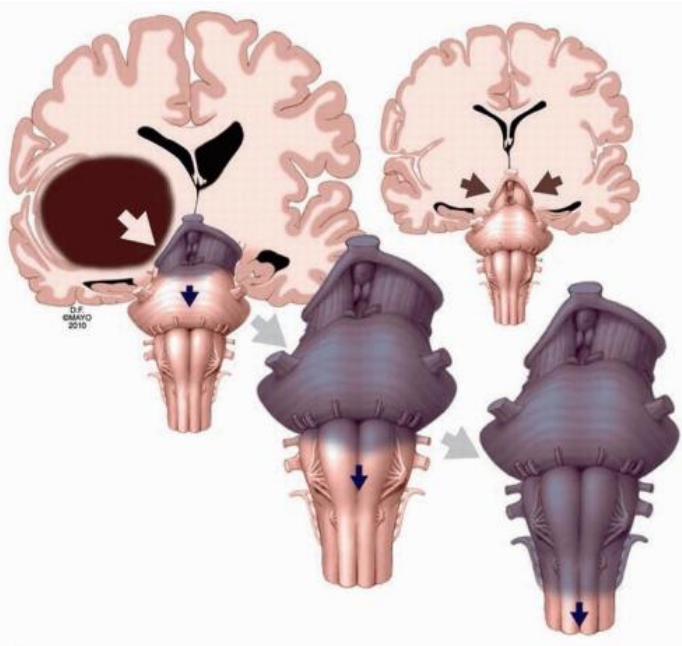
- Signe nefast = dany del tronc cerebral
  - La mort s'esperarà aviat

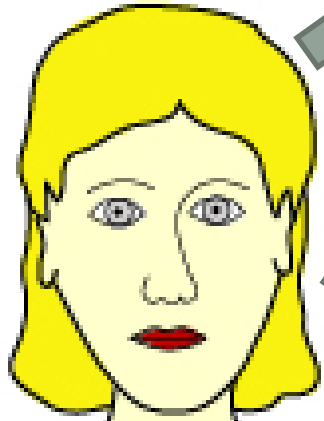
Exploració neurològica inicial

- Patrons respiratoris
  - Kúsmaul, Cheyne-Stokes,...
- Reflexos del tronc encefàlic (útils per a diagnosticar la mort cerebral)
  - Oculovestibular
  - Oculocefàlic (signe d'ulls de nina)

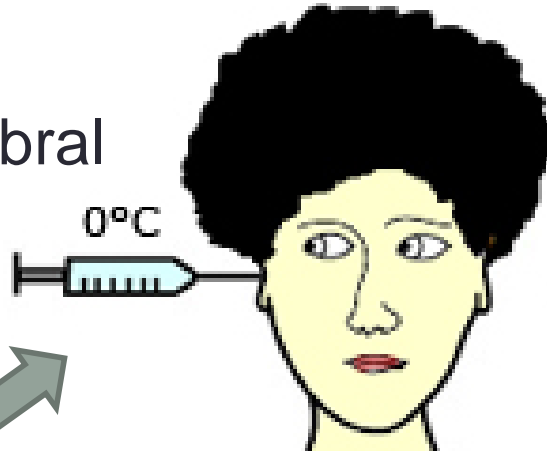

Reflexos oculovestibulars

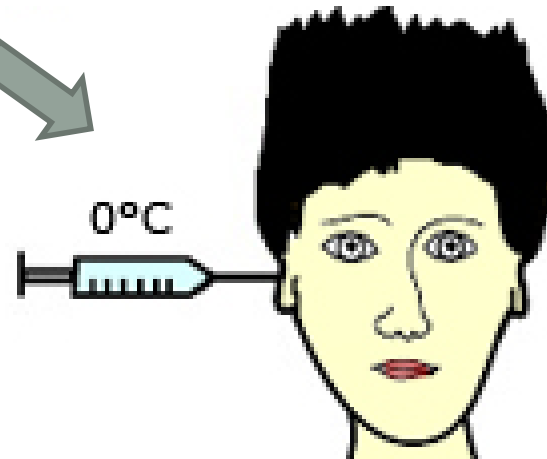
- Absent = mort cerebral

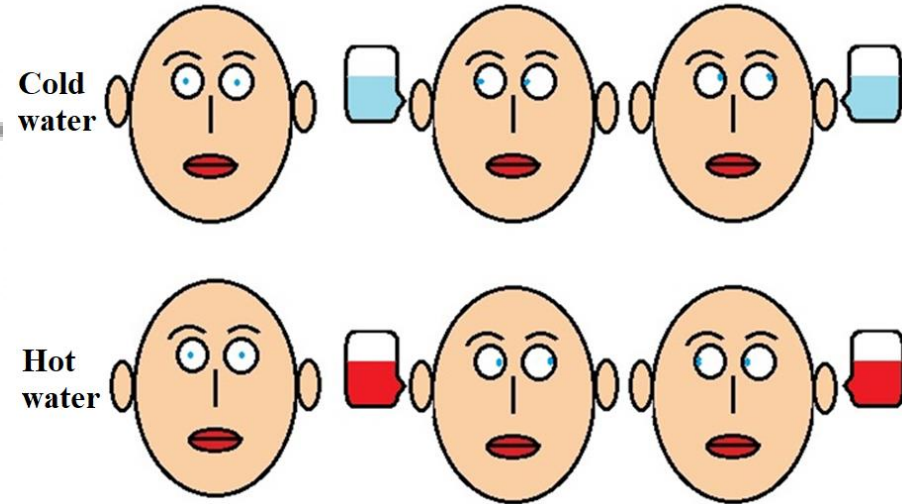
Situació basal

Desviació conjugada
ulls = normal

NO desviació ulls =
mort cerebral

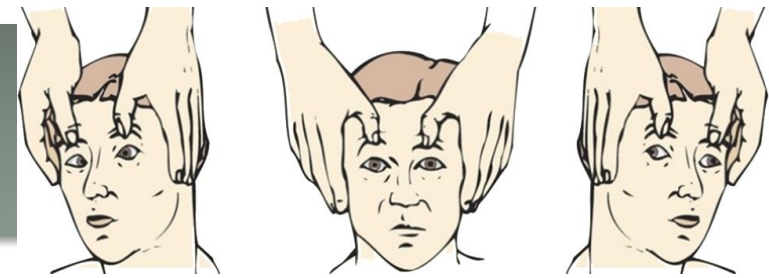

Reflexos oculovestibulars normals (es poden fer amb aigua calenta o freda)

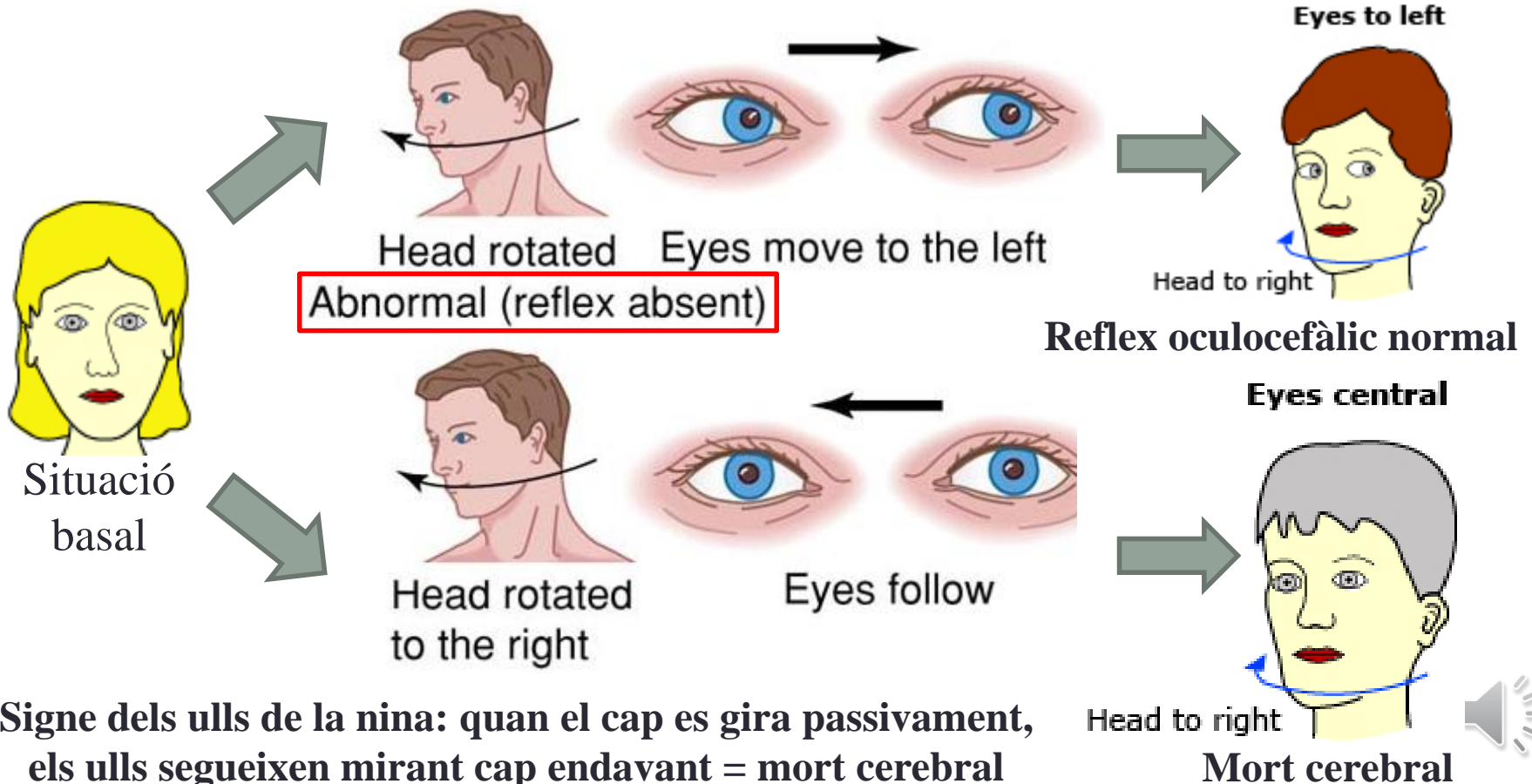
Reflexos oculocefàlics

El cap es gira cap als costats mentre els ulls es mantenen oberts

- Absent = signe d'ulls de nina = mort cerebral

Normal (reflex present)

Signe dels ulls de la nina: quan el cap es gira passivament, els ulls segueixen mirant cap endavant = mort cerebral

Glasgow Coma Scale (GCS)

- Llenguatge de comunicació universal = HA DE SER PRECÍS, mai endevinat

RECORDES?

EYE OPENING		VERBAL RESPONSE		MOTOR RESPONSE	
					
Spontaneous >	4	Orientated >	5	Obey commands >	6
To sound >	3	Confused >	4	Localising >	5
To pressure >	2	Words >	3	Normal flexion >	4
None >	1	Sounds >	2	Abnormal flexion >	3
		None >	1	Extension >	2
				None >	1

Score:
 Max. 15
 Min. 3

GLASGOW COMA SCALE SCORE		
Mild 13-15	Moderate 9-12	Severe 3-8

Resposta a estímuls dolorosos

Decorticate posturing

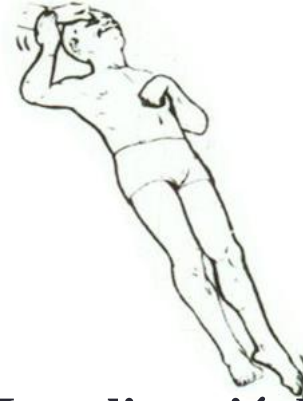
Decerebrate posturing

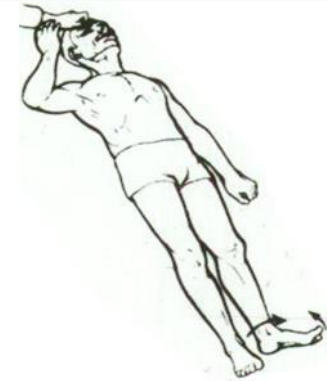
Decortiació

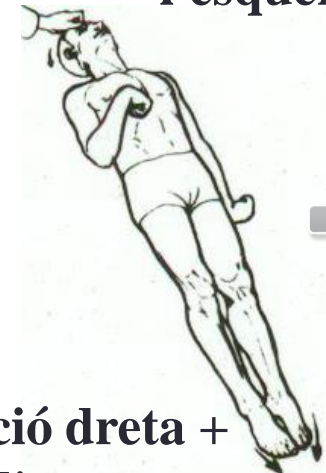
Descerebració

Localització del dolor dreta + decortiació esquerra

Localització del dolor dreta + descerebració a l'esquerra

Decortiació dreta + descerebració a l'esquerra

Glasgow Coma Scale: pronòstic

- Important no només GCS a l'ingrés hospitalari, sinó la seua evolució al llarg del temps = HA DE SER PRECÍS mai endevinat

Score	Eye Opening	Verbal Response	Motor Response
13 - 15	Mild Injury		
9-12	Moderate Injury		
3 - 9	Severe Injury		

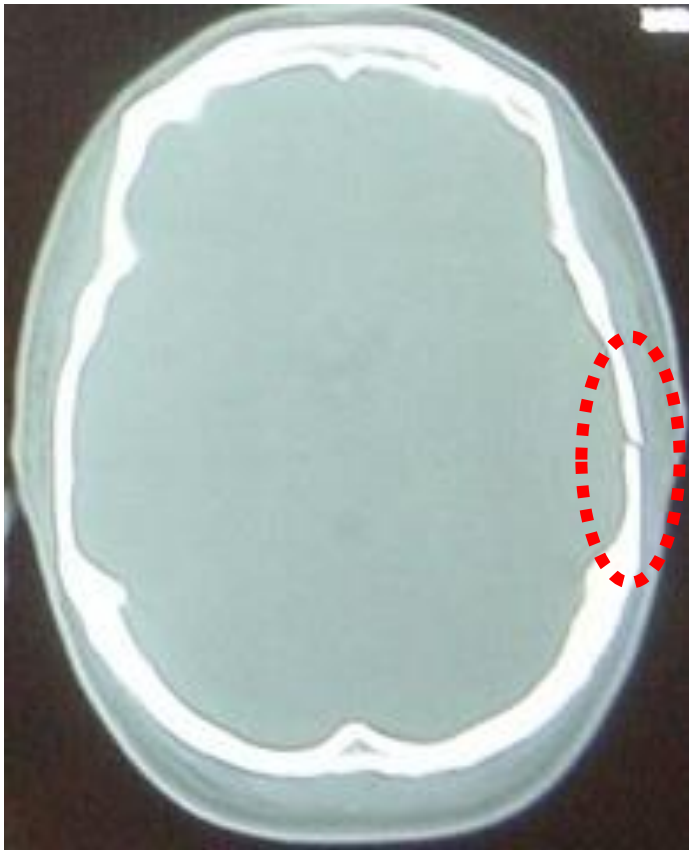

NEUROIMATGE: TC cap + cervical + toràcica + abdominal + pelviana

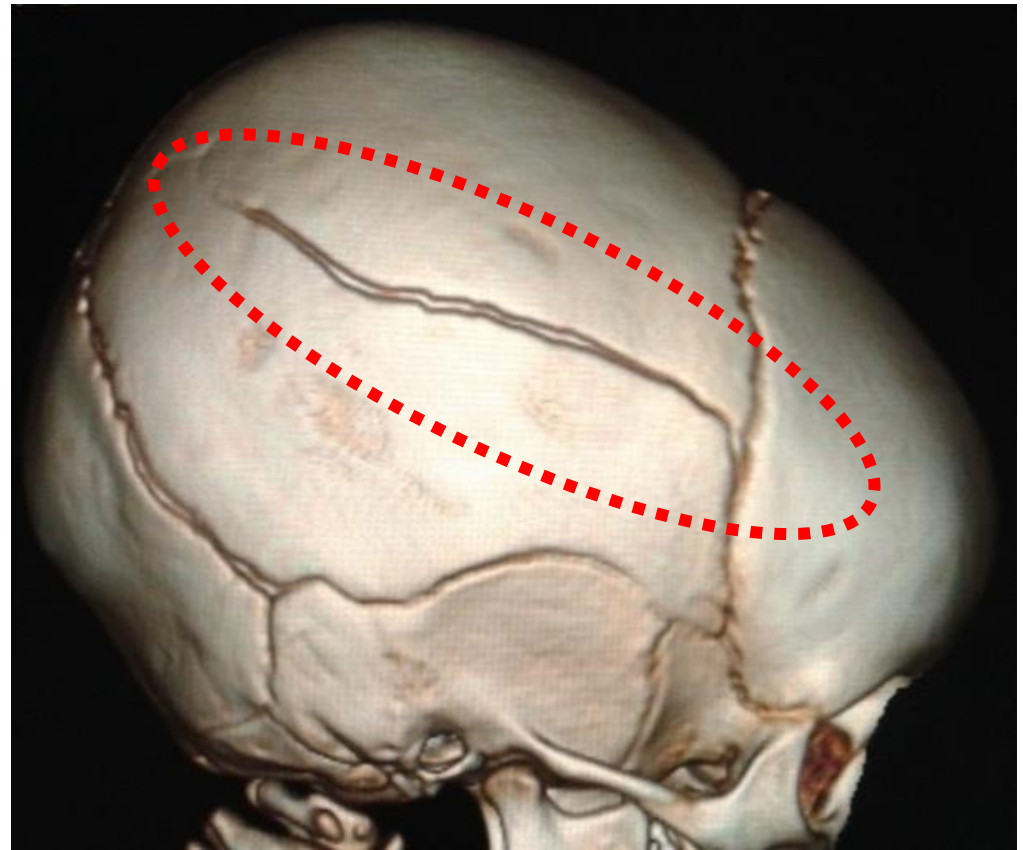
- La millor manera d'estudiar els traumatismes, i la més ràpida
- Es pot fer en qualsevol moment
- Les imatges es recuperen en segons = es poden utilitzar en pacients inquietos
- Fins i tot les extremitats es poden escanejar si és necessari i sense necessitat de mobilitzar el pacient

Fractura de crani de l'esquama de l'os temporal = risc d'hematoma epidural

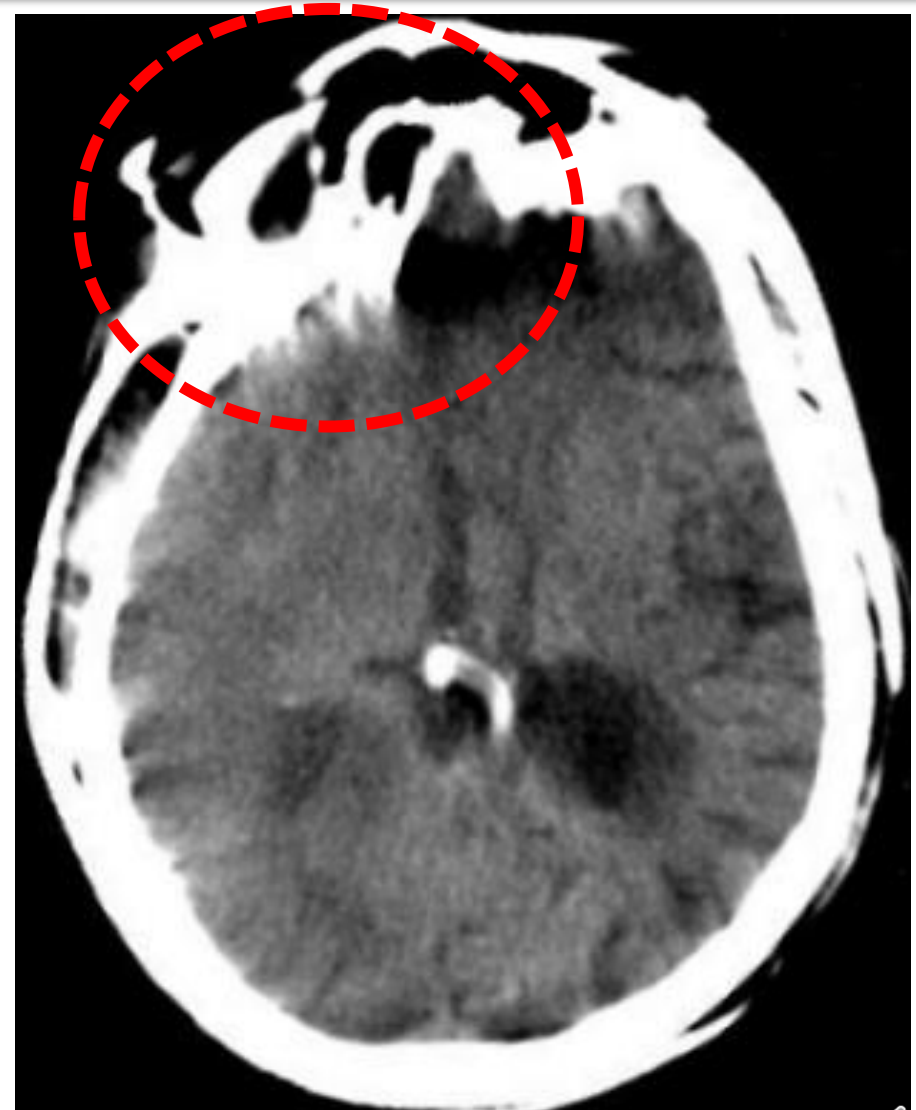
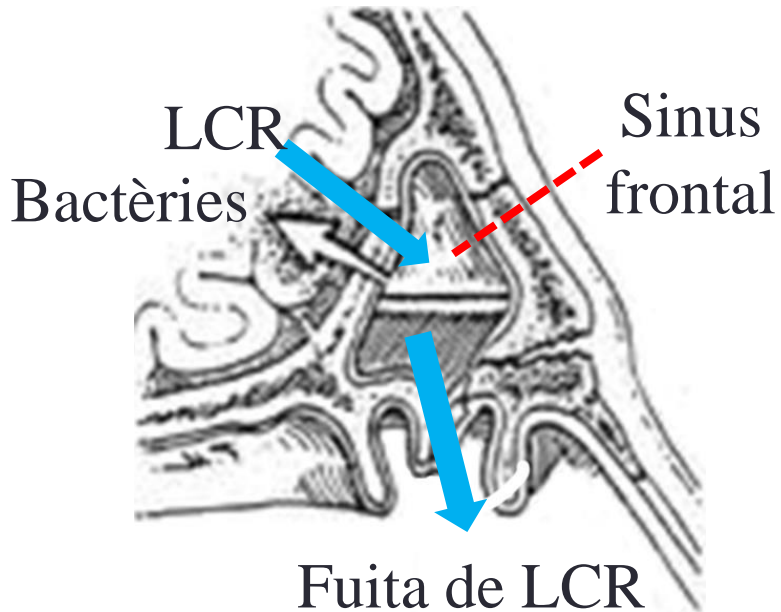
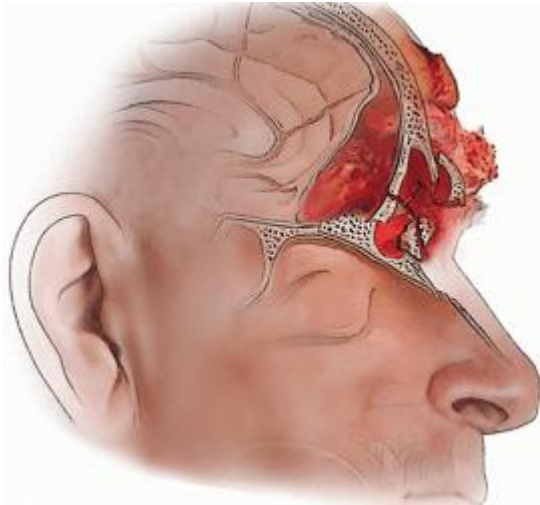
Tall de TAC

Reconstrucció 3D de TC

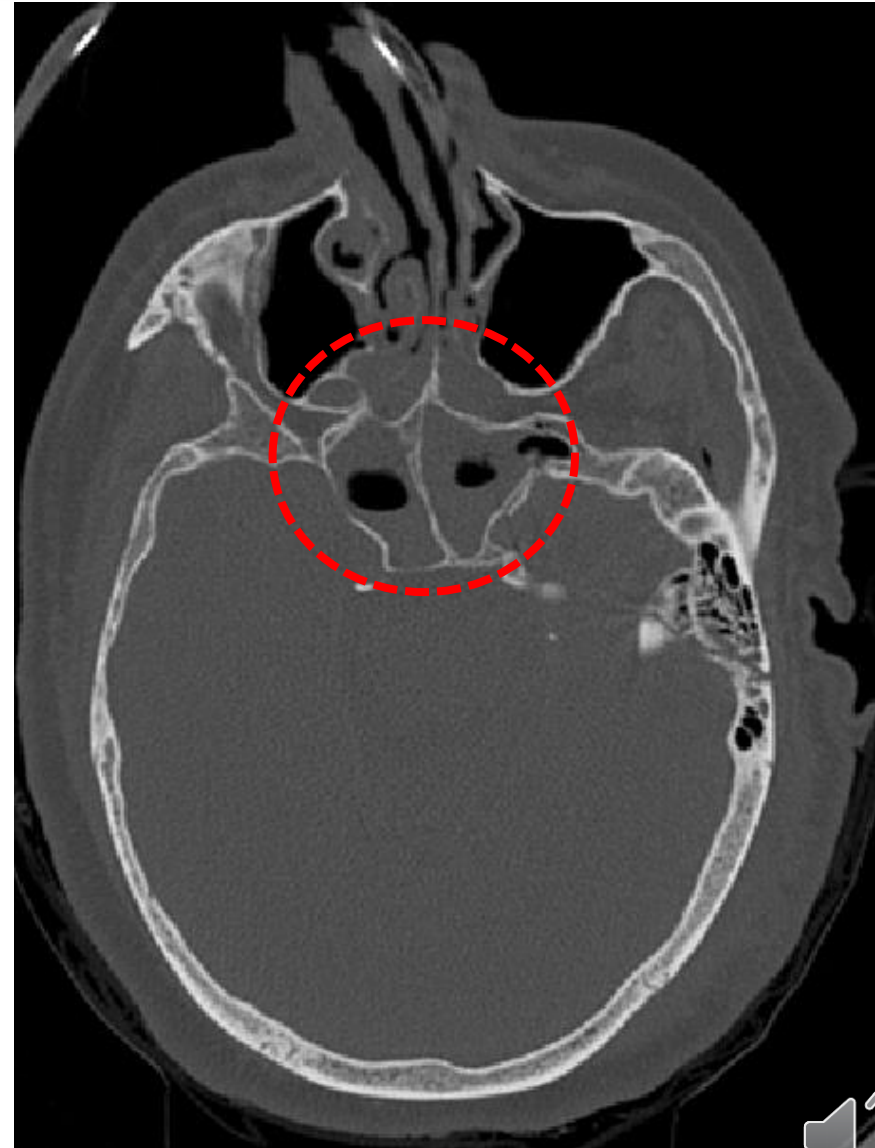
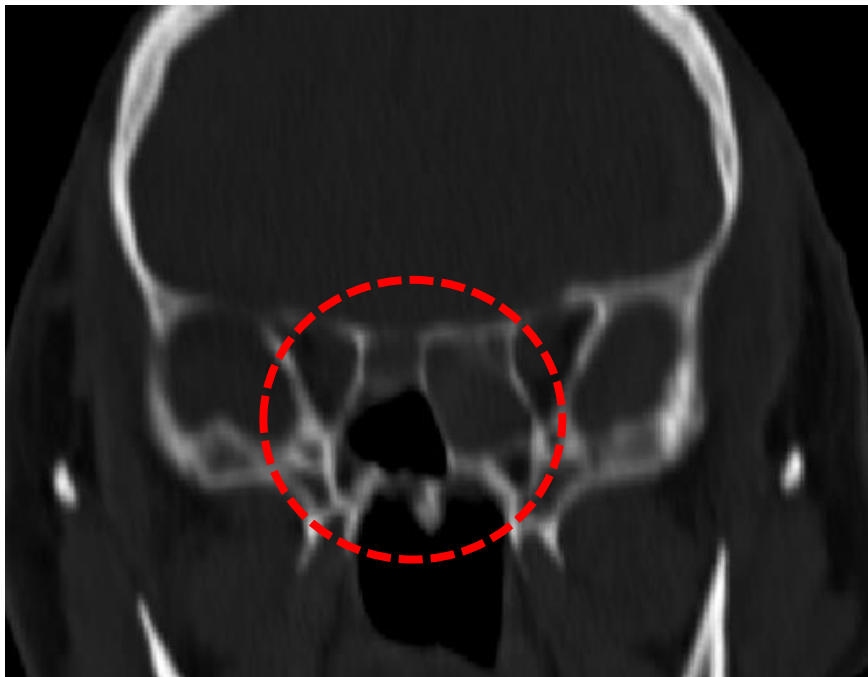
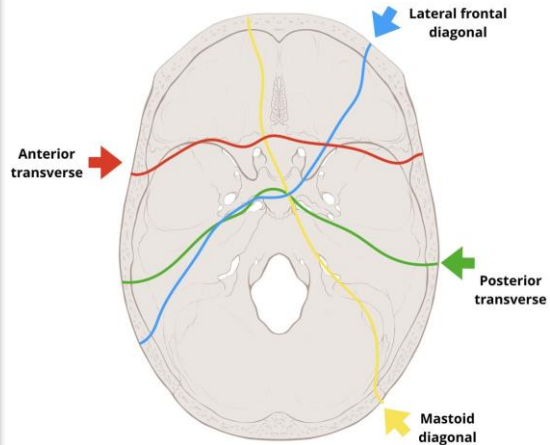

Fractura de base del crani = possible fuga de LCR = risc de meningitis bacteriana

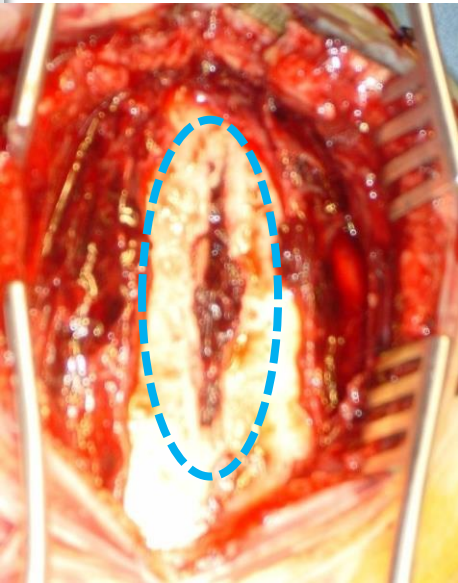
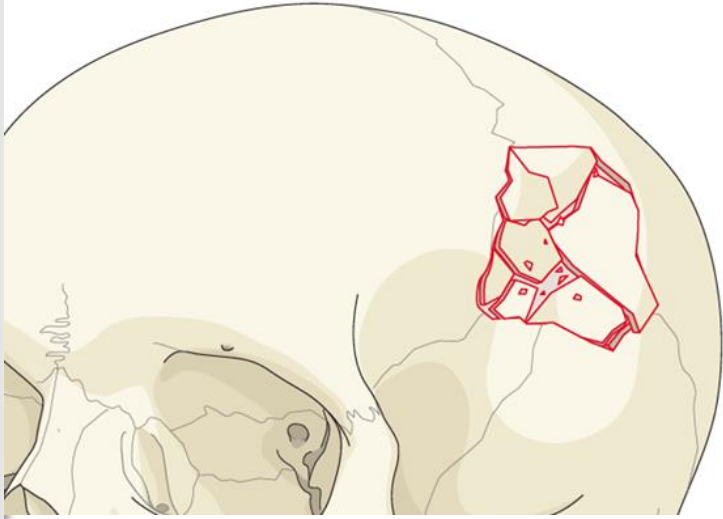

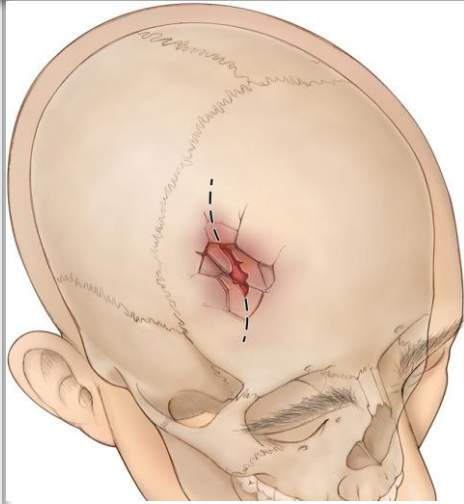
Líquid al sinus esfenoidal ± cel·les etmoidals = fractura de base del crani

Fractura de crani deprimida

Fractura de crani deprimida composta

Fractura de crani deprimida

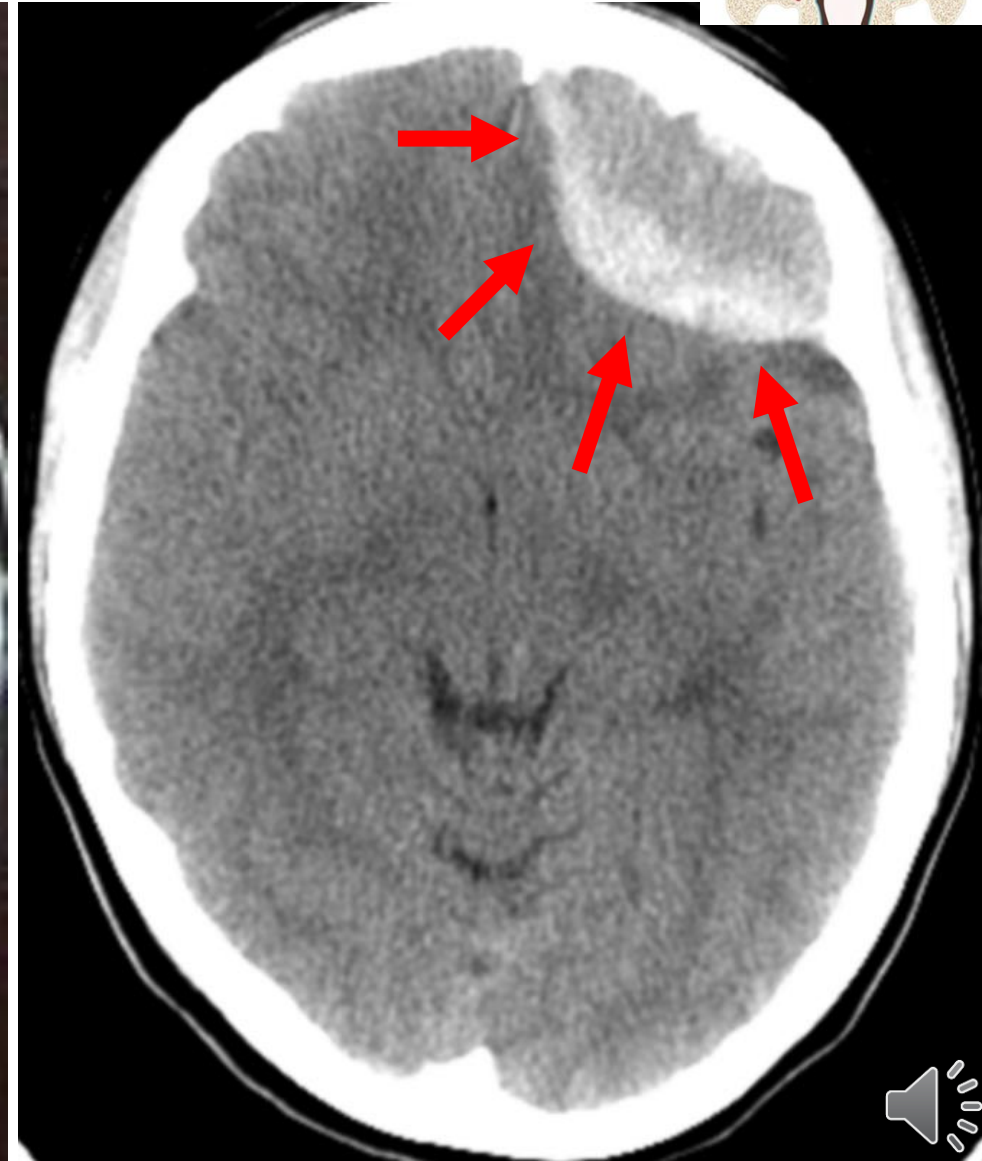
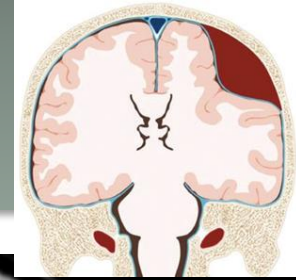
Contusió cerebral

Fractura de crani deprimida composta + contusió cerebral greu

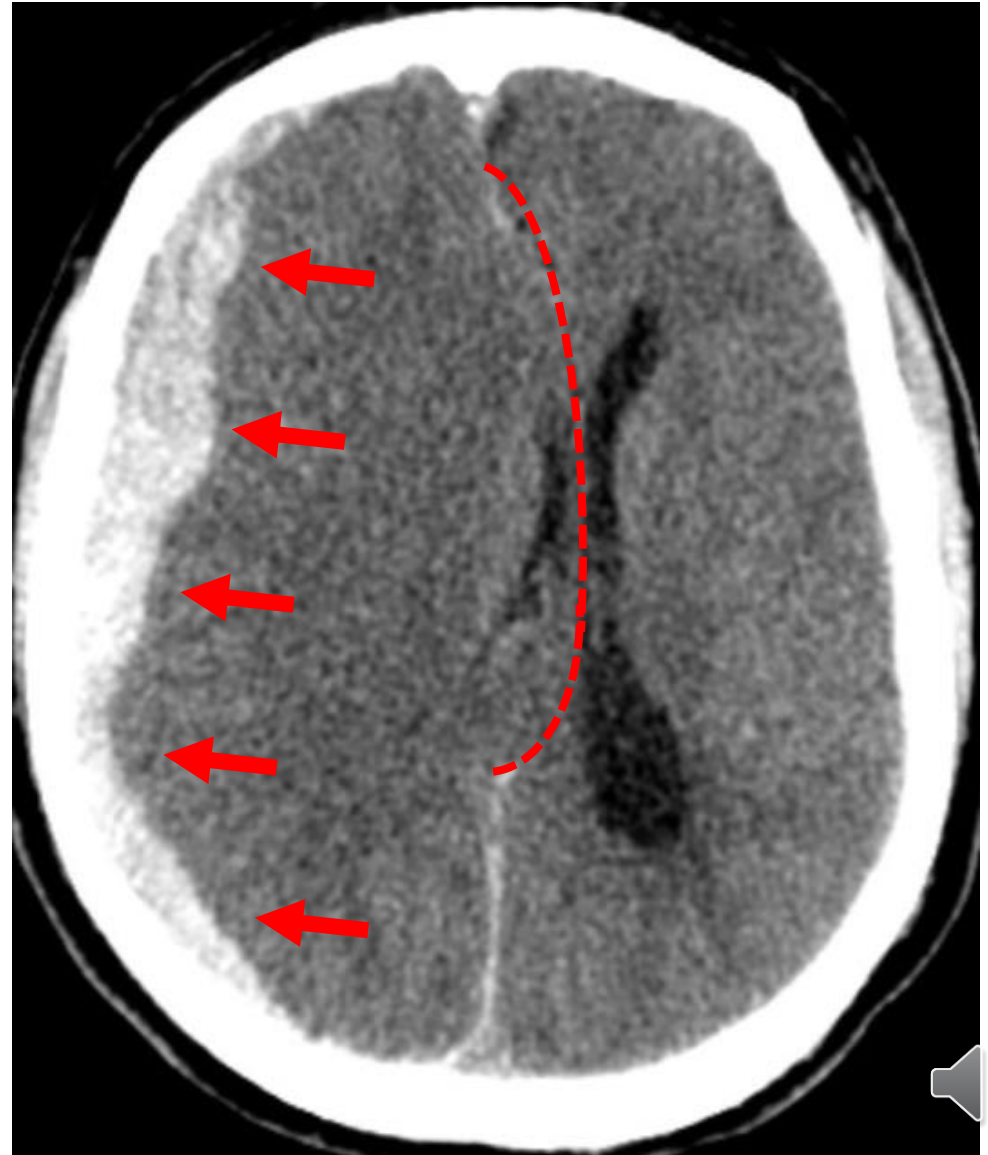
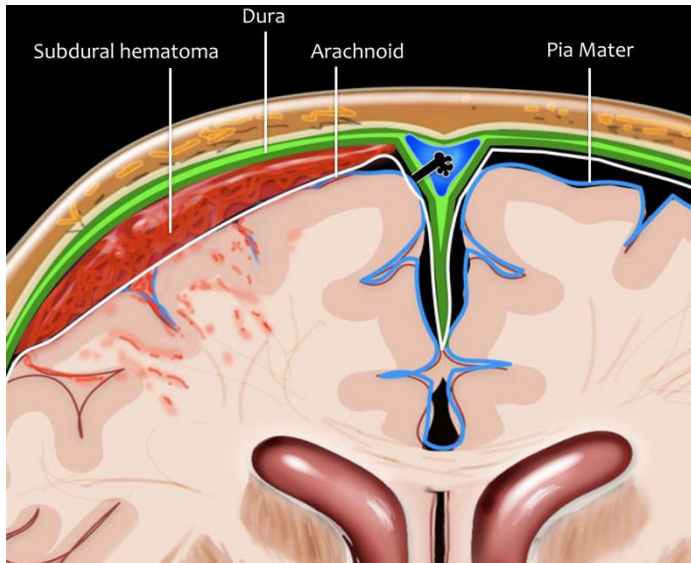
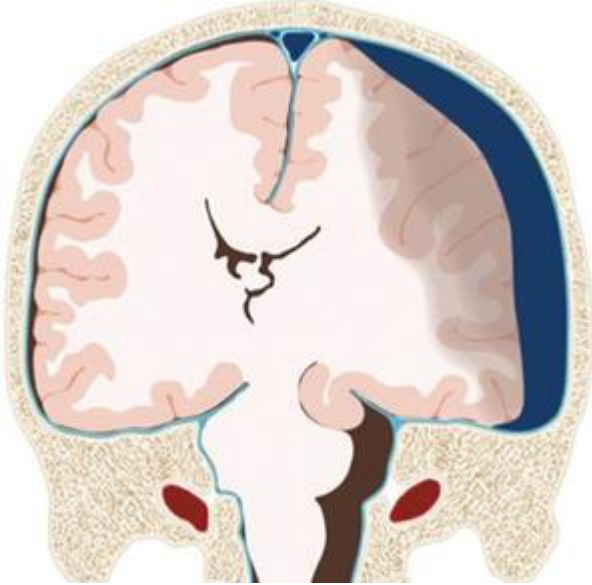

TC: hematoma epidural

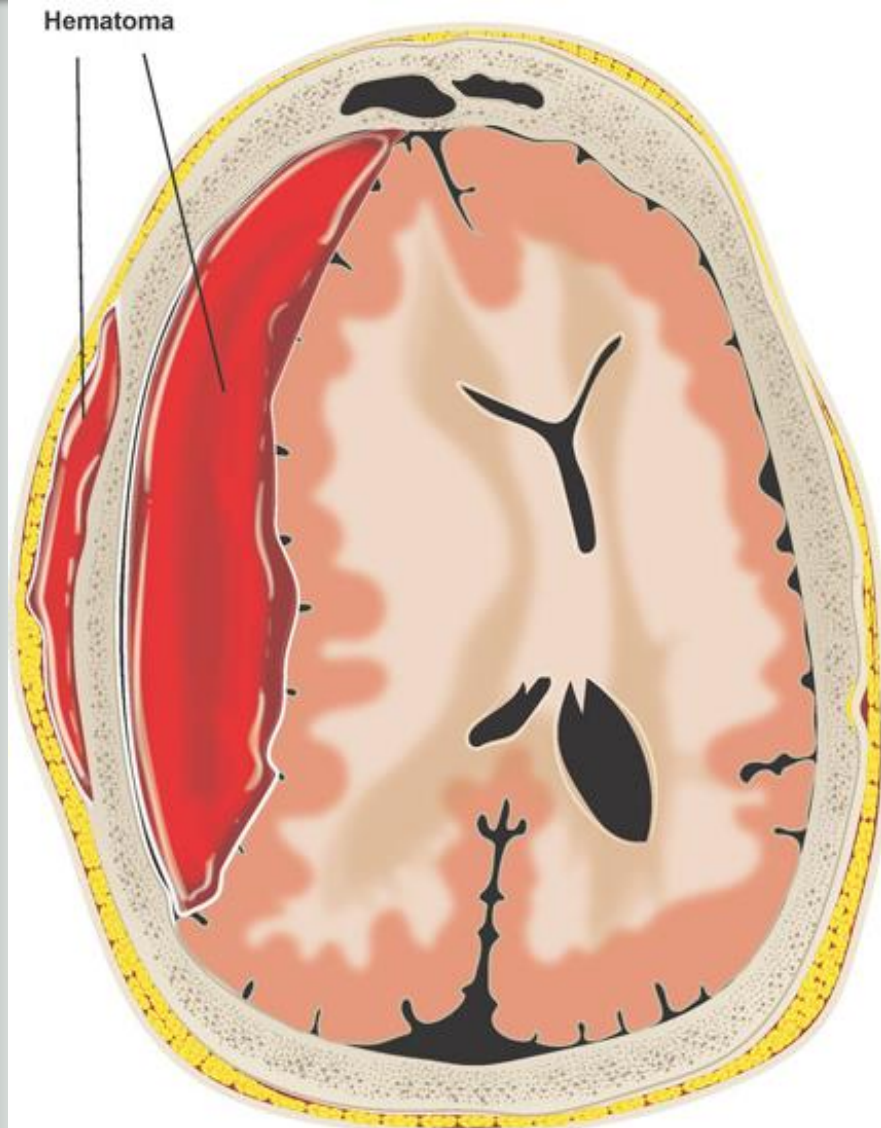

TC: hematoma subdural agut

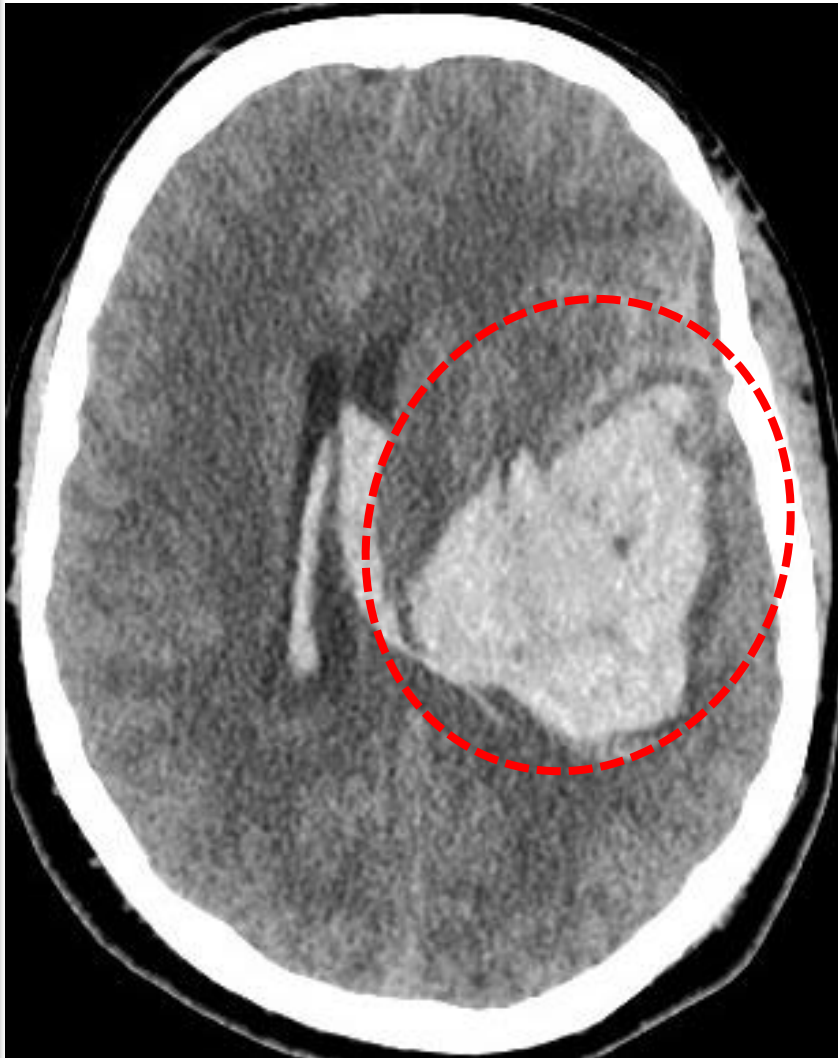
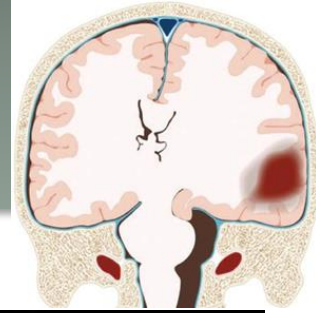

TC: hematoma subdural agut + edema cerebral

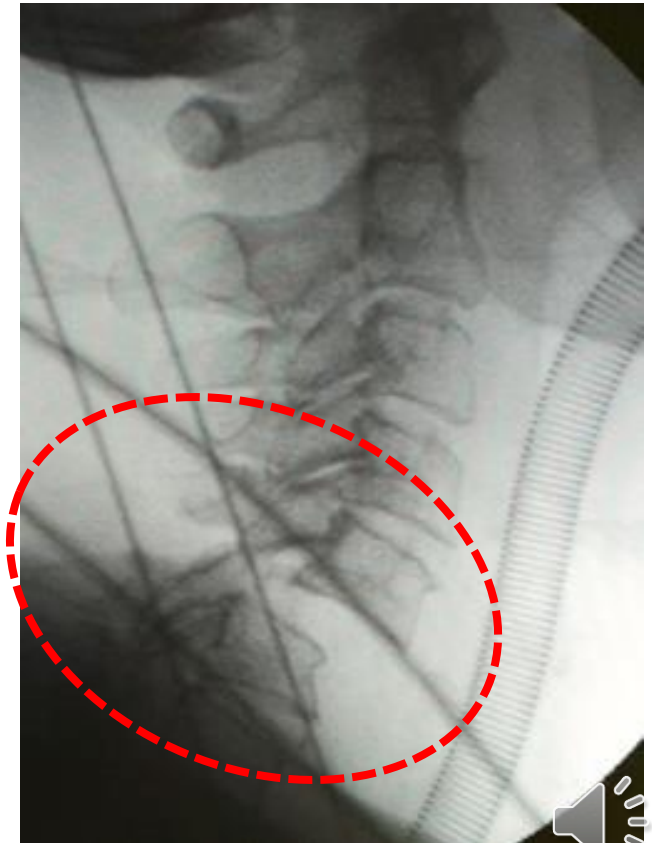
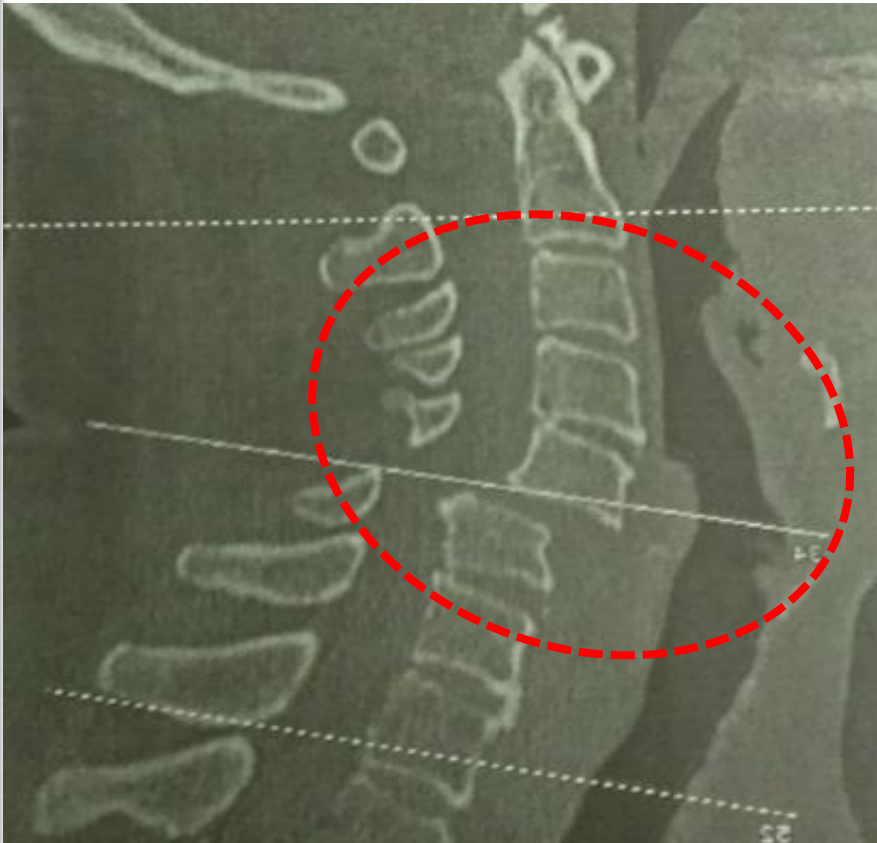
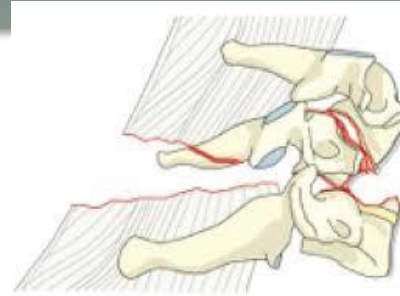

TC: hematoma intracerebral

Radiografia simple: dislocació C₅-C₆

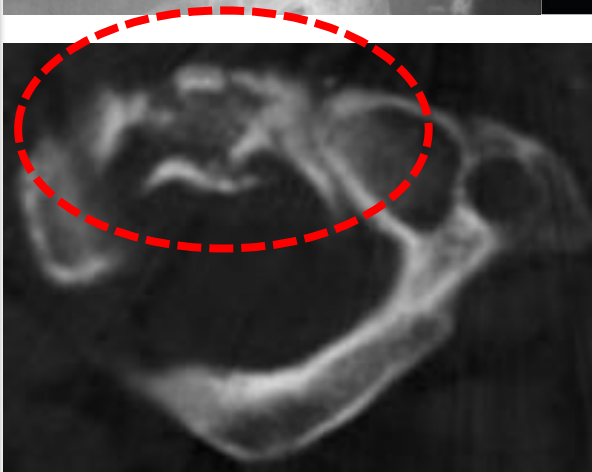
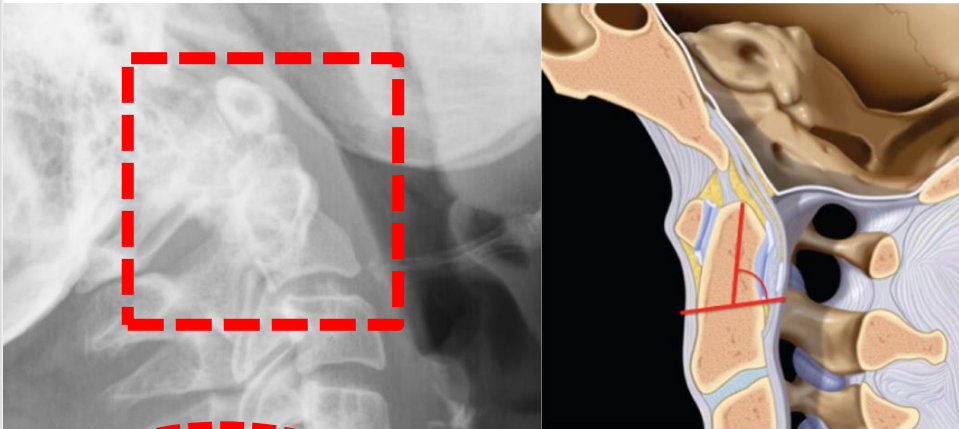
- Es pot fer amb equips de raigs X portàtils = sense necessitat de mobilitzar el pacient

TC: fractura d'odontoides

- Comuna en la gent gran
- Sospitós en cas de dolor de clatell

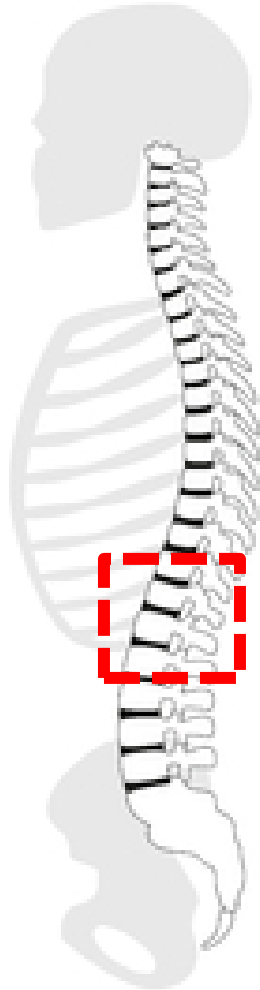

TC: fractura C₁ (fractura de Jefferson)

TC: fractura de columna toracicolumbar

- Comuna en persones que cauen dempeus des d'altures

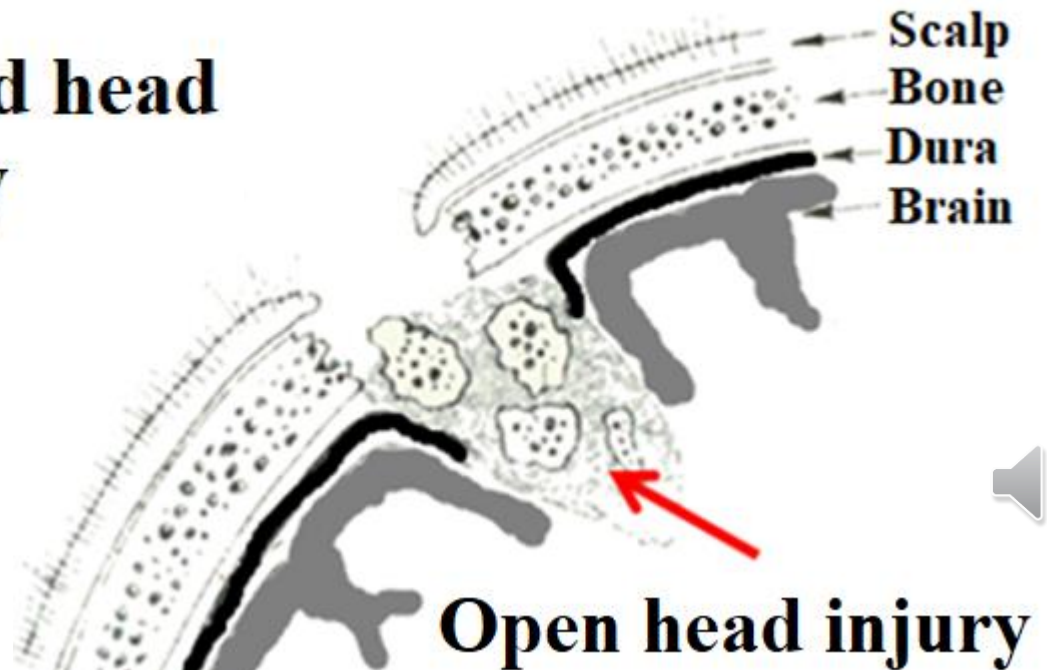
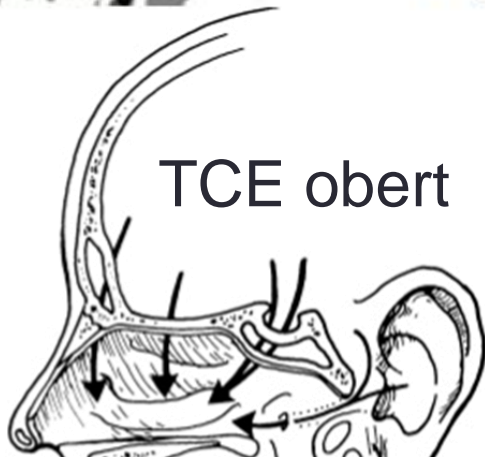
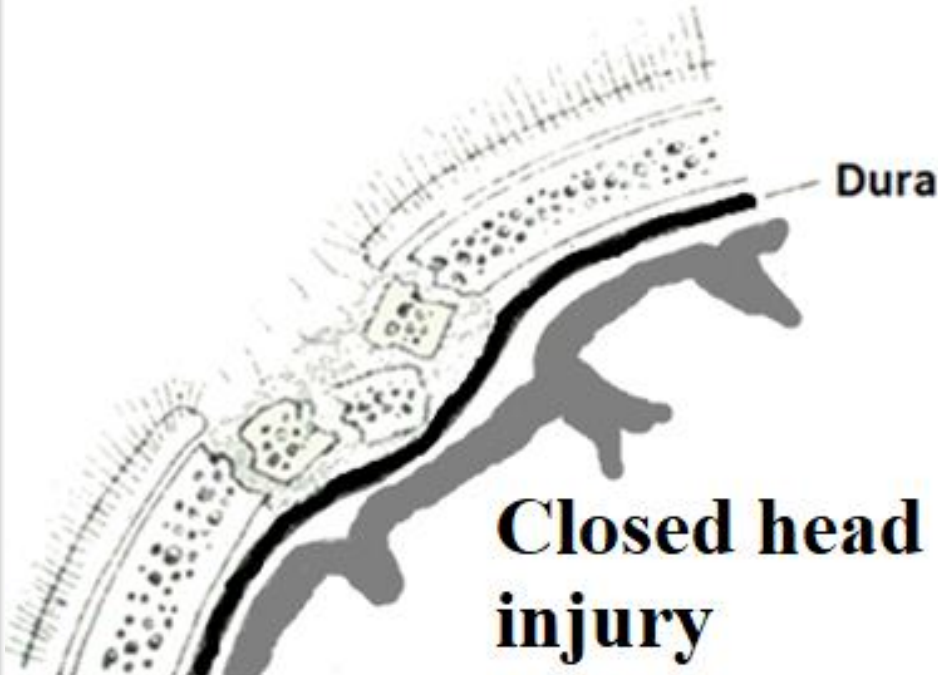

TC: les fractures vertebrals poden ser múltiples

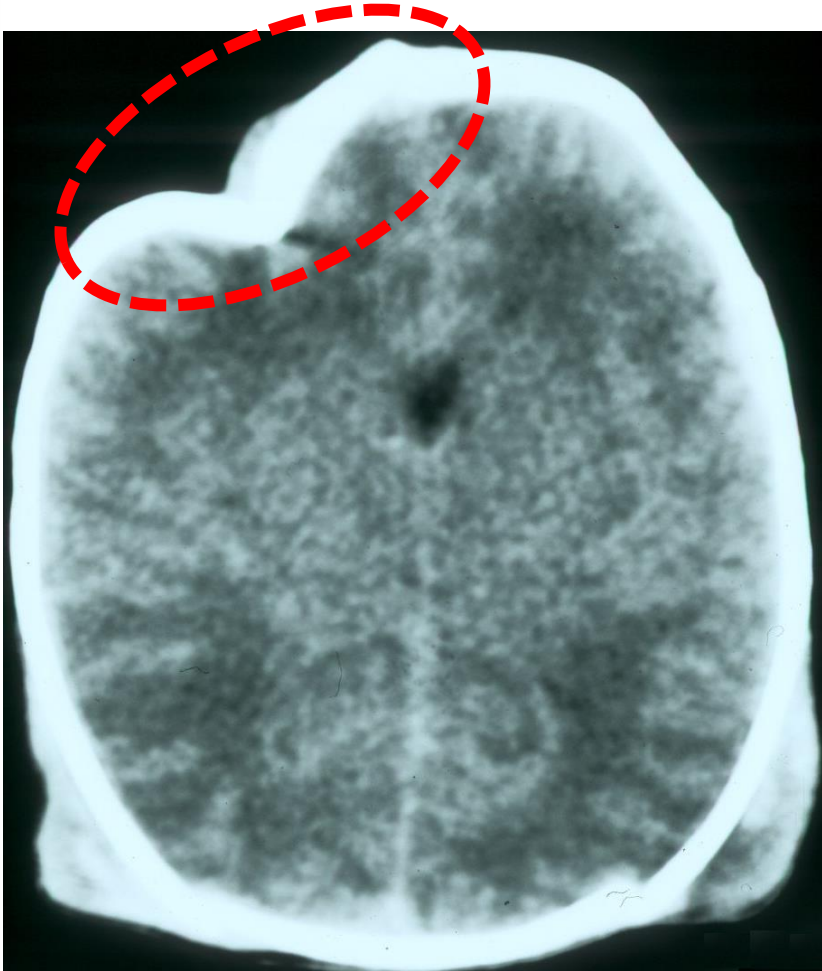
- Mai trobaràs allò que no busques!
  - Sobretot en pacients politraumatitzats

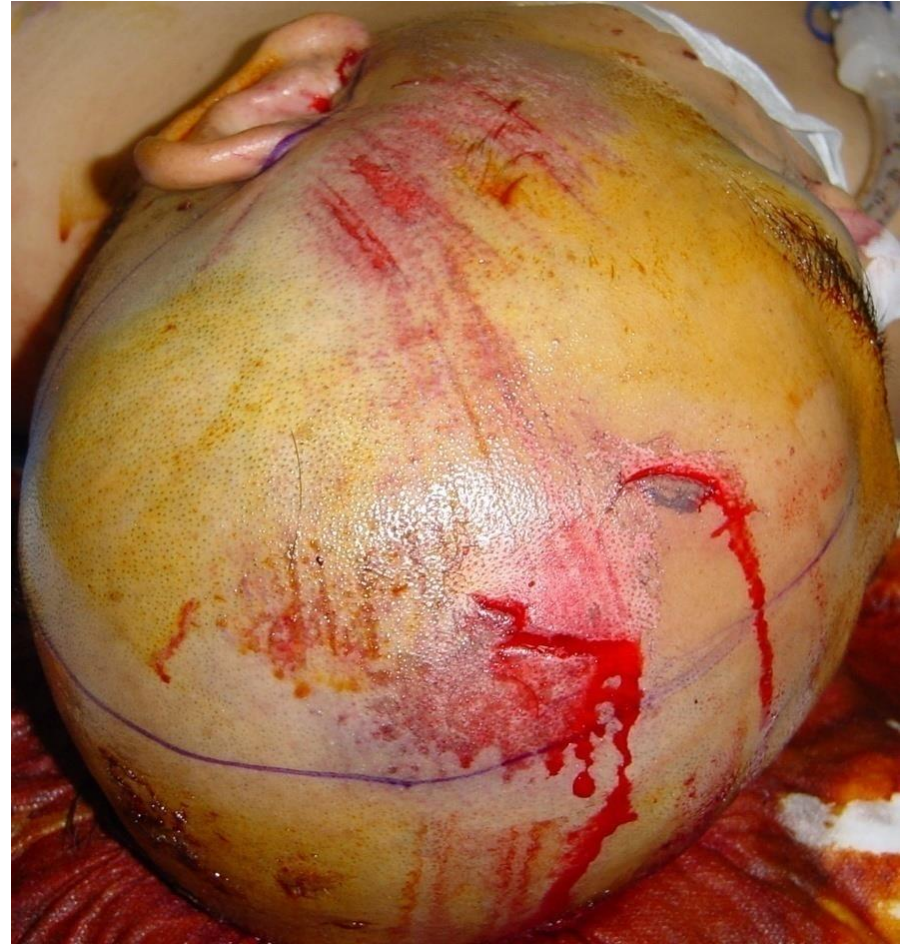
Traumatisme cranioencefàlic: tancat = dura intacta, obert = dura lacerada

Traumatisme cranioencefàlic tancat

Fractura de pilota de ping-pong

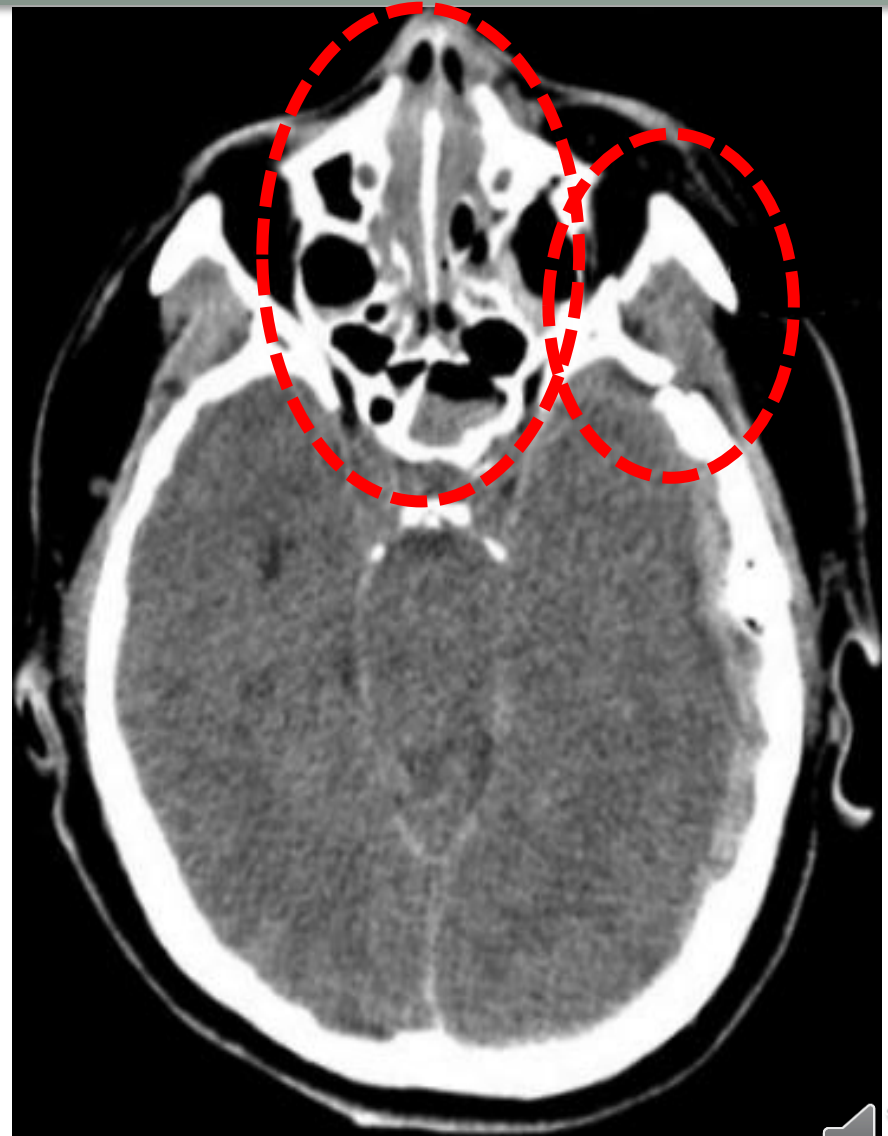
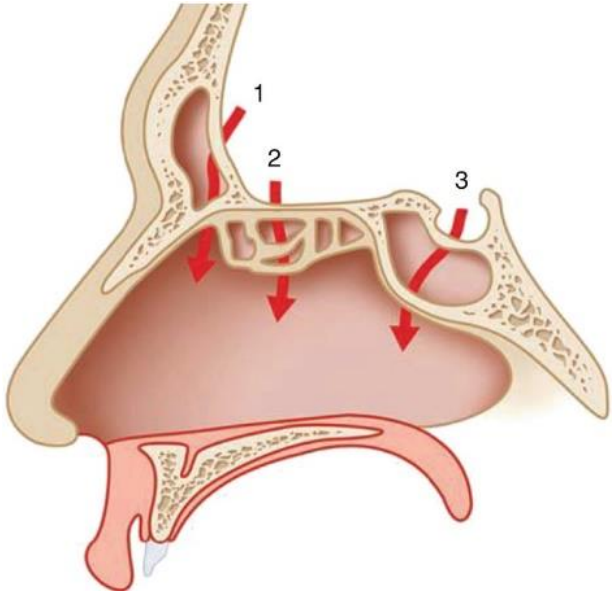
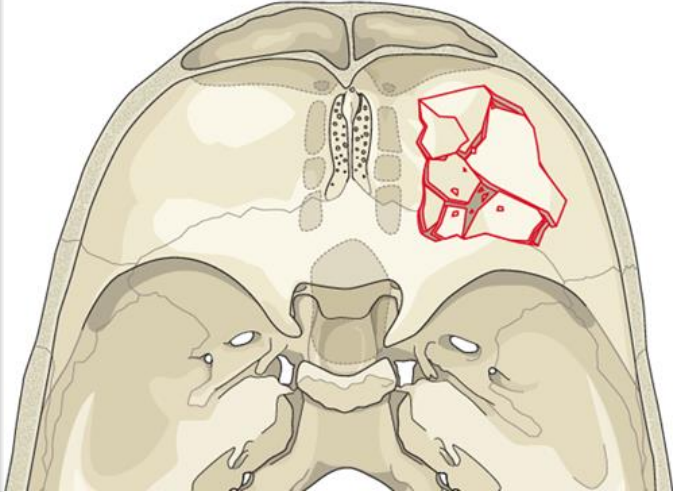

Traumatisme per objecte rom

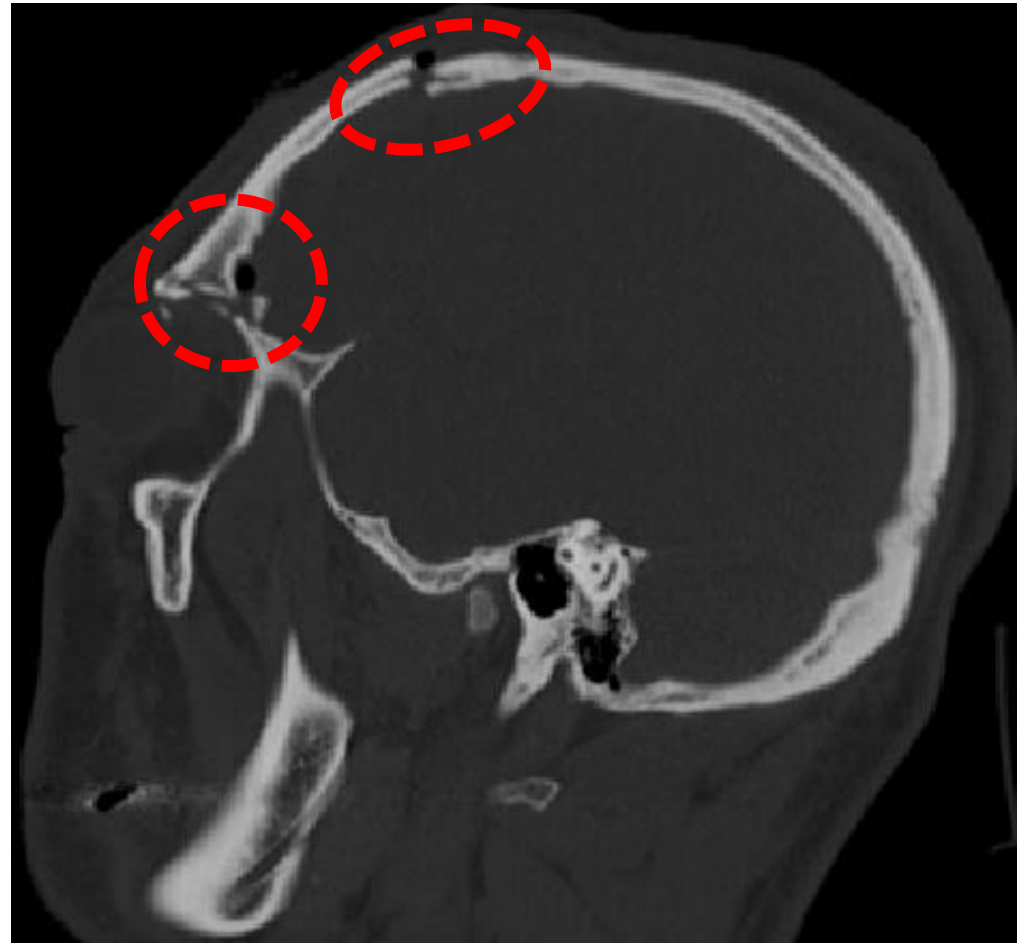
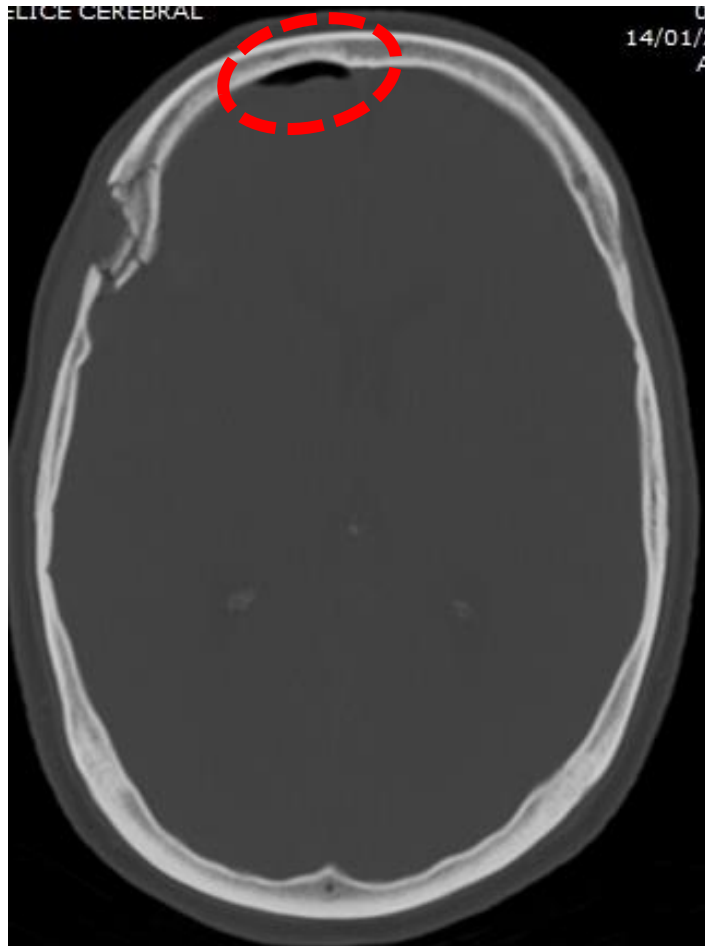

Fractura de la base del crani $\cong$ traumatisme cranioencefàlic obert

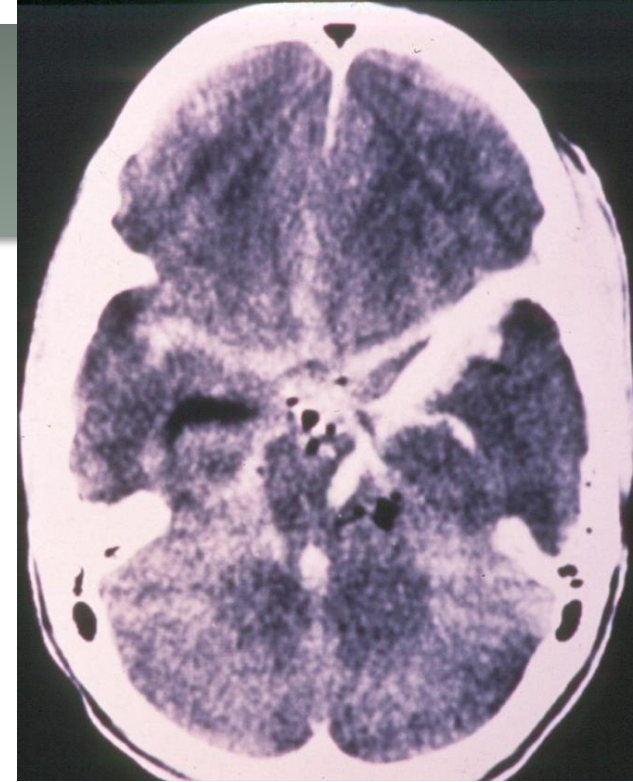
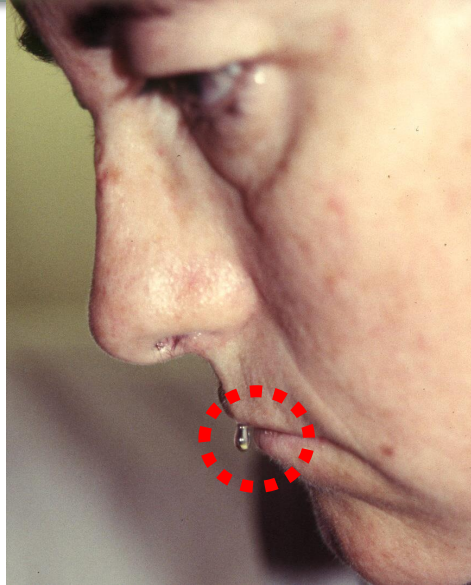
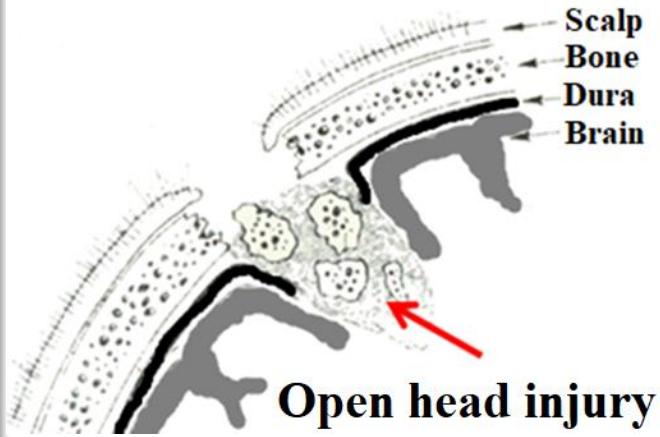

Pneumoencefàl = traumatisme cranioencefàlic obert

Penetració crani = traumatisme cranioencefàlic obert

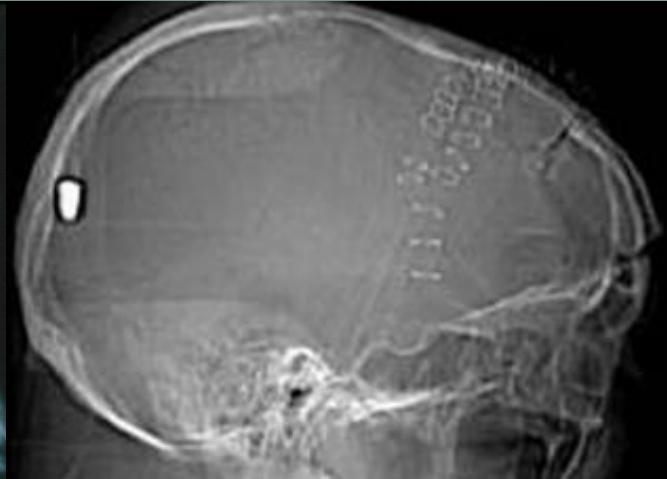

Raigs X: visualització d'objectes metàl·lics

Ganivet

Bala

Bala

Pistola de claus

Arpó de pesca

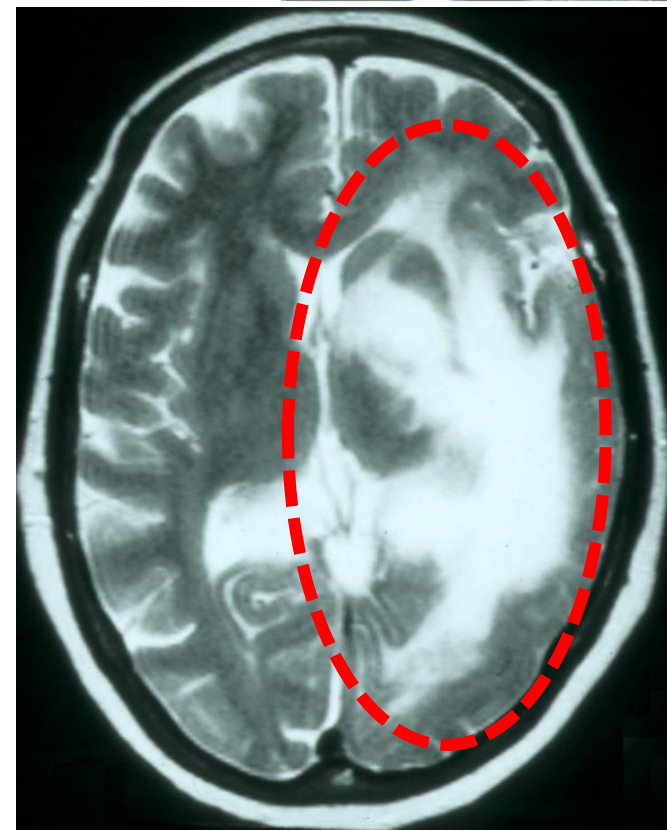
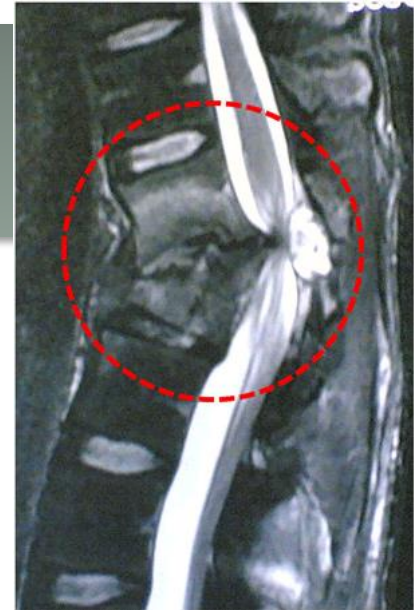

Perdigons

RM cerebral / espinal

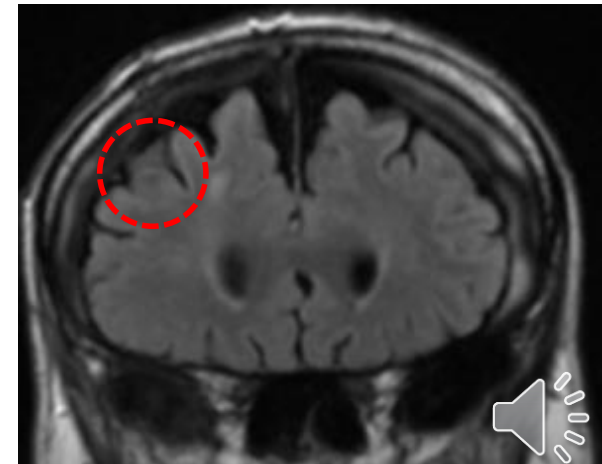
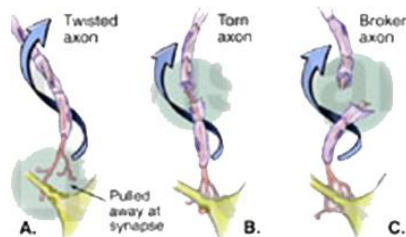
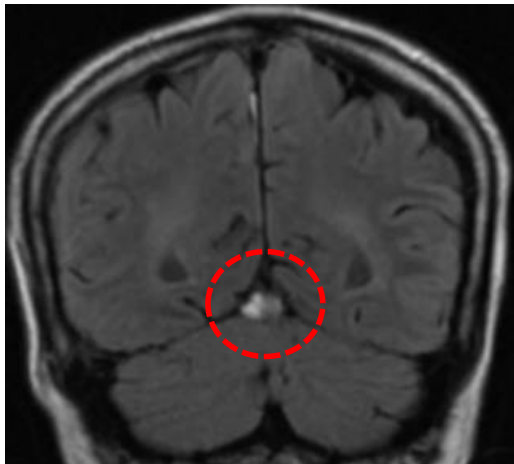
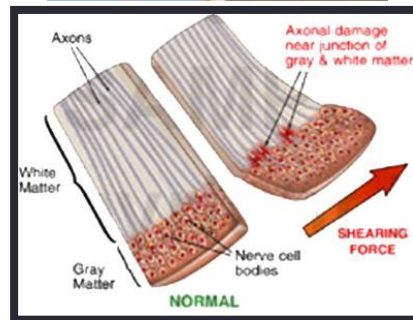
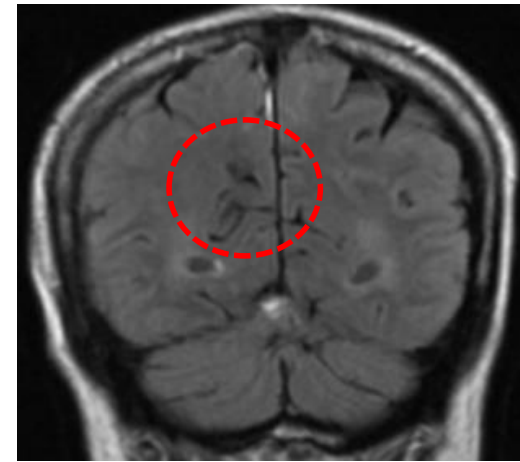
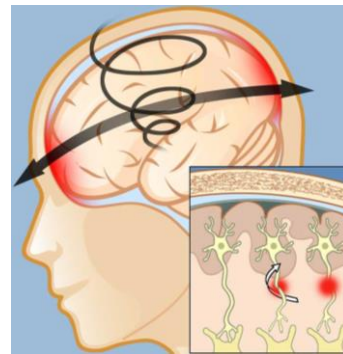
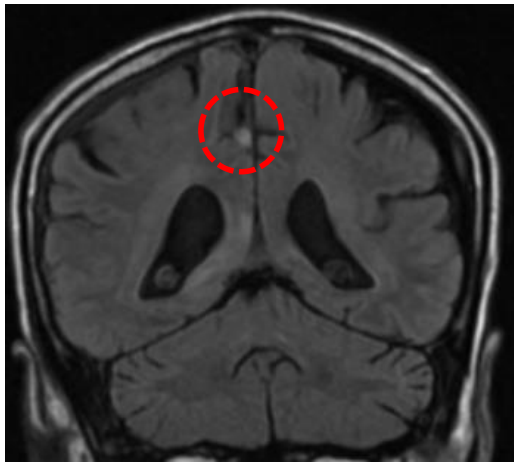
- No sempre està disponible d'emergència
- Vital en lesions medul·lars
- Necessitat de descartar la lesió cerebral = coma irreversible
- Seleccionar pacients per a evitar la carnisseria terapèutica
- Confirma la gravetat de les lesions hemisfèriques

RM de fase crònica de la lesió axonal difusa

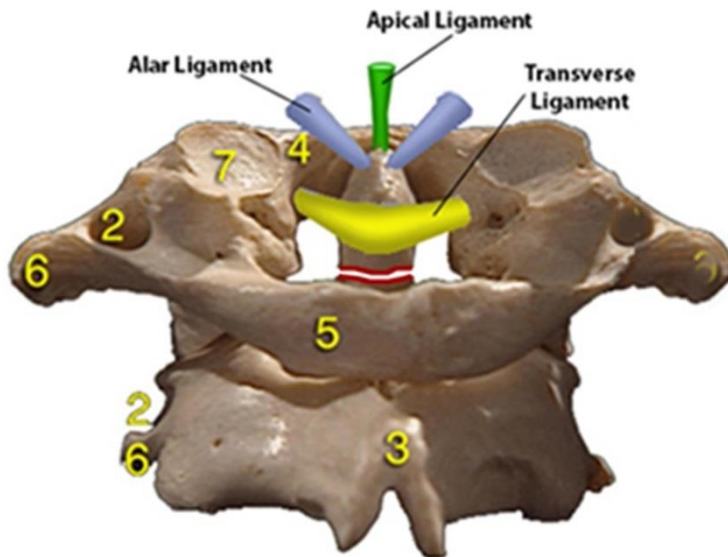
- Única manera de confirmar la lesió
- No es fa de manera urgent (pacients massa malalts!)

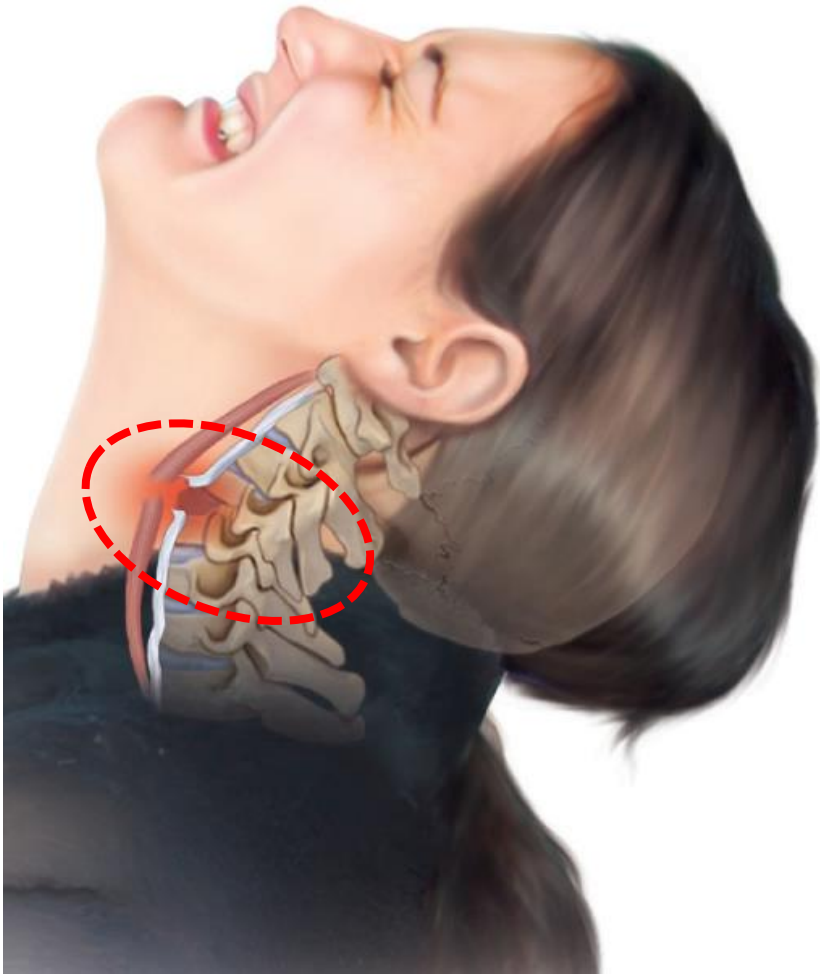
RM: fractura d'odontoides

- Permet identificar els lligaments lesionats
- Si és així, la fractura és inestable = cal tractament quirúrgic

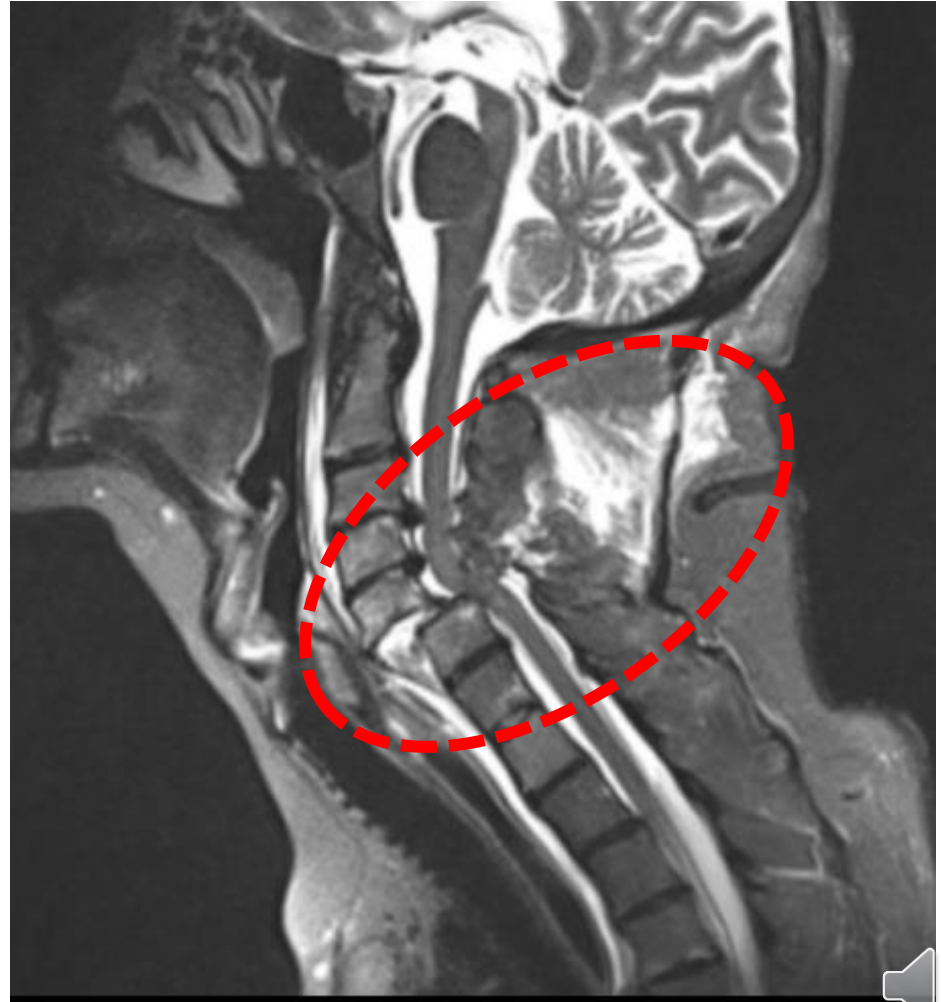
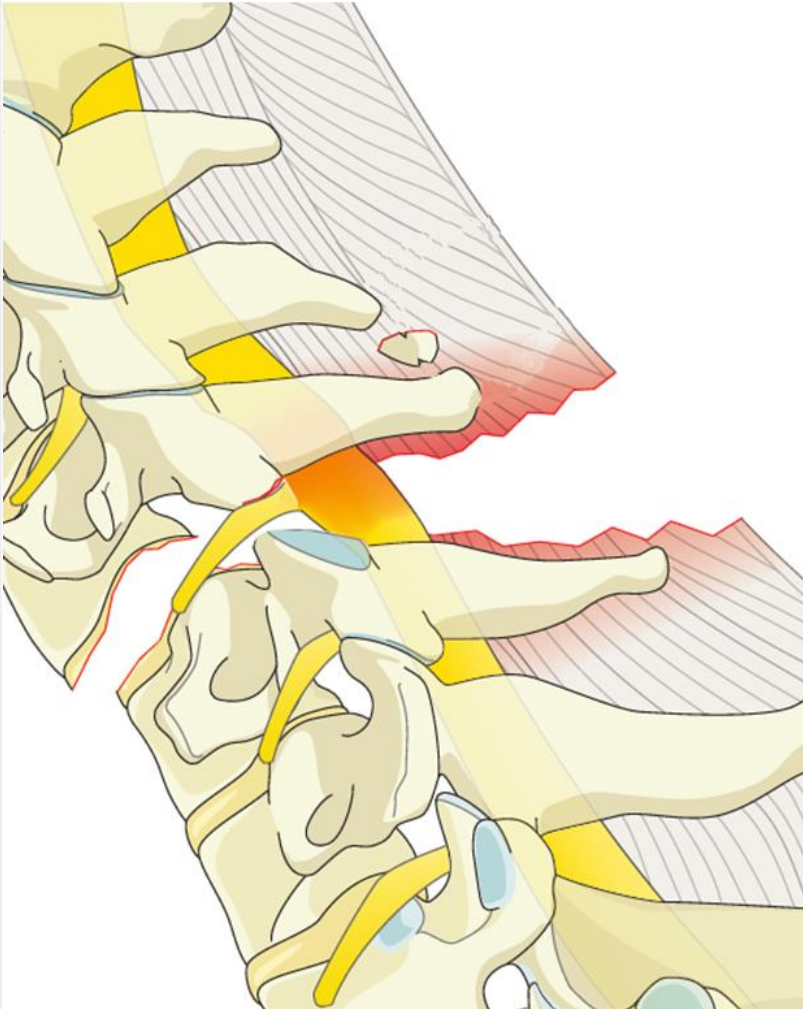
RM cervical: ruptura discal C₃-C₄

- Permet veure danys de teixits tous + lesió medul·lar

RM cervical: fractura-luxació C₅-C₆

- Permet veure lesions de teixits tous ± medul·la espinal

RM: hematoma epidural cervical

- Rar però exigeix cirurgia urgent

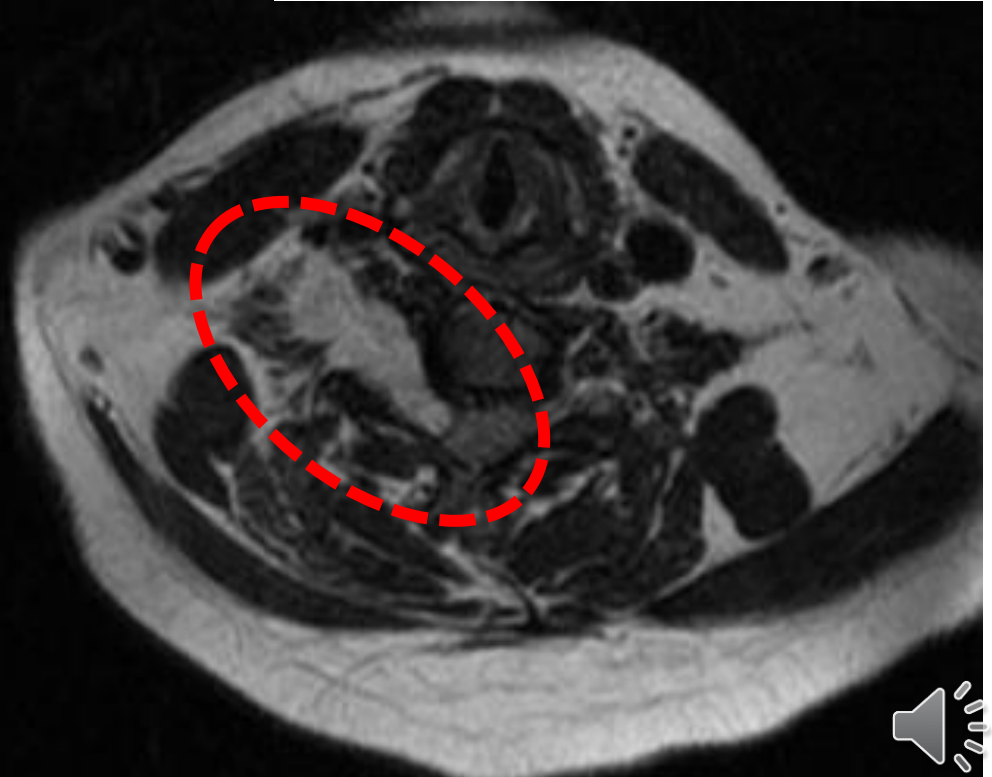
RM de columna vertebral : fractures vertebrals

- Poden ser múltiples
- Per a poder fer-la els pacients han de ser hemodinàmicament estables

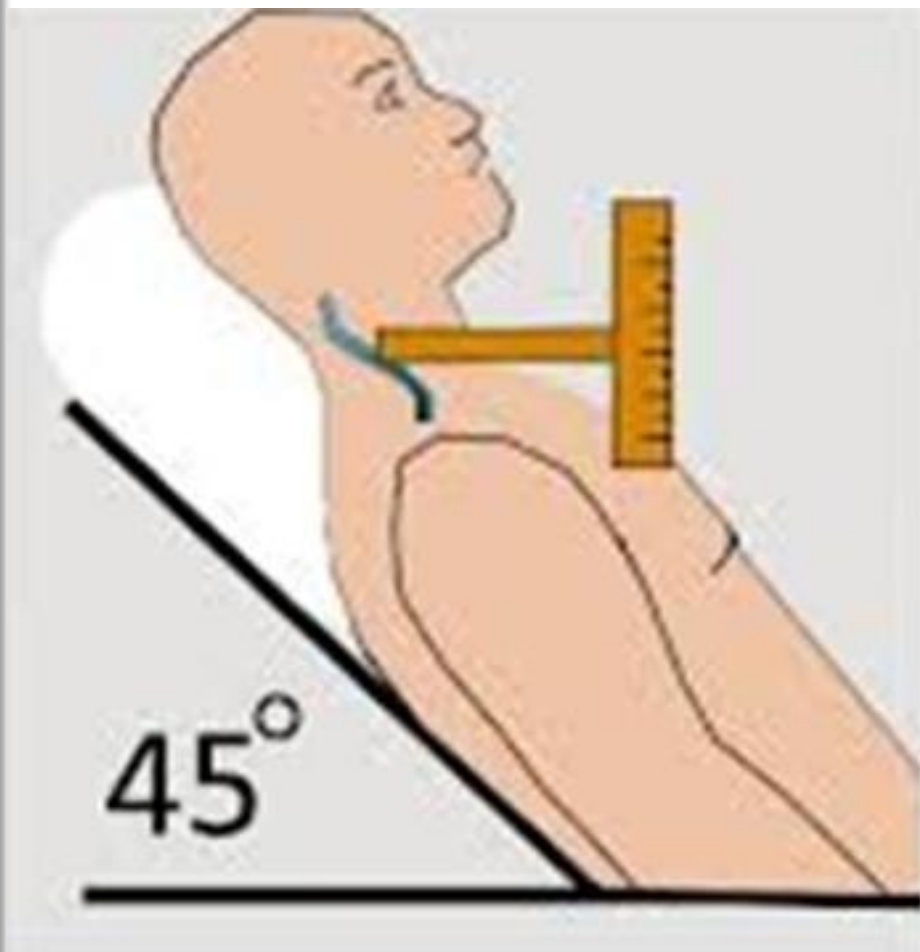
RM: avulsió del plexe braquial

- Pot explicar una parèsi inexplicada de l'extremitat superior

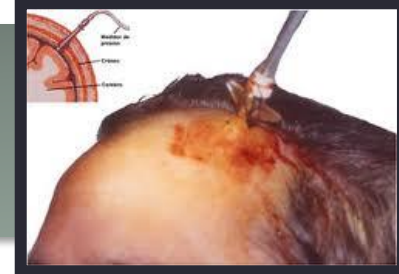
TRACTAMENT A L'UCI

- **Mantenir la pressió de perfusió cerebral**
- **Reduir la PIC**

Mesures bàsiques

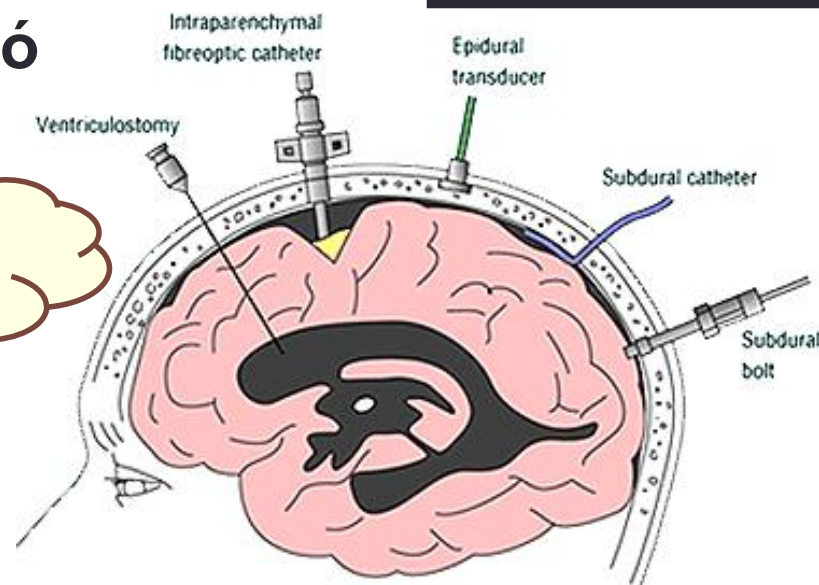
- Assegurar la via aèria ⇒ **intubació**

- Aixecar el capçal del llit 30°

- Manteniment de

- Pressió arterial sistèmica
- Euvolemia
- **Pressió de perfusió cerebral 60 mmHg**
- Normotèrmia

RECORDES?

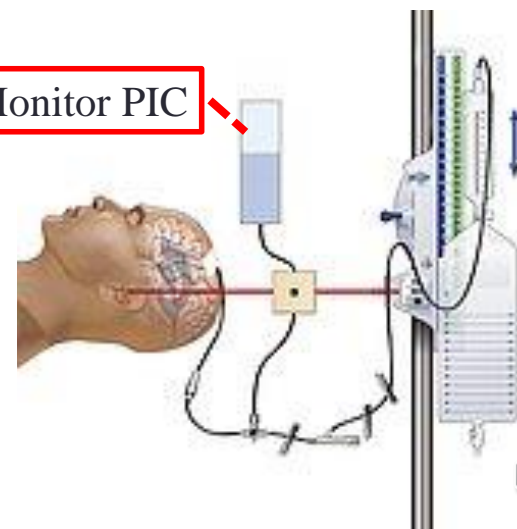

- **Monitoritzar la PIC**

- Avaluar la resposta als tractaments
- Drenatge del LCR ventricular
- Indicar cirurgia

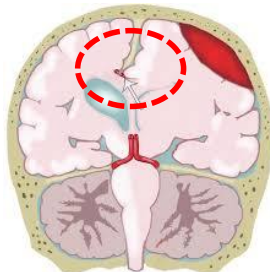
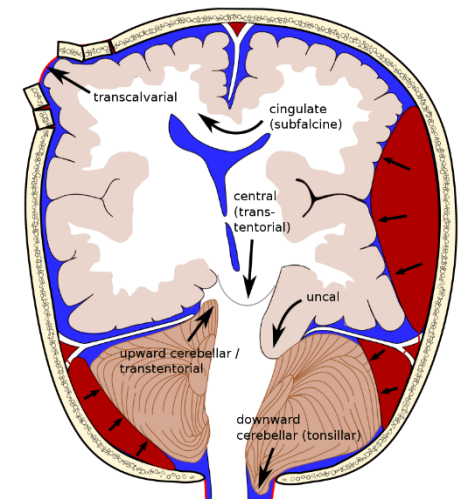
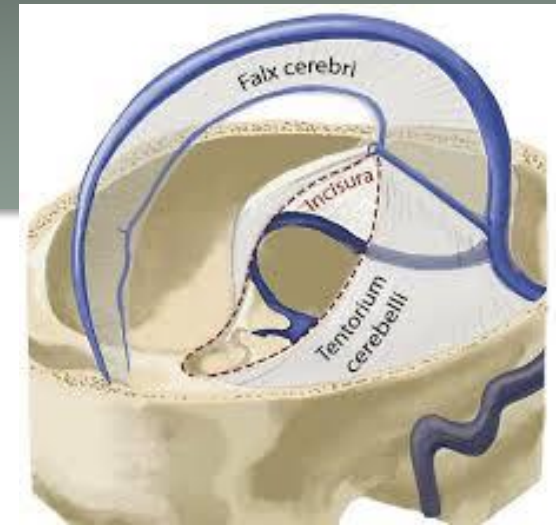
- **Profilaxi anticonvulsiva**

Monitor PIC

Hèrnies cerebrals

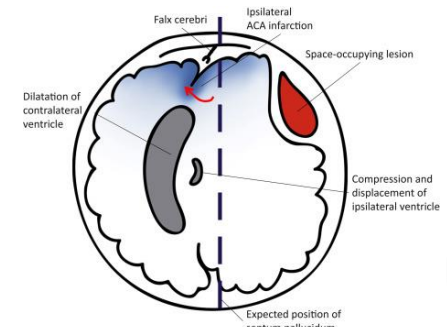
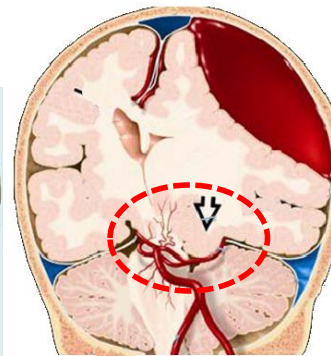
- Envans rígids: falx i tentori
- ↑↑ ICP en un compartiment = desplaçament del teixit nerviós cap a altres compartiments
- Hèrnies cerebrals
  - Compressió contra vores rígides de falx / tentori = oclusió vascular = infart del teixit nerviós
  - Isquèmia del teixit nerviós = dèficits neurològics + edema cerebral

A. cer. ant.

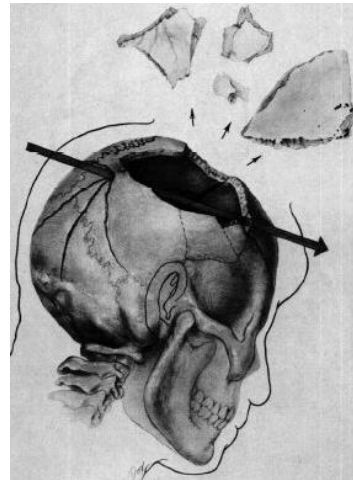
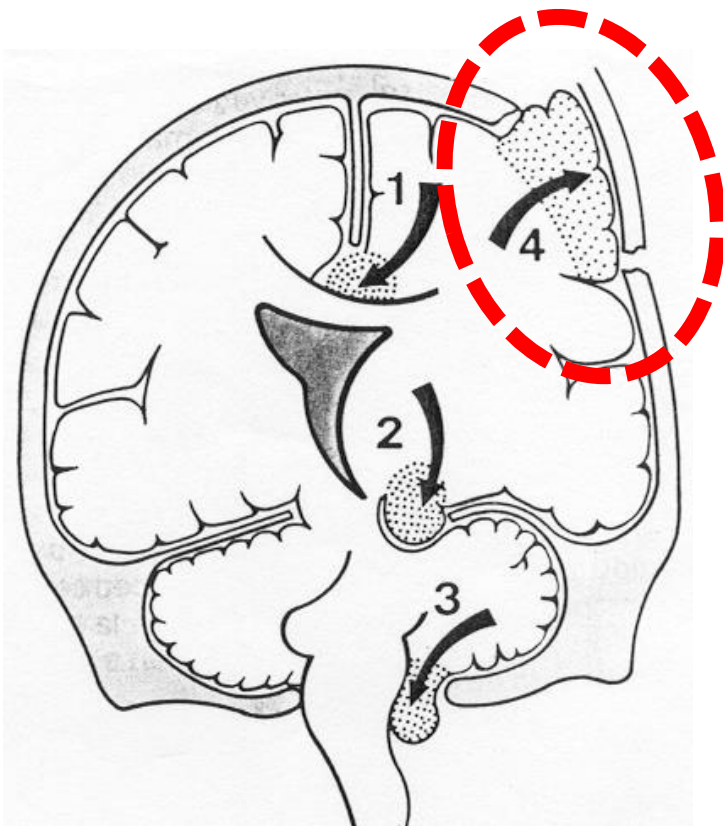
A. cer. post.

TCE obert = hèrnies cerebrals externes possibles = ↓PIC però pèrdua de teixit cerebral

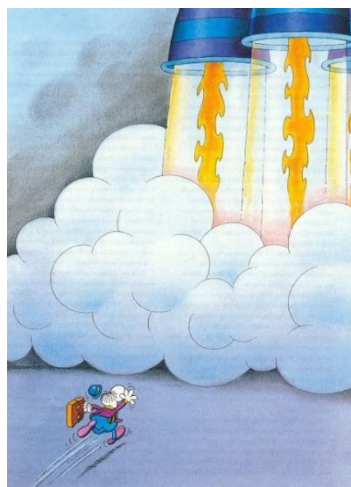
- Típic de les ferides per arma de foc al cap

TRACTAMENT QUIRÚRGIC

- Reparació de defectes durals, cranials i del cuir cabellut
- Drenatge d'hematoma
- Drenatge d'hidrocefàlia
- Excisió contusió cerebral amb efecte de massa
- Craniectomia descompressiva per controlar la PIC
  - MAI com a última opció
  - Esperar massa = pacients en estat vegetatiu crònic

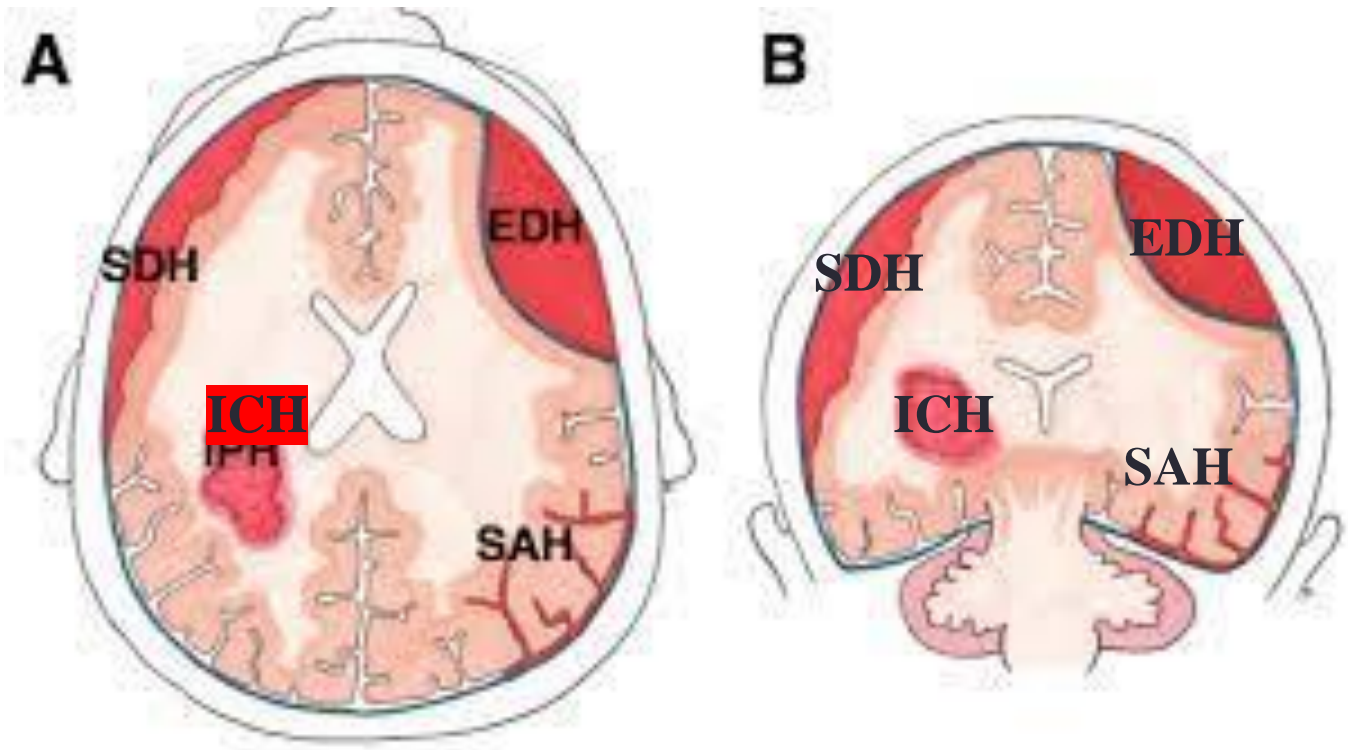
RECORDES?

HEMATOMES INTRACRANIALS

- Epidural (EDH)
- Subdural (SDH)
- Intracerebral (ICH)
- Hemorràgia subaracnoidal (SAH)

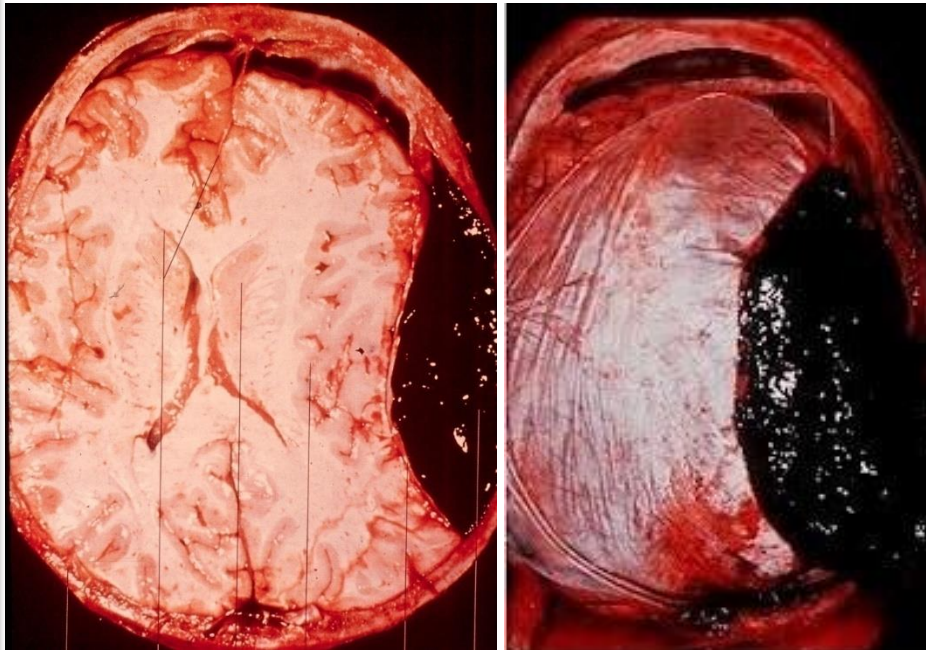
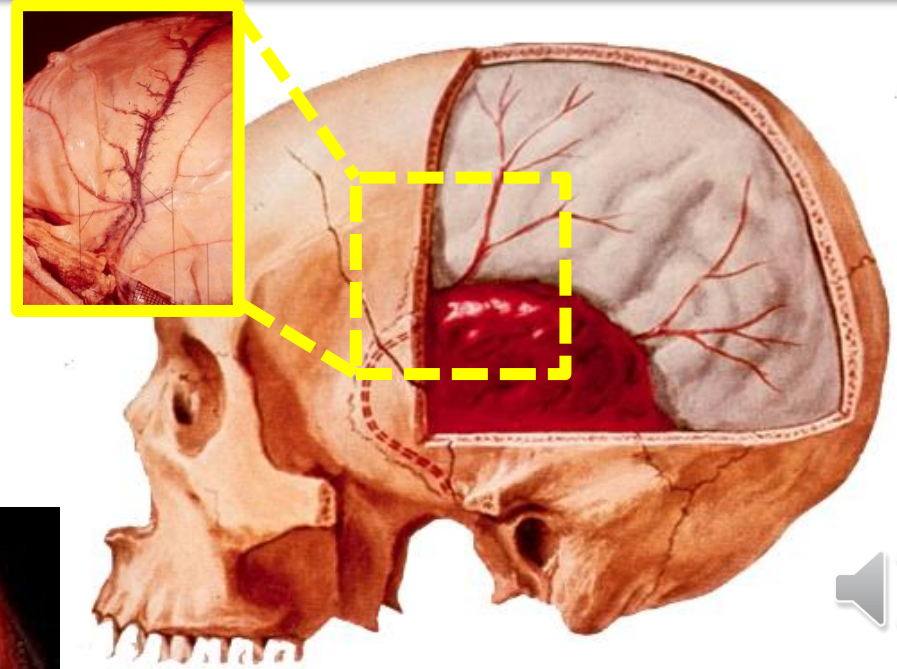
RECORDES?

Hematoma epidural: coàgul de sang entre dura i os

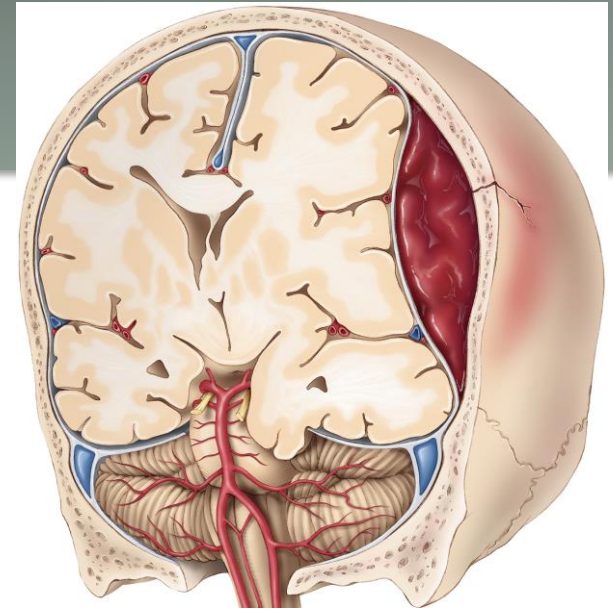
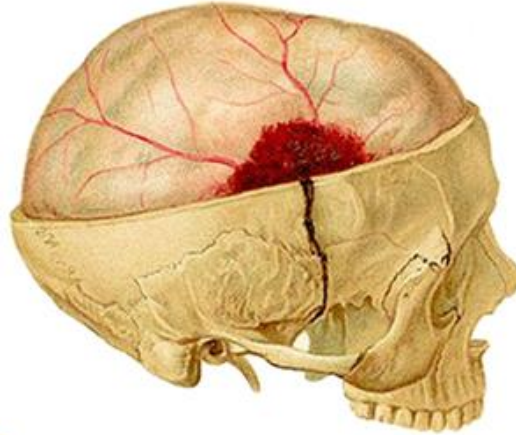
- Associada a fractures de fossa cranial temporal
- Arterial gairebé sempre
- Venós de tant en tant

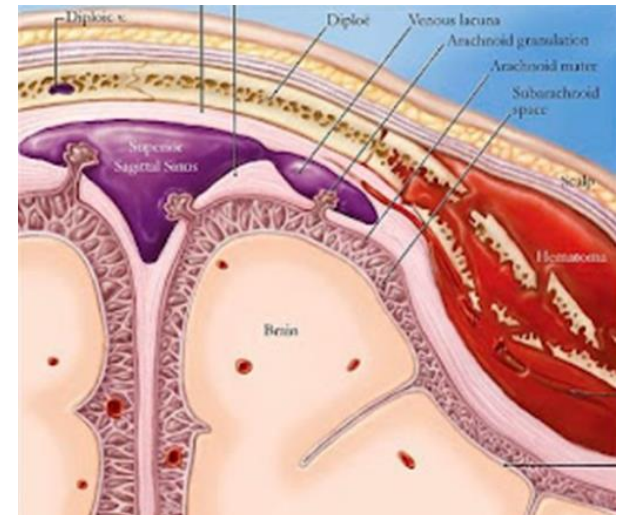
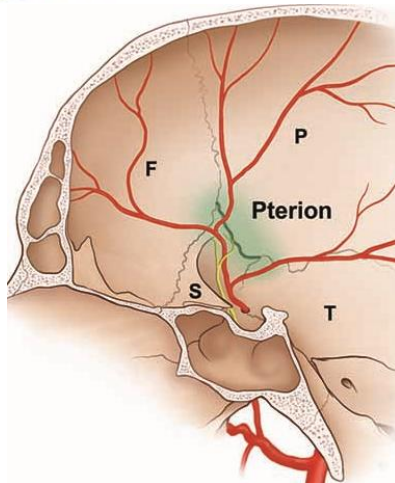
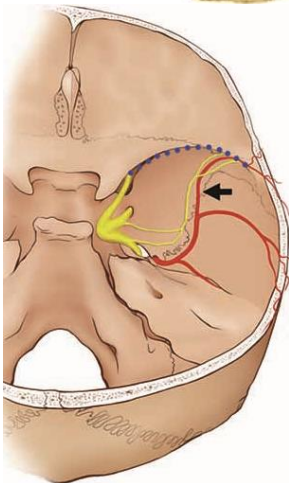
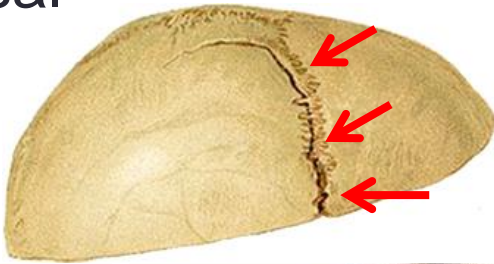

Hematoma epidural

- Arterials de més del 80%
- Venós a causa d'una lesió sinusal

Hematoma epidural arterial

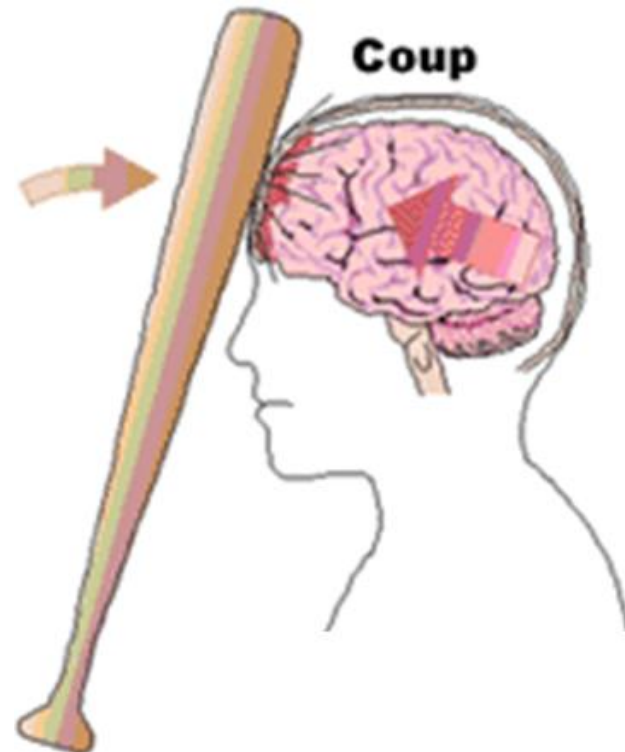

Hematoma epidural venós

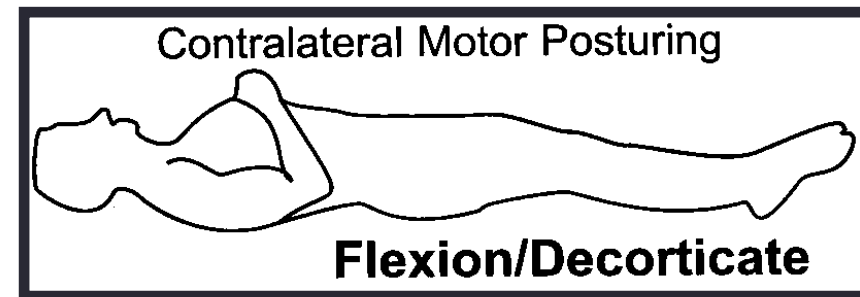
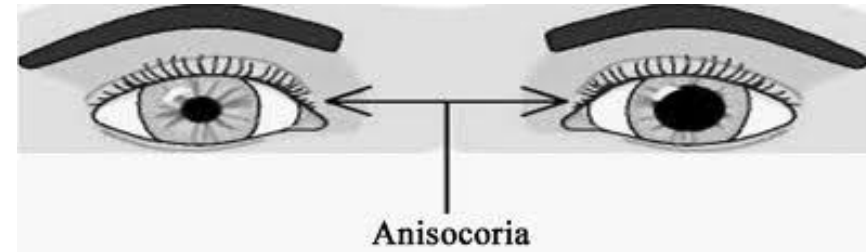
Hematoma epidural

- Típic en obres de construcció (> si no es porta casc)
- Rar en accidents de trànsit
- De vegades en agressions amb objectes contundents i pesants

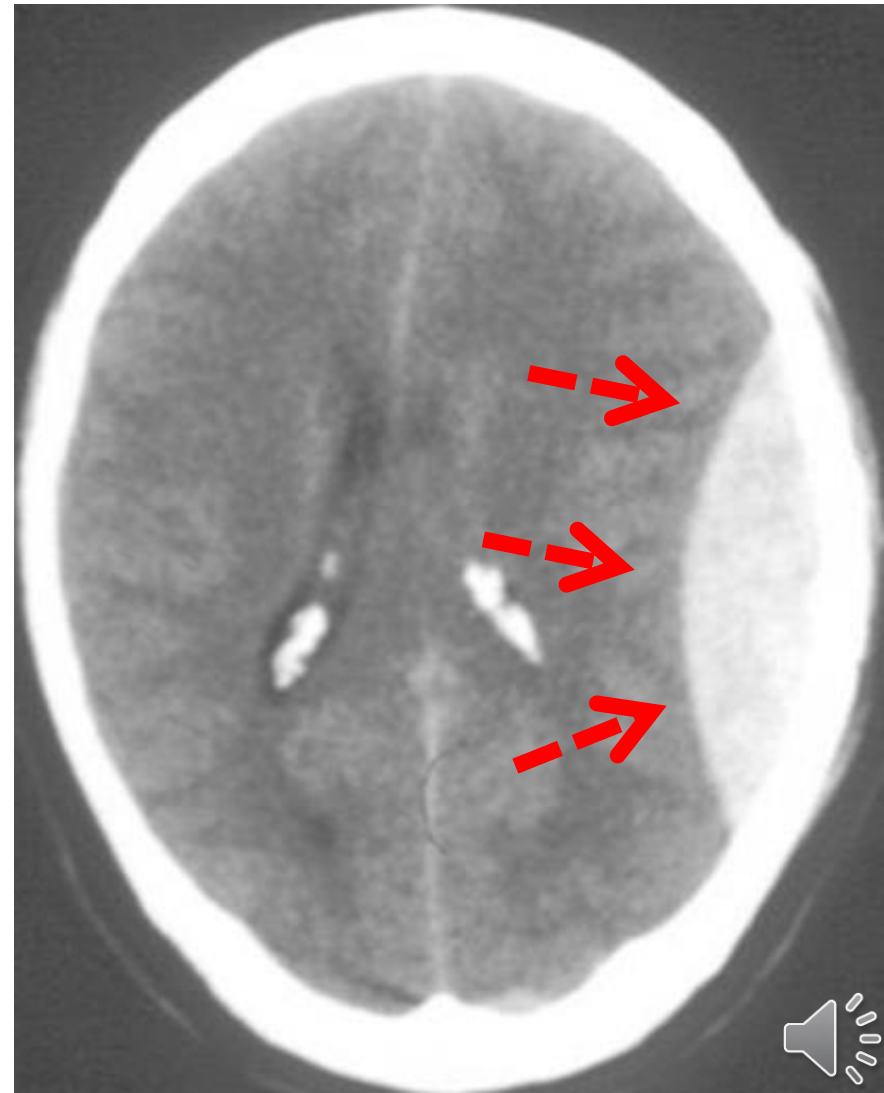

TC: hematoma epidural arterial

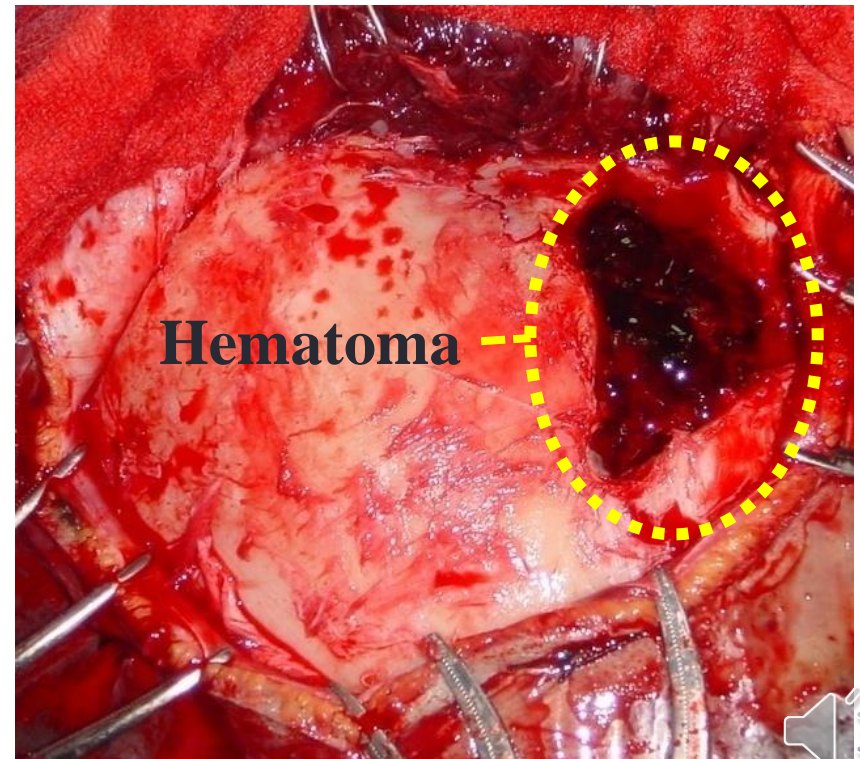
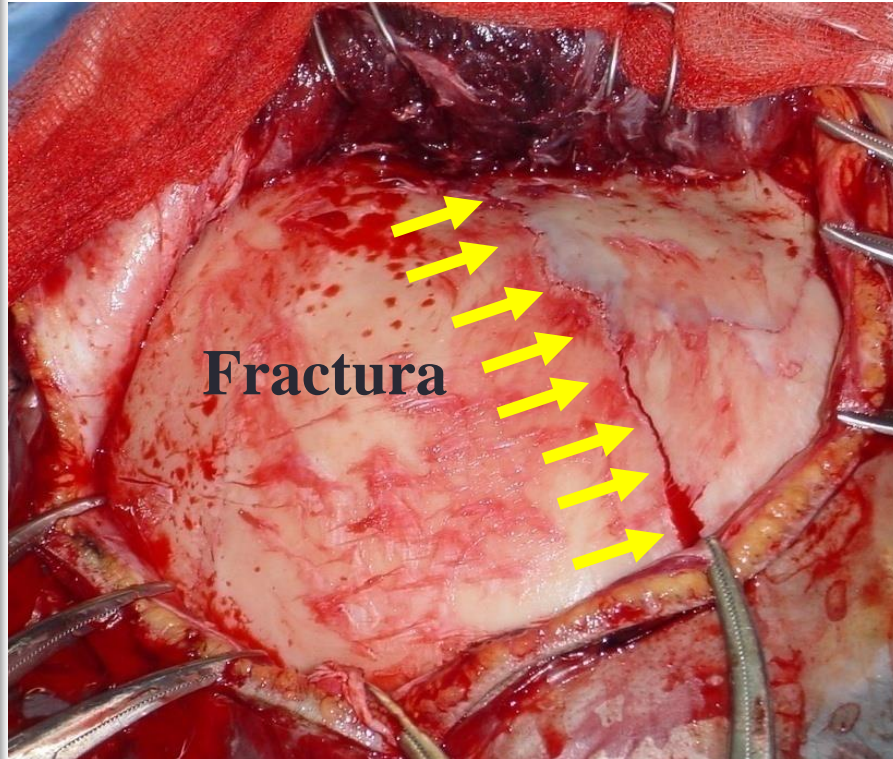
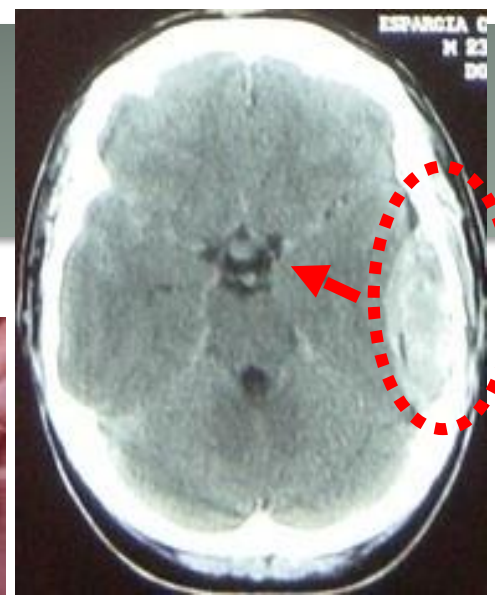

TC: hematoma epidural arterial

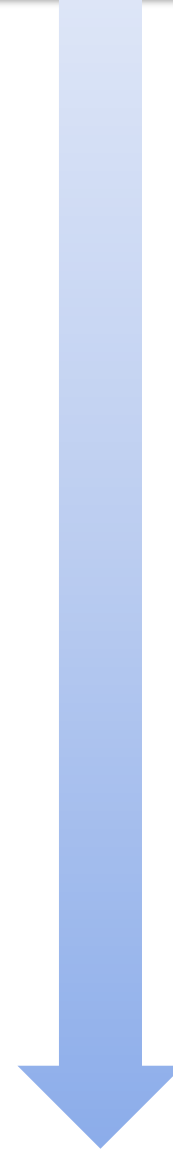
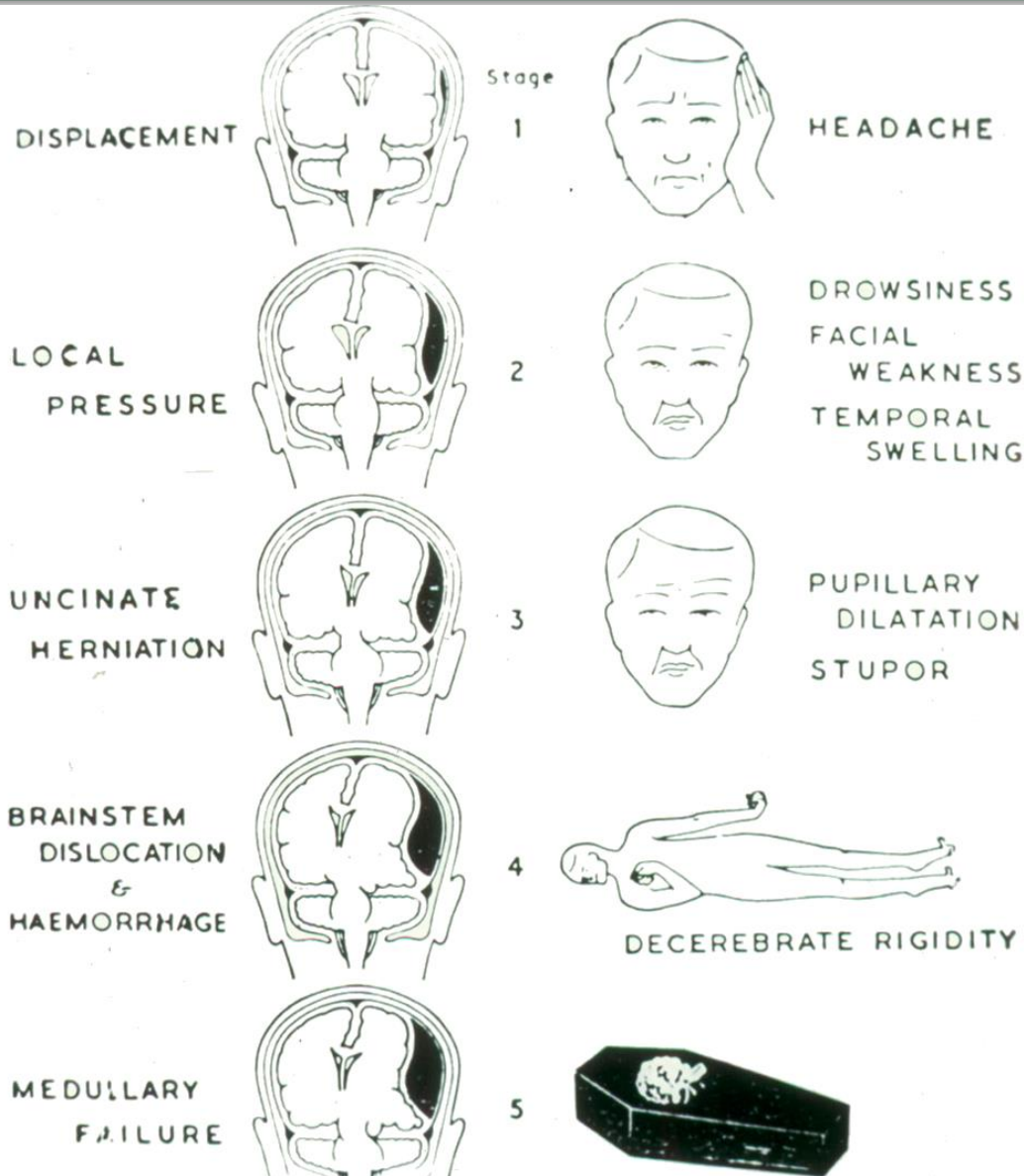

Drenatge d'hematoma epidural: actuar amb rapidesa per a evitar danys irreversibles

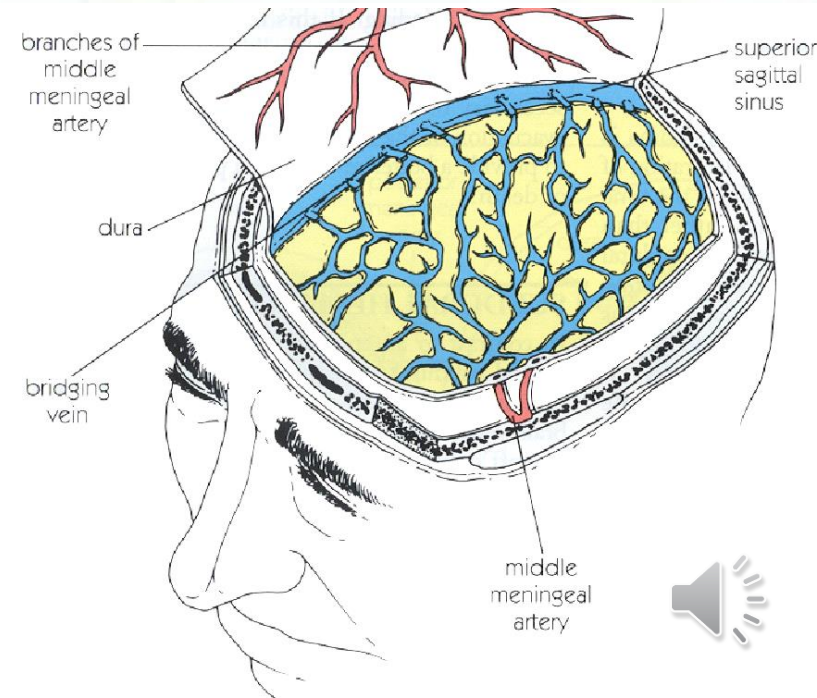
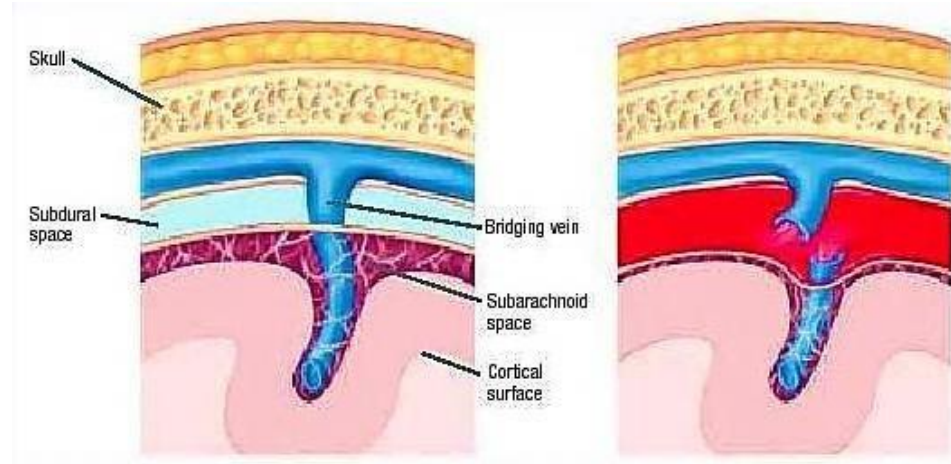
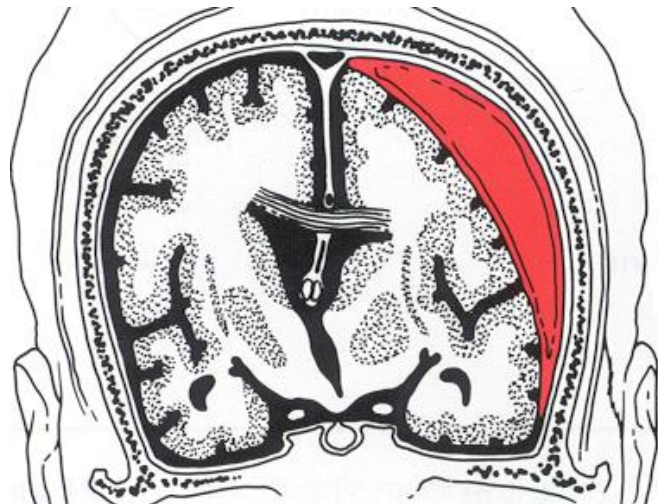
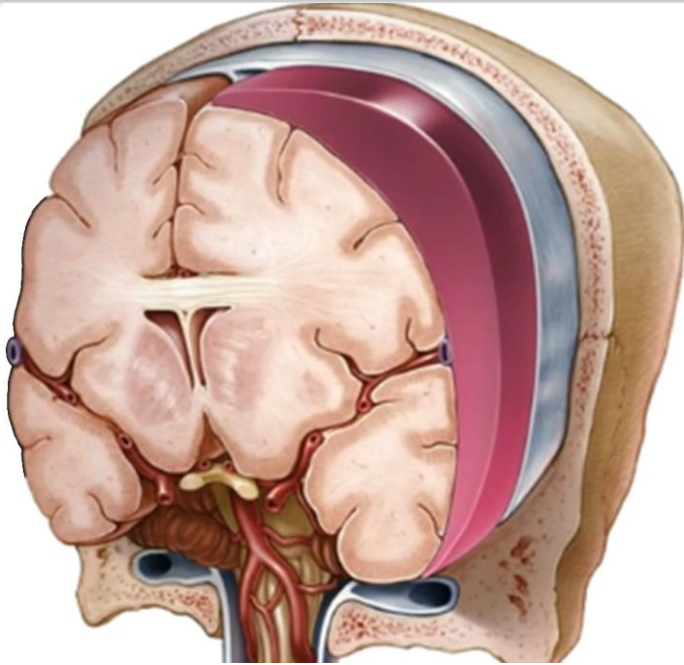

Evolució de l'hematoma epidural NO tractat

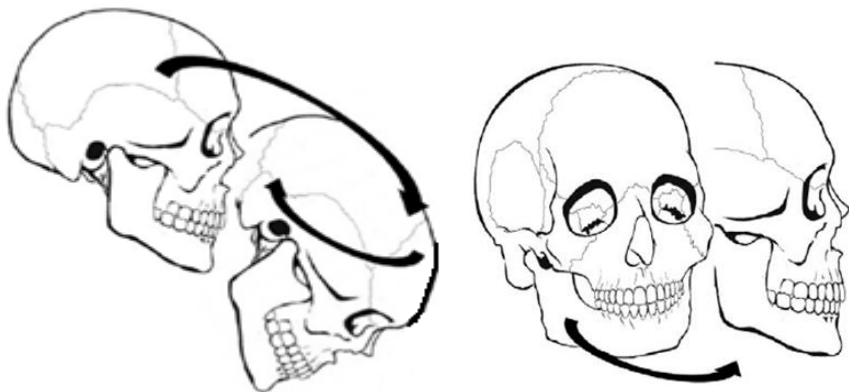
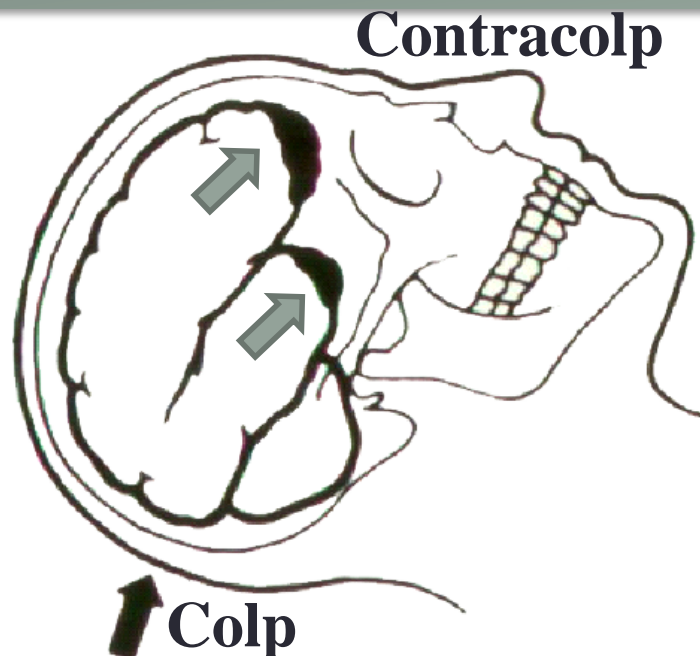
Hematoma subdural: recollida de sang entre duramàter i cervell

Hematoma subdural agut

- ↑↑ accidents de trànsit fins i tot amb casc
  - ↑↑ en motociclistes amb casc (protecció contra impactes però no contra desacceleració)
- ↑↑ gent gran + caigudes
  - ↑↑ si anticoagulació o antiagregació

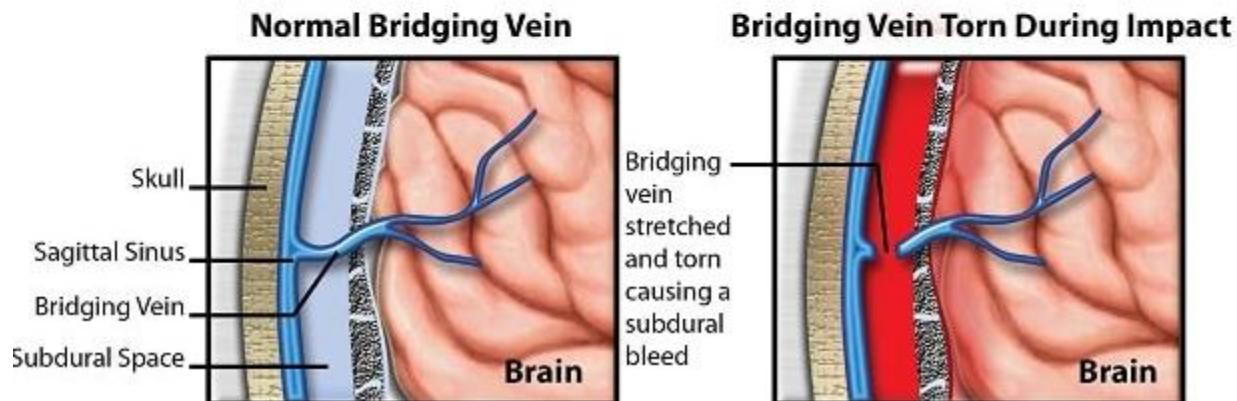
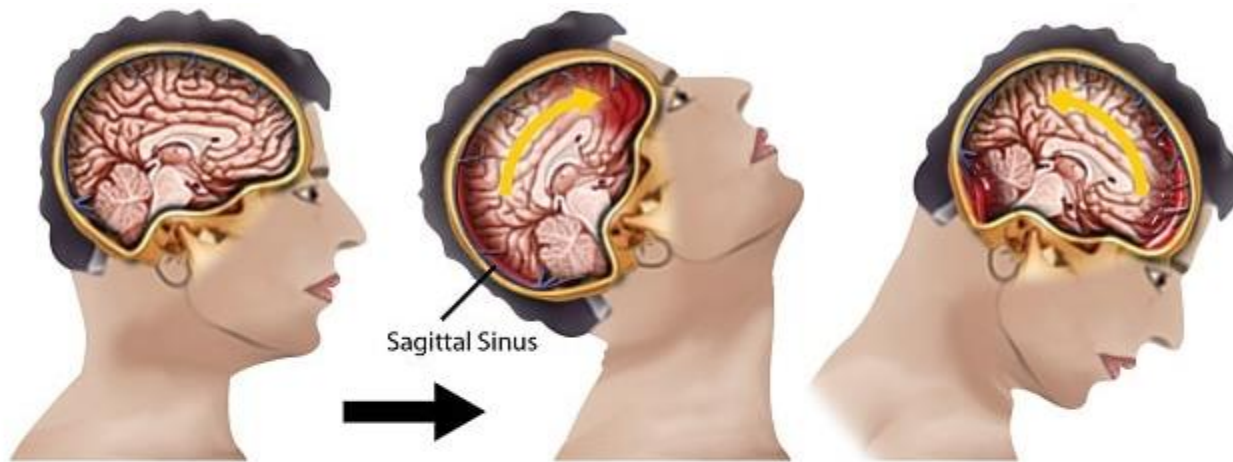
Acceleració/desacceleració

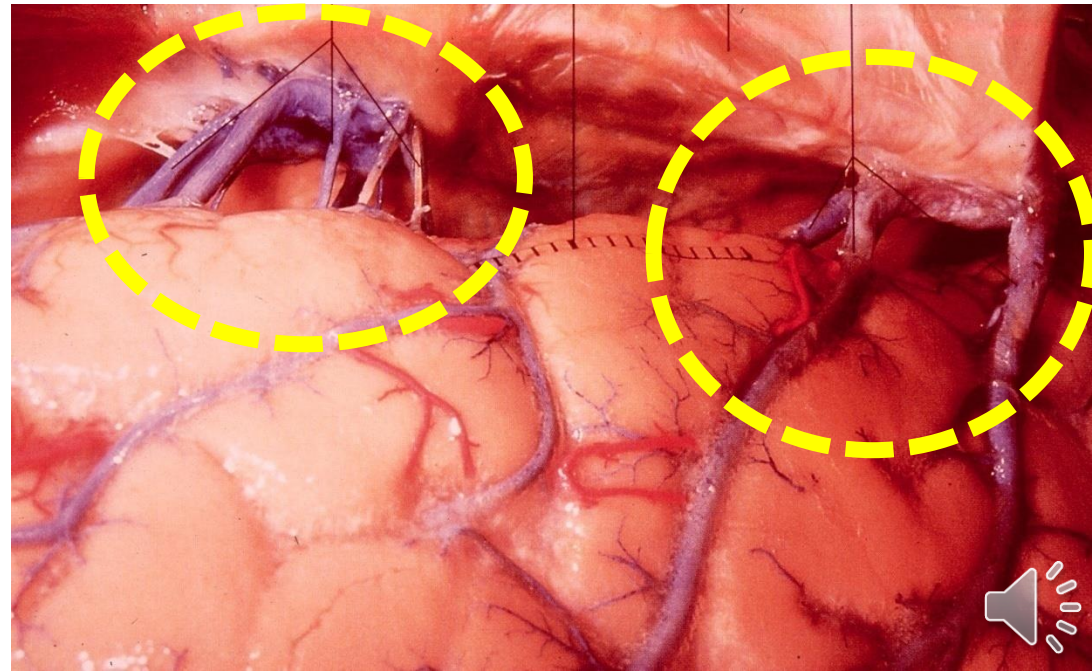
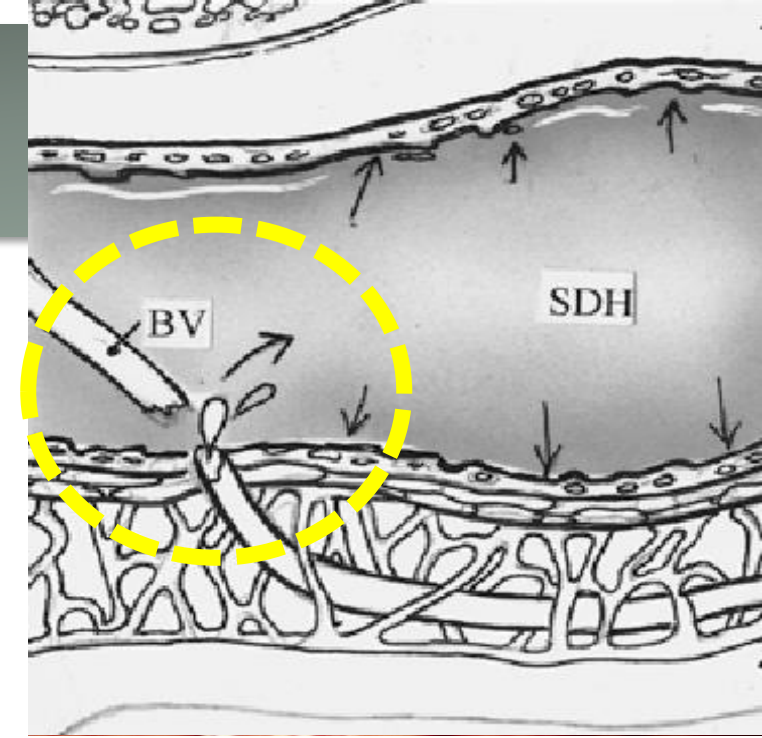
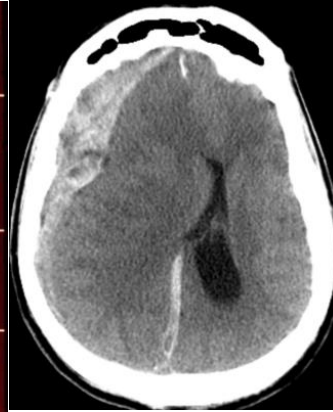
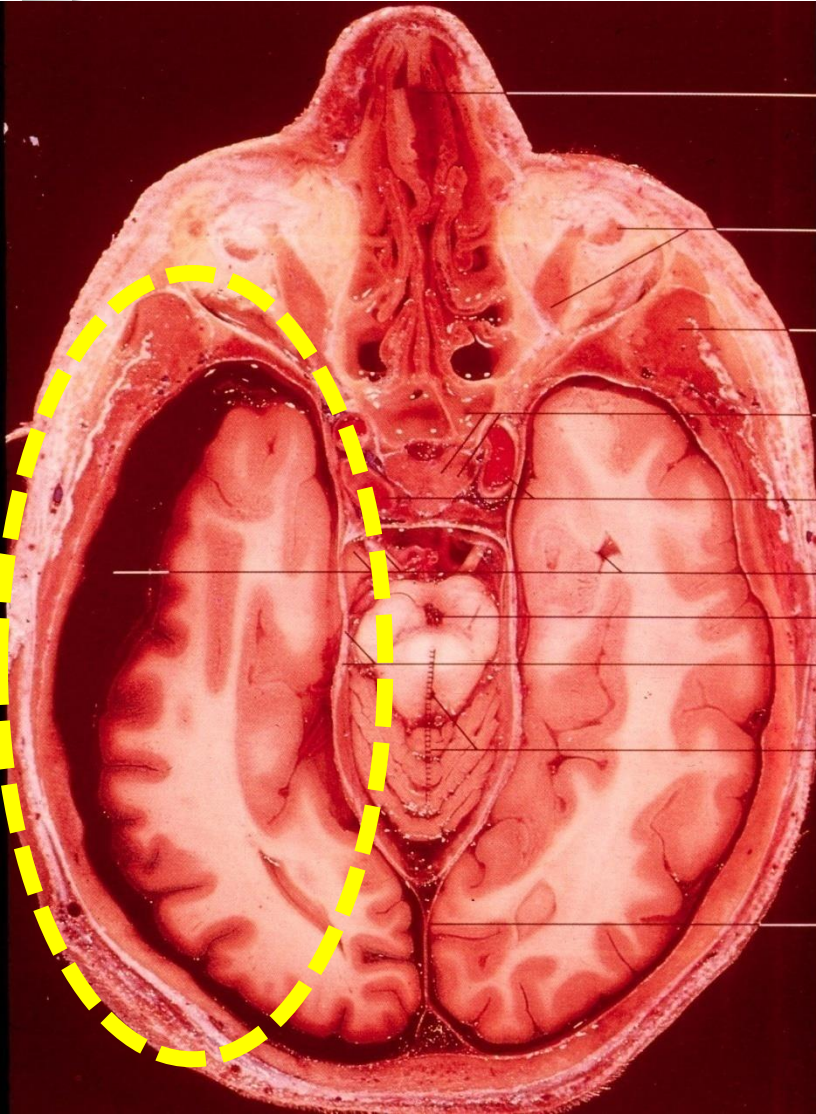
Hematoma subdural agut: trencament venes pont

- La inèrcia del cervell en el moviment de flexo-extensió brusca provoca el trencament de les venes pont

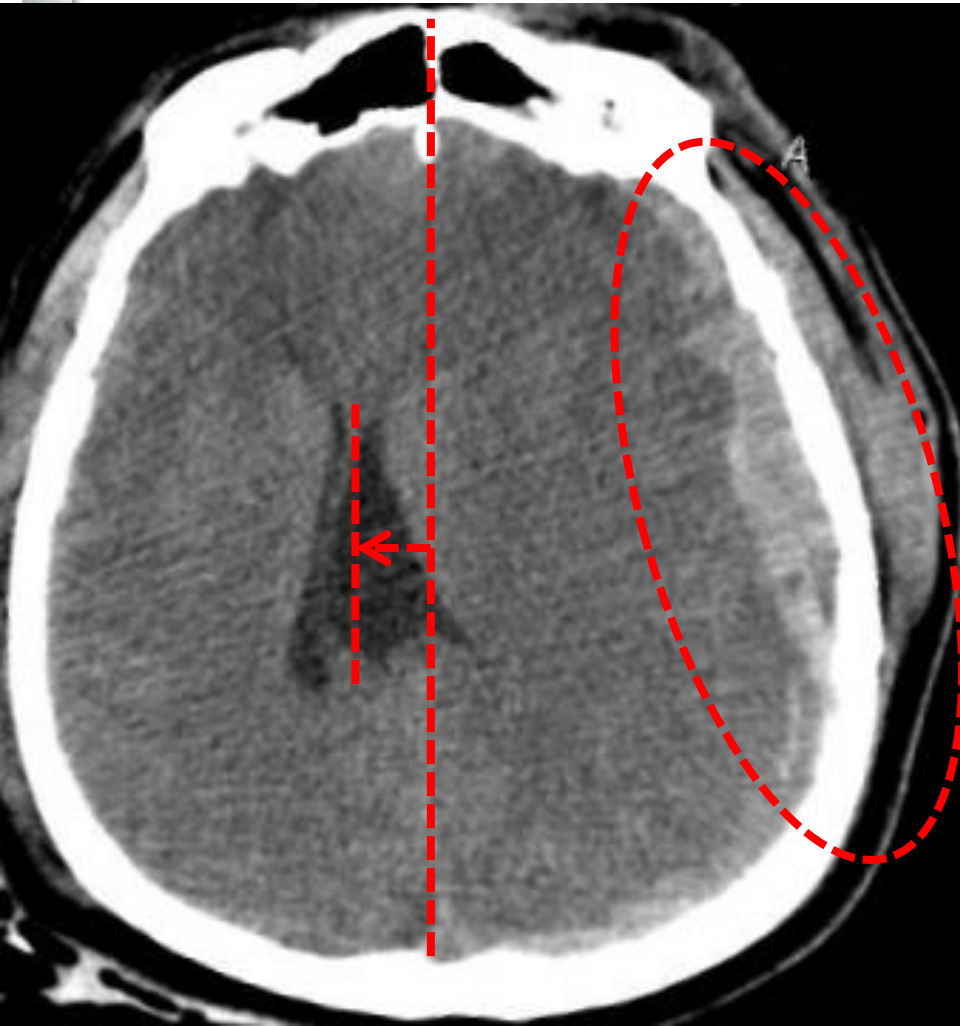

Hematoma subdural agut: ruptura de venes pont

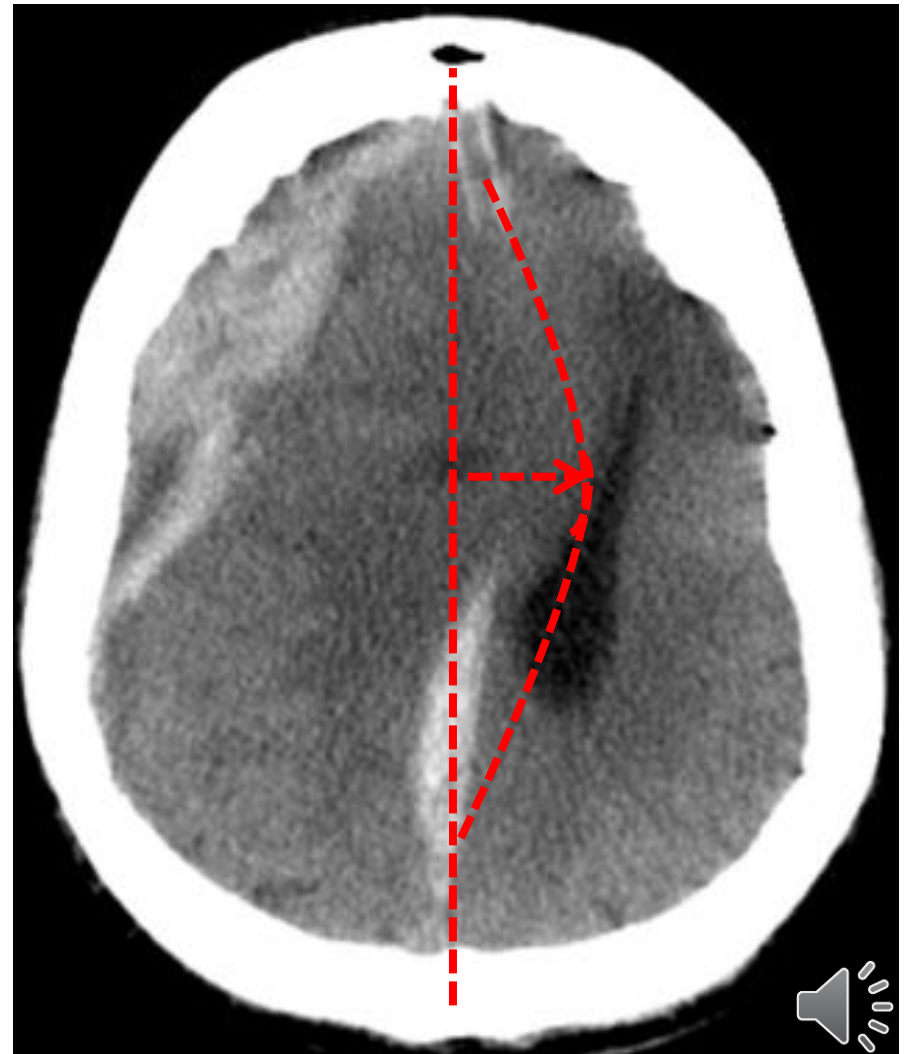
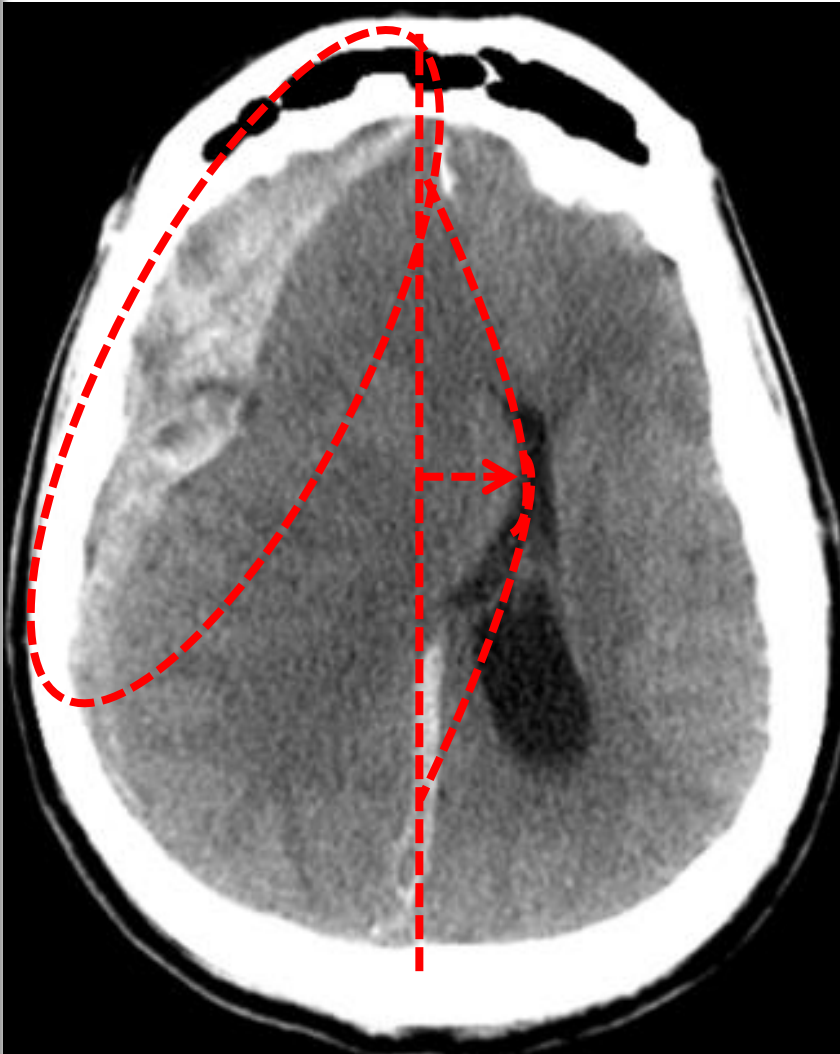

L'hematoma subdural sovint és mínim, però associat amb un edema cerebral massiu

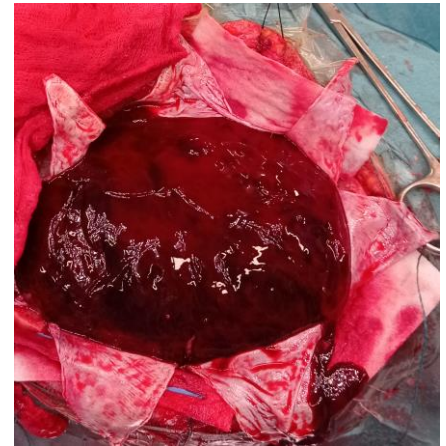
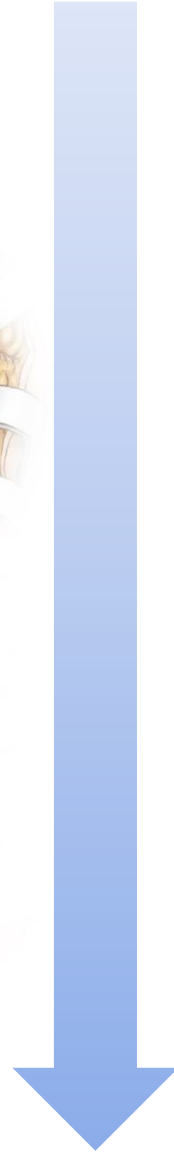
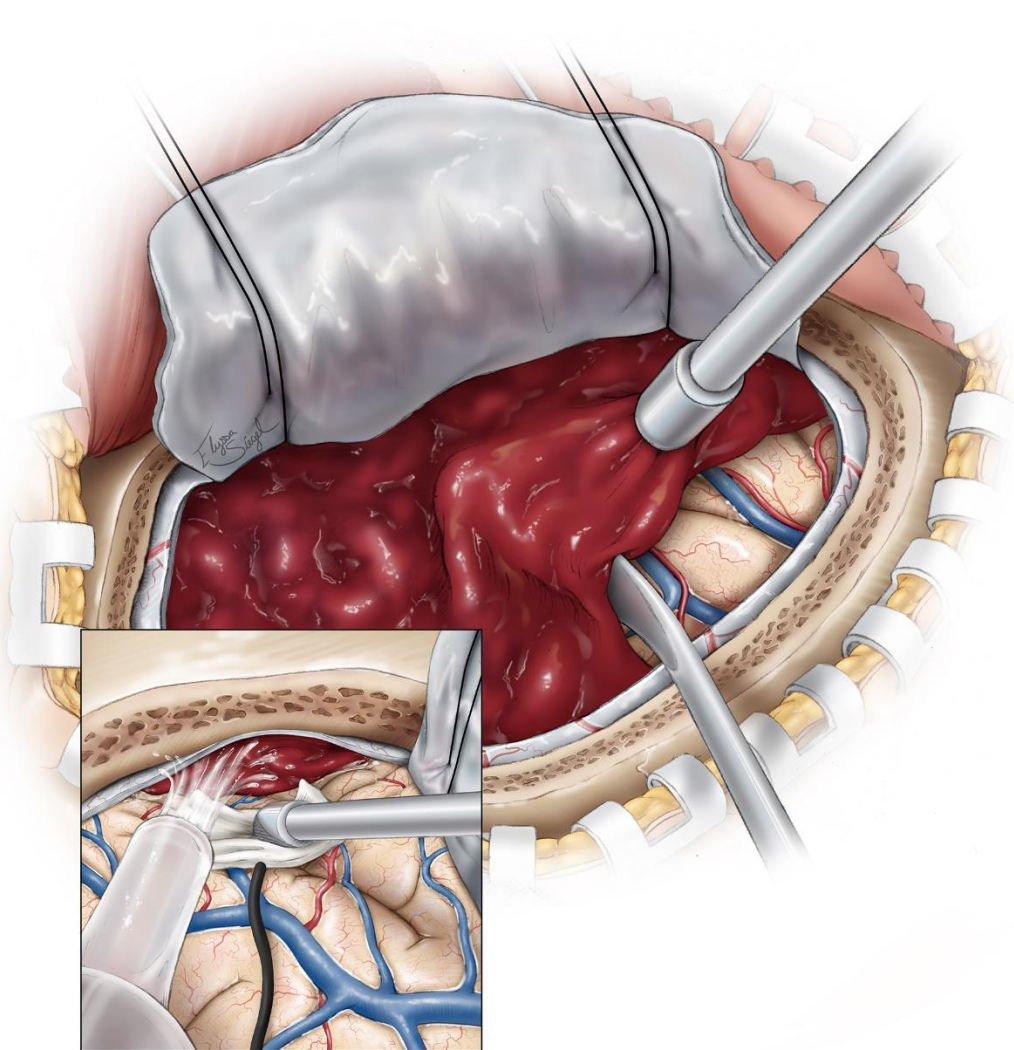

L'hematoma subdural sovint és mínim, però associat amb un edema cerebral massiu

Drenatge d'hematoma subdural agut: ineficaç a causa de l'edema cerebral massiu

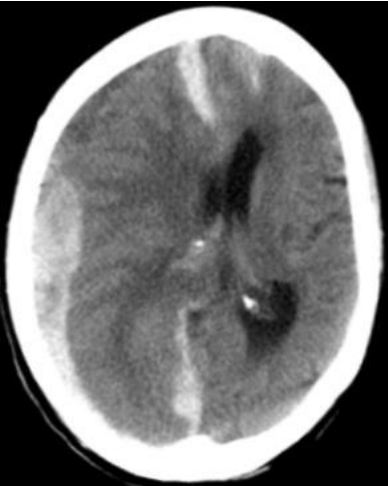

Hematoma subdural agut + edema cerebral = hèrnia cerebral

Admissió

12 h Post

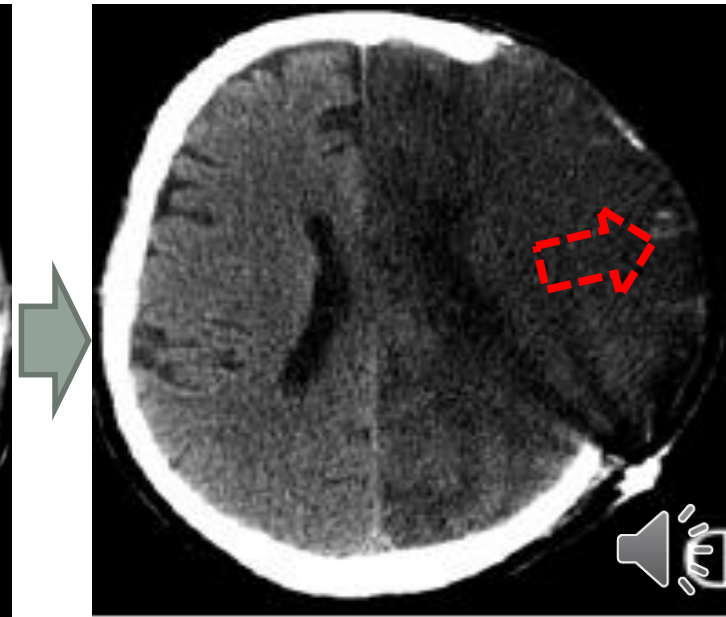
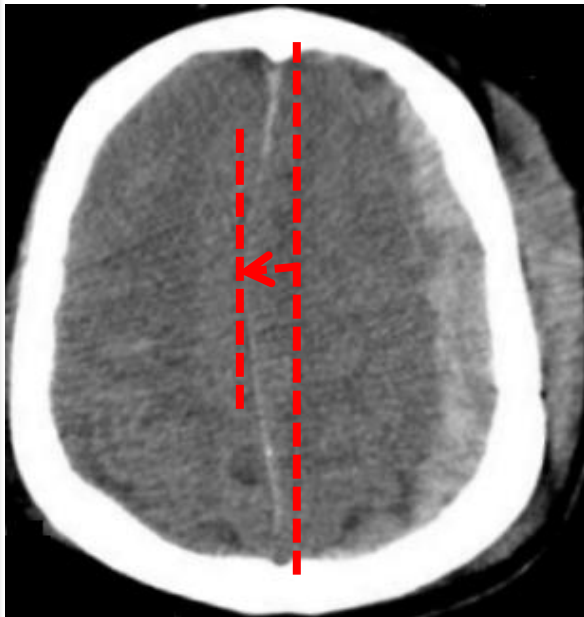
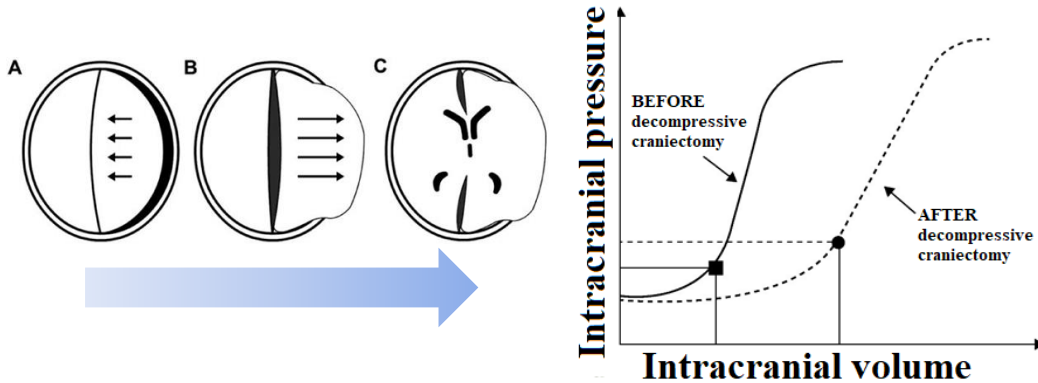
Hèrnia cerebral intraoperatòria a través de la craniectomia

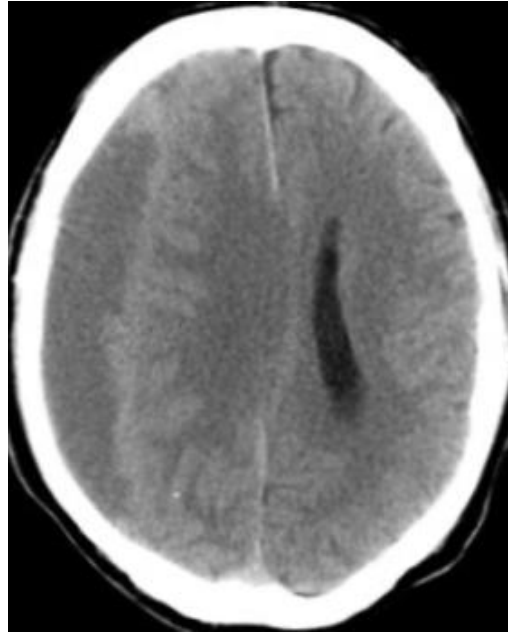

Tractament hematoma subdural agut: craniectomia descompressiva

- Més supervivents però amb seqüeles

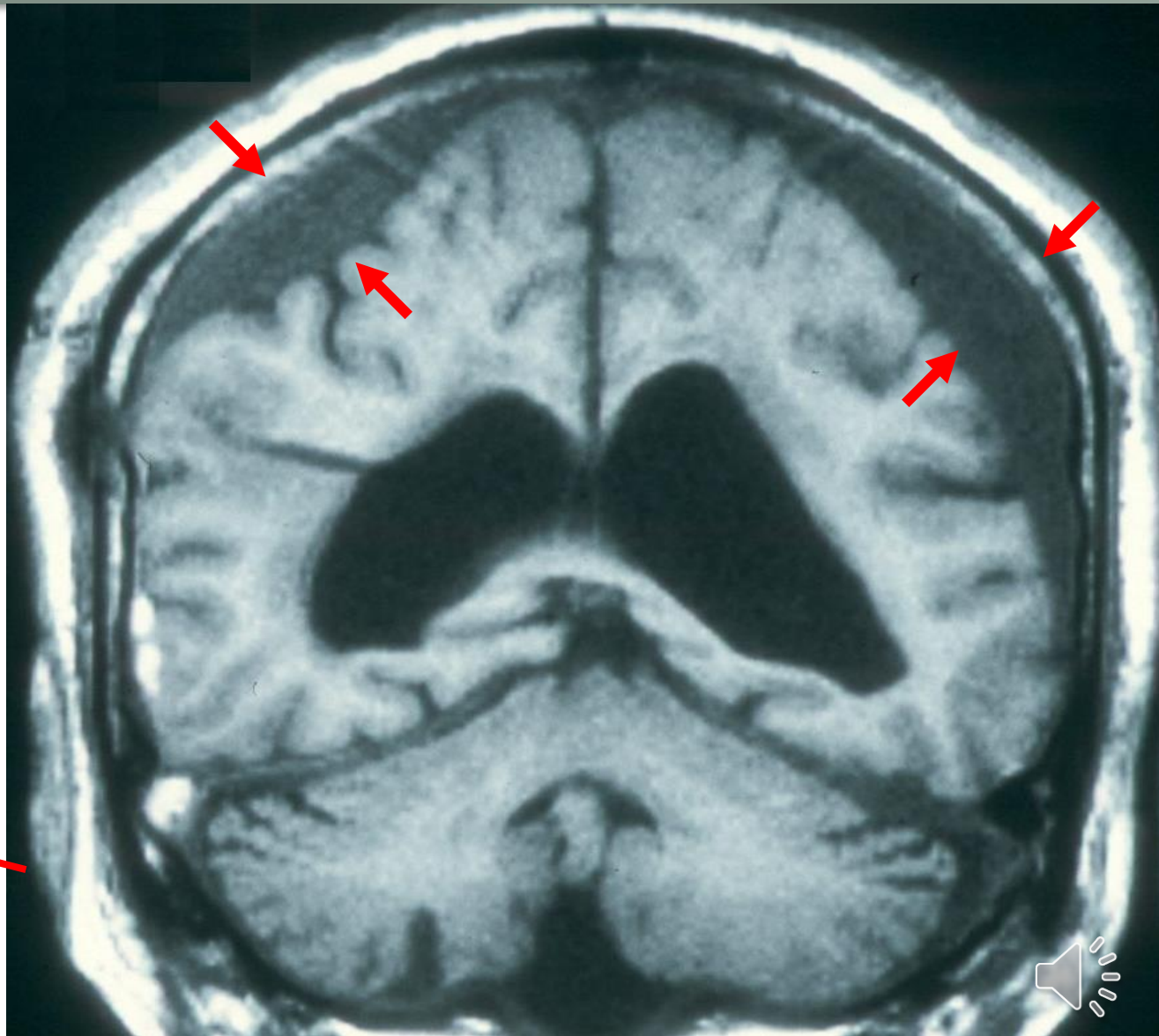
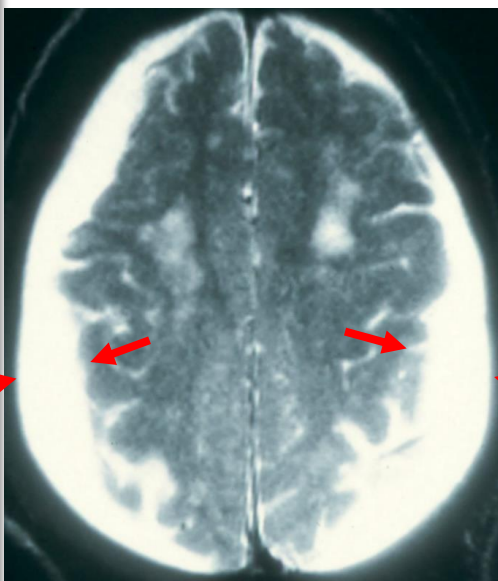

Si l'hematoma subdural agut no es drena
⇒ hematoma subdural crònic

Hematoma subdural bilateral crònic freqüent en persones grans després d'un traumatisme cranioencefàlic trivial

Hematomes intracerebrals

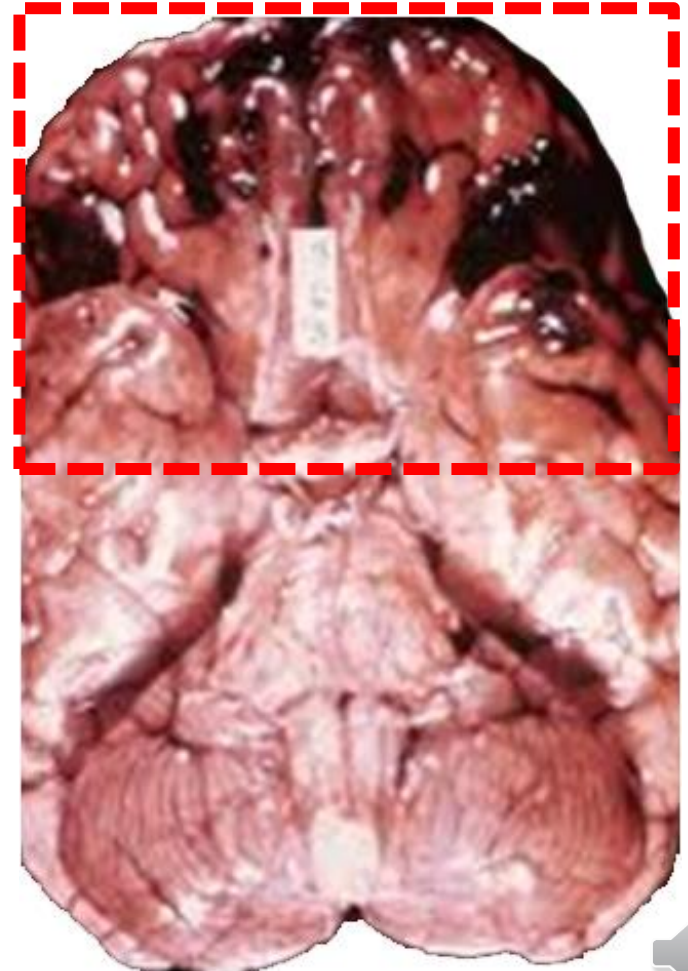
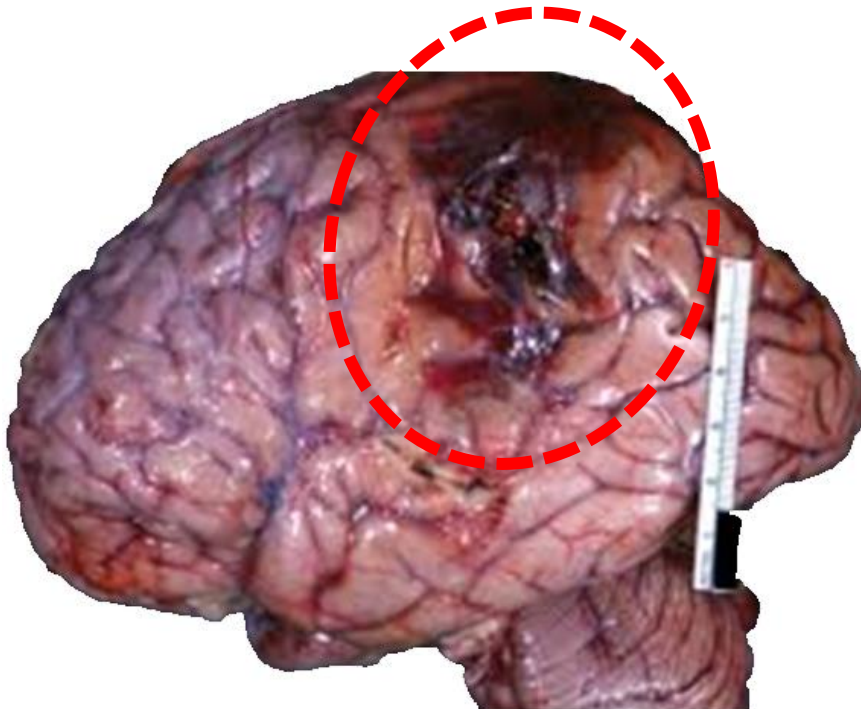

- Es necessita una lesió traumàtica al cap greu
- Lesions associades = contusió cerebral + edema
- Compressió del teixit nerviós $\Rightarrow$ isquèmia
- Obstrucció de la circulació del LCR $\Rightarrow$ hidrocefàlia
- Pronòstic pèssim

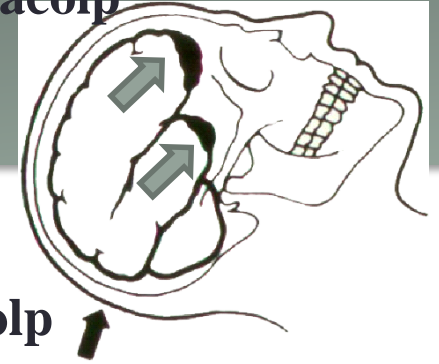
CONTUSIÓ CEREBRAL

- Zones de teixit nerviós contuït + hematoma + edema en diferents proporcions
- Efecte massa
  - Extirpació per a evitar $\uparrow$ PIC?

Lòbuls frontals i temporals majoritàriament afectats

Contra colp

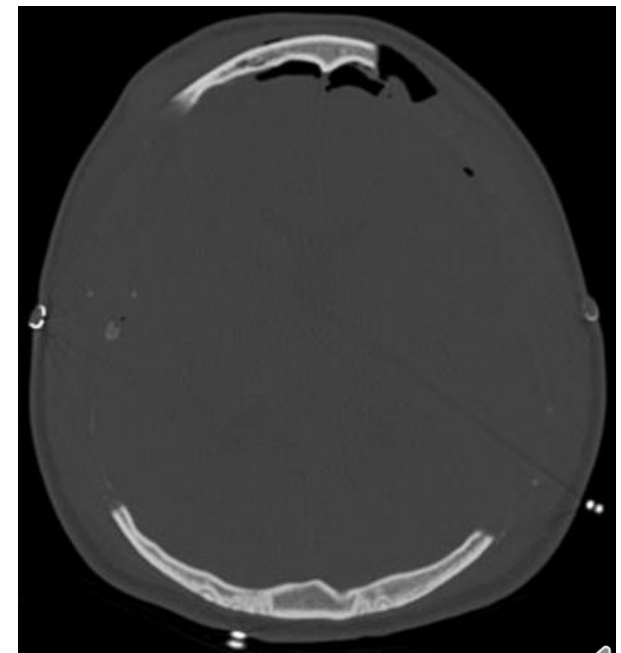
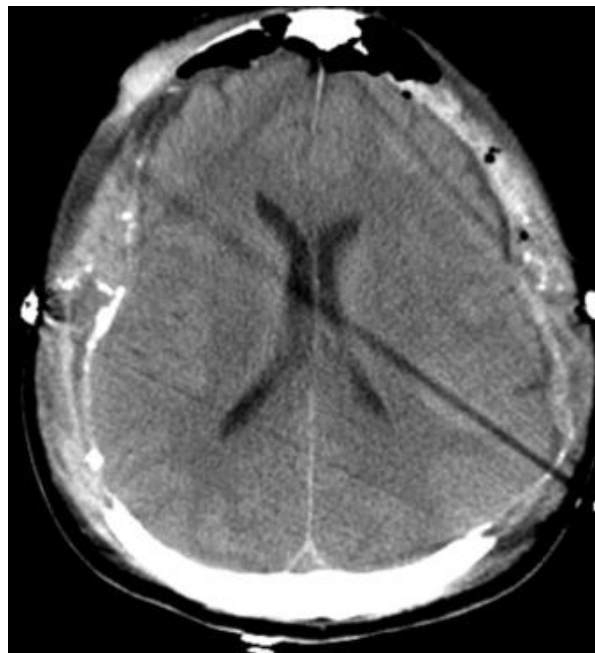
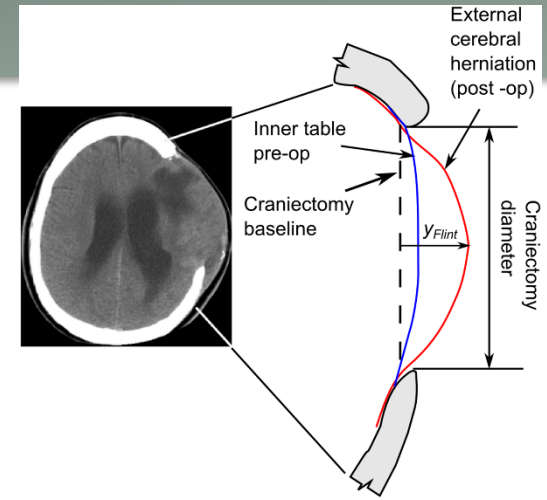
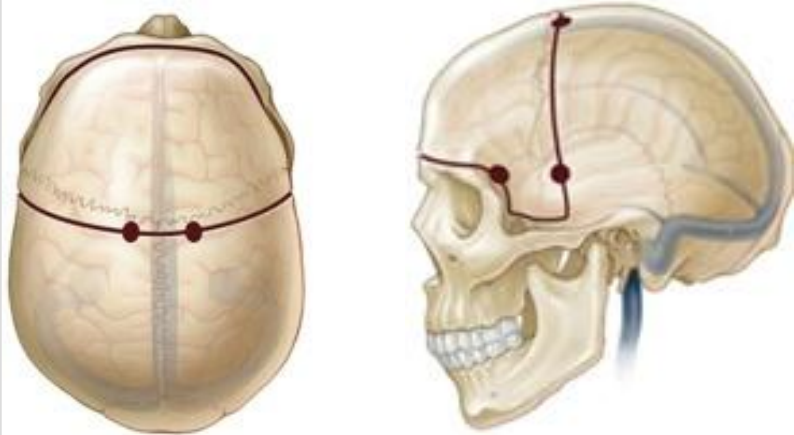

- Increment important de l'ICP
- S'esperen seqüeles neurocognitives

Edema cerebral massiu = craniectomia descompressiva

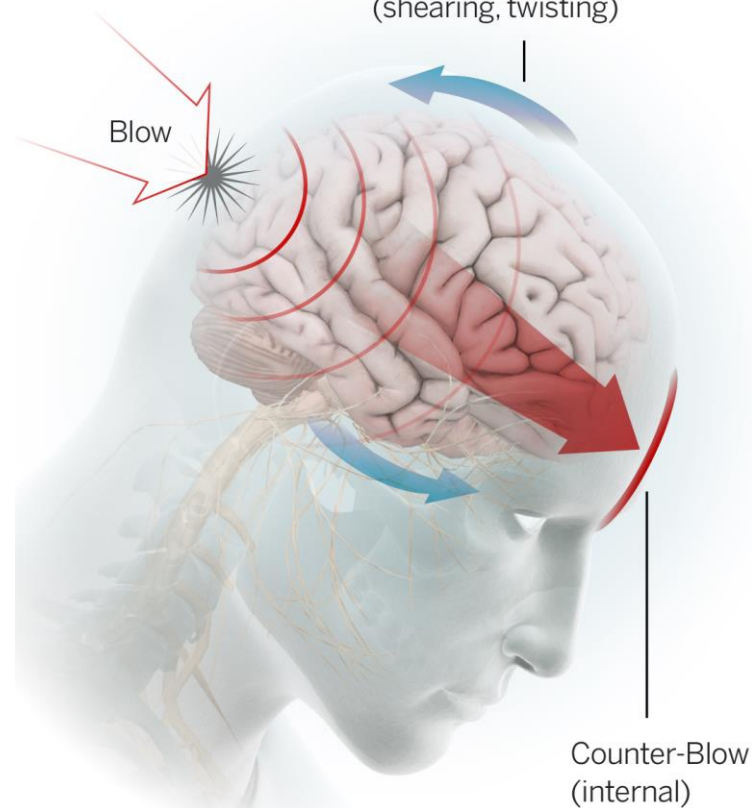

COMMOCIÓ CEREBRAL = retard dels reflexos protectors

- 1a commoció cerebral
  - 6 setmanes sense boxa ni rugbi
- 2a commoció cerebral
  - No jugar durant la resta de la temporada
- No conduir vehicles durant 6 setmanes
- Abstinència de la ingesta d'alcohol
- No prendre fàrmacs depressors del SNC

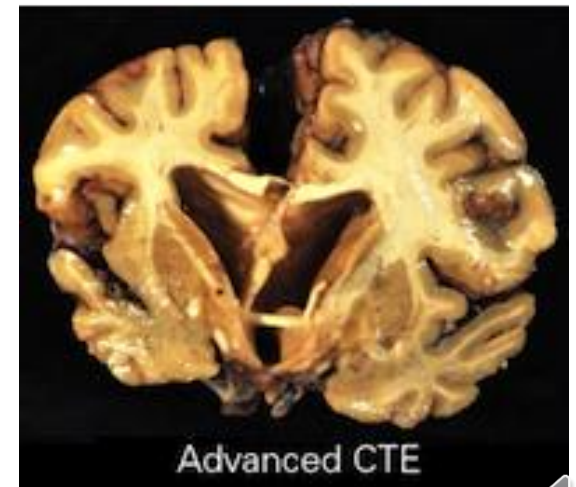
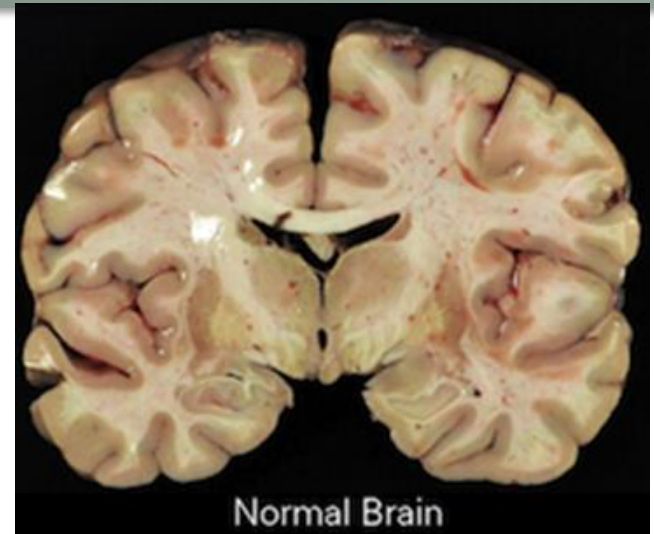

Rotational Forces
(shearing, twisting)

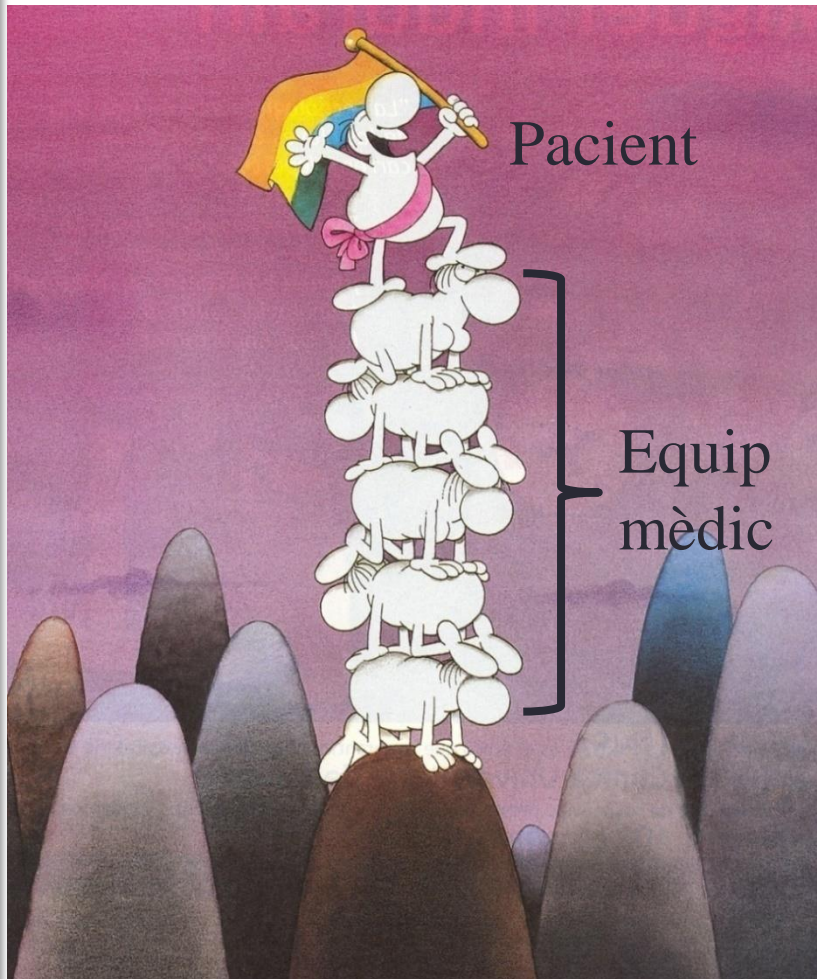
SEQÜELES?

- RM = lesions estructurals
- Exploració neurològica = dèficits
- Proves neuropsicològiques: atenció, memòria, coordinació mental, deteriorament cognitiu, comportament social
- Antiepilèptics
  - Per a quant de temps?
- EEG?
- No hi ha lesions definitives fins a 2 anys després de la TCE
- Crisis epilèptiques posttraumàtiques possibles fins a 10 anys després d'un TCE

Tractament traumatisme cranioencefàlic: vital treball en equip

Prof. Vicente Vanaclocha
Prof. Pedro Roldan
vivava@uv.es
pedro.roldan@uv.es

